פרק ז **א חטאת** העוף שעשאה למטה. מחוט הסקרא כהלכתה שהיא נעשית למטה כדלמרן בפרקין דלעיל: כמעשה חטאת. בהזאה ומילוי: ולשם חטאת. אף על פי שאינה בסדר מליקה. כגון במלק והבדיל. ובחטאת נאמר ולא יבדיל. כשרה. הואיל ונעשית למטה ובשאר עבודות כהלכתה: כמעשה חטאת לשם עולה וכו' פסולה. דחטאת שלא לשמה פסולה: כמעשה כולם. כלומר כמעשה אחד מכולם המנויים כאן. ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת הואיל ועשאה למעלה פסולה: **ב** עולת העוף שעשאה למעלה. כהלכתה שהיא נעשית למעלה: כמעשה עולה לשם עולה. אף על פי שאינה במליקתה שלא הבדיל. ומן הדין היה לו להבדיל. אפילו הכי כשרה: כמעשה עולה לשם חטאת בשרה. דכל הזבחים שמזבחו שלא לשמן כשרים.

פרק ז **א שעשאה** למטה. פירש הר"ב למטה מחוט הסיקרא. עיין מ"ש בזה בריש מס' קנים: כמעשה חטאת לשם חטאת כשירה. פירש הר"ב אע"פ שאינה בסדר מליקה כגון במלק והבדיל. ובחטאת נאמר ולא יבדיל. וכ"פ הרמב"ם. וכ"ל דמתניתין דאב"ם היא שאמר במעתי שמבדילין בחטאת העוף. ומאי לא יבדיל. מפרש בגמרא בס"פ דלעיל. א"ל להבדיל דמכדי כתיב [בעולת העוף] והקריבו ולא כתב והקריב. חלק הכתוב בין חטאת שטוף לעולת העוף. פירש"י דהכי מפיק ליה דאב"ם הבדלה בעולת העוף בהכל שוחטין [דף כ"ח]. ולא דרש ומלק והקטיר כדדרשינן לעיל. מה הקטרה דראש בעצמו וכו'. ולא יבדיל למה לי [כמו מאי היא] דאי אזהרה היא בחטאת לא שמעינן מוהקריבו אלא דאינו מוזהר להבדיל בעולה. אבל מצות הבדלה לא נפקא לן. שמע מינה א"ל להבדיל. הלכך נפקא לן בעולה מוהקריבו דלריך להבדיל דהא הילק ביניהם ומ"מ לא ידענא מאי דוחקייהו דהר"ב והרמב"ם. לאוקמא למתניתין דראב"ם דלא כסתמא דמשנה ו' פרק דלעיל דתנן הבדיל בחטאת פסול. דהא בגמרא לא בעינן למוקים למתניתין דראב"ם ולא כרבנן אלא מציעתא דתנן כמעשה עולה לשם חטאת פסולה. עלה אמרינן דאפילו ראב"ם היא. והא דעביד כמעשה עולה דשני בהזאה שלא היזה אלא מילה ואחיא כר"ע. ולא בעינן למימר דראב"ם היא ולא רבנן. ועוד דכי ס"ד למימר כמעשה עולה דשני במליקה והבדיל וקאמר מימא דלא כראב"ם מהדר ליה דמאי קושיא דהא סתמא דפרק דלעיל נמי דלא כראב"ם. ועוד דבגמרא אמתניתין דלקמן מסקינן בהדיא דמתניתין דהכא דלא כראב"ם. וכמ"ש שם בס"ד. סוף דבר ריש דמתניתין דלדברי הר"ב והרמב"ם דוקא ראב"ם היא מעולם לא איתמר הכי בגמרא. ולא מסדר גמרא אלא למוקמי מתניתין אף כראב"ם ואמציעתא. משום דליכא לפרושי במליקה ודלא כראב"ם ובה נופה לא אמרן אלא דאף ראב"ם היא ובהזאה מיירי אבל לדאמרי מתניתין דלא כרבנן היא לא סלקא אדעתין כלל. וא"ת כמעשה חטאת לשם חטאת דכשירה פשיטא. כבר הרגישו התוספות בזה וכתבו עלה כשירה זו היא מצותה ואגב אחריתא נקטיה. ועיין עוד בתוספות דס"פ דלעיל מה שפירשו לפירוש דר"ת. וכן ג"כ בתוספות דהולין דף כ"ח ואין להאריך בזה. [*ועיין בריש מכנה י"א פי"ב דמסכת פרה]: במעשה עולה לשם עולה פסולה. הכתה בחדא בעולה פסולה. בתרתי מיבעיא אלא אגב אחריני נקטיה: עשאה למעלה כמעשה כולם פסולה. פירש הר"ב כלומר כמעשה אחד מכולם וכו' הך סיפא ליכא לאוקמא דשני במליקה ועשאה למעלה. דהא תנן במשנה ב' פרק דלעיל בכל מקום היתה כשרה למליקתה. אלא דשני בהזייה. וכן פירש הר"ב בריש מסכת קנים ועיין מ"ש שם. ולקמן משנה ג'. ומ"מ ליכא למשמע מינה מדסיפא דוקא דשני בהזייה. מציעתא דתנן כמעשה עולה נמי דוקא דשני בהזייה. הא במליקה לא. ואחיא כראב"ם דוקא ודלא כרבנן. דמידי אריא. הא כדאיתא. והא כדאיתא. כדאיתא בגמרא: פסולה. פירש הר"ב ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת. וכן פירש"י וכתבו התוספות דפסולה הייט באכילה. אבל בעלים נתכפרו [כדפירש הר"ב בסוף משנה א' דפ"ב] כיון שהגיע דם למזבח נתכפרו הבעלים. ע"כ: **ב** כמעשה עולה לשם עולה כשירה. פירש הר"ב אע"פ שאינה במליקתה שלא הבדיל וכו'. וכ"כ הרמב"ם. ואע"פ שלא שמעינן לראב"ם אלא דאמר שמעתי שמבדילין בחטאת. אבל בעולה לא אמר שמעתי אם לא הבדיל כשירה. מ"מ י"ל דטיקר פסולא לא אשכחן בקרא אלא בחטאת. וכמ"ש במשנה ו' פרק דלעיל בשם התוספות. והלכך בהבדלה ליכא פסולא כלל בחטאת. ואע"ג דליתא בה מצוה שלא להבדיל לראב"ם אבל בעולה מצוה להבדיל. אפ"ה כיון דבהבדלה לא אשכחן פיסול בחטאת ליתא לן למיפסל נמי בעולה אלא דמצוה היא להבדיל כשירה. ומ"מ דוקא לראב"ם ודלא כסתם דבפרק דלעיל. וכבר הארכתי בזה בריש פירקין ועוד קשיא הכא דקאמרינן בגמרא דמשום דיעתא לאוקמי מתניתין

כר'

פ"ז **א** חטאת העוף שעשאה לשמה. פ"ו פ"ח: כמעשה חטאת לשם עולה. פי"ז פ"ז פה' ספ"מ פ"ז: עשאה לבעלה כו'. פי"ז פ"ה: **ב** עולת העוף שעשאה למעלה. כ"ו פ"ח: כמעשה עולה לשם חטאת כו' פי"ז פ"ז פה' ספולי המוקדשין ה"ח:

שנויי נוסחאות

פ"ז **א** שעשאה לשמה. נז"ל ודפו"י ובכי"ק. לשמן. לשם חטאת בכעשה עולה. בכי"מ לשם חטאת פסולה כמעשה. למעלה. בכי"ק ובכי"ל ה' למעלן. **ב** למעלה. נז"ל ודפו"י ובכי"ק ובכי"ל ה' למעלן.

לקוטים

פ"ז **א** הר"ב ד"ה כמעשה חטאת בהזאה ומילוי וכ"ל כתב כמעשה חטאת מליקה בסימן ה' והזאה ומילוי ועיין בפ' דלעיל משנה ד' והר"ב השמיט מליקה בסי' ה' משום דבעי לפרושי עלה אע"ג שמיה וכו' ועיין בתו"ט. (כ"ד): תוי"ט ד"ה כמעשה וכו' הכלים נעשמו וכו' דהיפוך ליה הבדלה מהתם דהך סברא ליה ביטלוק את כולן אלא דוקא רוב בנים וליף לה מקראי ולפי' הכנן דפליגי עליה התם עיקר הבדלה בעולה לא נפקא לה אלא מוהקריבו דמשמע הלך את זה מן החטאת הלכך למה לי בלומר מאי קמ"ל ס"מ אין צריך להבדיל קאמר הלכך נפקא לן בעולה מוהקריבו דצריך להבדיל דלו אזהרה היא בחטאת אלא יבדיל היכי נפקא לן בעולה מוהקריבו דצריך להבדיל ליט מוזהר אלא להבדיל הוא דנפקא לן מחילוקו ולא שטשון הבדלה כן סיים רש"י שם והתוי"ט כתבו בקצרה (שם):

פרק ז **א** מחוט הסיקרא, כדינה: ב) שמלקה בסימן אחד ועשה הזאה ומילוי: ג) אף שאינה בה אחר מלוי, כגון שהבדיל ועדיין מפרכסת, מתחך בבשר בעלמא הוא: ד) כלעיל פ"ו מ"ו: ה) שעשאה למטה ולא הבדיל הראש מהגוף, ועשה הזאה ומלוי, אבל עשה כן לשם עולה: ו) ר"ל או שעשאה למעלה או הבדיל, אף שעשאה בה כן לשם חטאת, או שעשאה כמעשה וכו': ז) נ"ל דקמ"ל מדסד"א מדאין הקנין מתפרשין רק בלקיחת בעלים או בעשיית כהן [כעירובין ל"ז א'], ומדעשאה הכהן ממש בעולה, הרי לכ"ע מעשה מוציא מידי דיבור שקדש לו[בקדושין ל"ט א'], ותהוי הכא כעולה כשרה, [כר"י לקמן מ"ד] קמ"ל דשאני דיבור דקדשים, דמדאקדשיה בי נזא דרחמנא איתא, ואין ברשותו לשנותו, מדכבר אינה שלו: ח) כ"ל כמעשה אחד מכולן המנויים כאן, ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת: ט) לכאי לא כלל הא' פסולה עם פסולה דרישא. מדאינן שוין, דבהך דרישא נפשלו לגמרי מלאכלה ונם בעליו לא נתכפרו, משא"כ הכא נפשלה רק מלאכלה, אבל בעלים נתכפרו [כזבחים דכ"ו ב'] ונקט הכי דינא רק בעופות ולא בבהמות, משום דרק בעופות יש חילוק במעשיהן ובמקום מעשיהן בין חטאת לעולה: י) מחוט הסיקרא כהלכתה: יא) עי' פ"ו מ"ה: יב) אף שעשה בה גם מעשה הטאת, כגון שהיה קודם מילוי, עכ"פ כיון שעשה כל מעשה עולה בלי שינוי כשרה: יג) שעשאה למעלה והבדיל הראש מהגוף ומילה, רק שעשה כן לשם חטאת: יד) כלעיל פ"ו סי' מ"ו:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כר' יהושע. מש"ה דוקא שאינה במיצוי כשעשה כמעשה חטאת כו' ולא שאינה במליקה. וכמו שכתוב בס"ד במשנה דלקמן. ואי איתא דמתניתין דאב"ש היא הא בלא הכי אינו דמליקתה לא פסלה: כמעשה חטאת וכו'. עיין מה שכתוב במשנה דלקמן: פסולה. המה הוספות בס"פ דלעיל מגלן עיכובא בעולה: עשאה למטן כו' פסולה. ואפילו מליקה בלבד שעשאה למטה נראה דפסולה. דשם יליפינן לה מקרא דמליקת עולה דוקא בראש המזבח כמ"ש בפרק דלעיל מ"ה והיינו דכתבו התוספות בס"פ דלעיל דקשה ממליקת עולה שעשאה למטה דפסולה. דהא מהקטרה יליפינן דון מינה ומינה וכי היכי דלא הקטיר למעלה כשר לא מלק למעלה נמי [יהא] כשר. ע"כ. ובריש מס' קנים כתבו די"ל דילפינן הכי כמו גבי הקטרה דשאינה המקוס הרי הוא כמו בלא הקטיר כך מליקה כשאינה מקוס הוי כמי שלא מלקו ואם לא מלק פסול. ע"כ. ומיהו לסברא שכתבתי לעיל להרמב"ם והר"ב דכל שלא מליקו פסול בחטאת ליכא למיפסל בעולה. אפילו בדבר שבחטאת אין מלה ובעולה יש מלה. ה"נ במליקה דבחטאת בכל מקום כשירה ואין מלותה דוקא למטה. הלכך אע"ג דבעולה מלותה דוקא למעלה. אפ"ה אין לנו לפוסלה. ובלא הכי נמי קשיא לי על דברי התוספות דמאי קשיא להו מסוס דון מינה ומינה. הא קיימא לן דון מינה ואוקי באתרא. כמ"ש בסוף נזיר ופ"ד דשבועות. ועיין מ"ש בפרק בתרא דמנחות מ"ה. דהתם רבנן סברי דון מינה ומינה: ג ומועלים בהן לר' יהושע דאמר לקמן דעולת העוף שעשאה למטן כמעשה חטאת כו' דאין מועלין בה. ונעשה כמעשה חטאת הלכך כמעשה חטאת כו'. ועלה תני נמי עשאה למטה כו'. מידי דלא שייה במליקה אלא בהאיי בלבד [כלומר שלא מילה מילה. וכמ"ד מיצוי לא מעכב בחטאת. הכי מסקי התוספות] דכיון דלא שני במליקה תו לא נמשכה לחטאת. ואע"ג דהשתא דמתניתין דלקמן דבני במליקה ודהכא במצוי ודר"פ נמי במליקה דהא סתים לן תנא דלא כראב"ש. אין ריסא וסיפא במליקה ומליעתא במצוי. גמרא. פירש"י דלא תוקמא כר"א דשמותי הוא: חוץ מחטאת העוף שעשאה למטן כו'. אעפ"י שאינה במליקה שלא מלקה כמו שאמרנו בסדר מליקת חטאת של עוף בפרק שלפני זה. לפי שאותו סדר [היינו אלא] למלוה ואם אינה לא הפסיד כלום הרמב"ם. וכבר כתבתי לעיל דזה דוקא לראב"ש ודהוגיא דגמרא דידן. דמתניתין לאו דראב"ש היא וא"כ כי שינה במליקה פסולה. לא קשיא למאי דתנן חוץ מחטאת כו'. דכיון דנעשית כמלותה וכשירה. פשיטא דאין מועלים בה. דכיון דתני וכולן וכו' דמהדר אדלעיל אילטריך לאפוקי ולמיתני חוץ מחטאת כו' הואיל ולעיל מיתניא: ד רי"א אין מועלין בה. פירש סר ב דכיון דשינה כו' נעשית חטאת כדפריכית לעיל דבכל מעביה נעשית כמעשה החטאת. ומסקינן בגמרא דלא אמר ר"י אלא לאפוקי מידי מעילה. אבל למיסק ליה לחובה שהא חטאת ויולא י"ח לא אמרינן כי היכי דלא הקני מפ"ג דקנים דר"י היא כדמסיים בה בסופו אר"י זה שאמרו כו'. וכתבו התוספות

תימה

שלא עלתה לבעלים מו). כמעשה חטאת לשם עולה ה). כמעשה חטאת לשם חטאת מו) פסולה. עשאה למטה. כמעשה כולן יז). פסולה יח): ג וכולן אינן מטמאות. בבית הבליעה יט). ומועלין בהן כ). חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת. לשם חטאת כא): ד עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת. רבי אליעזר אומר. מועלין בה כב). רבי יהושע אומר אין מועלין בה כג). אמר רבי אליעזר מה אם חטאת שאין מועלין בה לשמה כד). כששינה את שמה מועלין בה כה). עולה שמועלין בה לשמה. כששינה את שמה אינו דין שימעלו בה. אמר לו רבי יהושע לא. אם אמרת בחטאת ששינה את שמה לשם עולה. שכן שינה

לכהנים לא היה לה: רבי יהושע אומר אין מועלים בה. דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה נעשית חטאת. נעשית חטאת: ומה חטאת העוף שאין מועלים בה. כשחטאה לשמה שהרי נאכלת לכהנים: שינה את שמה. נפסלה ולא באה לכלל היתר מועלים

ג ומועלים בהן לר' יהושע דאמר לקמן דעולת העוף שעשאה למטן כמעשה חטאת כו' דאין מועלין בה. ונעשה כמעשה חטאת הלכך כמעשה חטאת כו'. ועלה תני נמי עשאה למטה כו'. מידי דלא שייה במליקה אלא בהאיי בלבד [כלומר שלא מילה מילה. וכמ"ד מיצוי לא מעכב בחטאת. הכי מסקי התוספות] דכיון דלא שני במליקה תו לא נמשכה לחטאת. ואע"ג דהשתא דמתניתין דלקמן דבני במליקה ודהכא במצוי ודר"פ נמי במליקה דהא סתים לן תנא דלא כראב"ש. אין ריסא וסיפא במליקה ומליעתא במצוי. גמרא. פירש"י דלא תוקמא כר"א דשמותי הוא: חוץ מחטאת העוף שעשאה למטן כמעשה חטאת כו'. אעפ"י שאינה במליקה שלא מלקה כמו שאמרנו בסדר מליקת חטאת של עוף בפרק שלפני זה. לפי שאותו סדר [היינו אלא] למלוה ואם אינה לא הפסיד כלום הרמב"ם. וכבר כתבתי לעיל דזה דוקא לראב"ש ודהוגיא דגמרא דידן. דמתניתין לאו דראב"ש היא וא"כ כי שינה במליקה פסולה. לא קשיא למאי דתנן חוץ מחטאת כו'. דכיון דנעשית כמלותה וכשירה. פשיטא דאין מועלים בה. דכיון דתני וכולן וכו' דמהדר אדלעיל אילטריך לאפוקי ולמיתני חוץ מחטאת כו' הואיל ולעיל מיתניא: ד רי"א אין מועלין בה. פירש סר ב דכיון דשינה כו' נעשית חטאת כדפריכית לעיל דבכל מעביה נעשית כמעשה החטאת. ומסקינן בגמרא דלא אמר ר"י אלא לאפוקי מידי מעילה. אבל למיסק ליה לחובה שהא חטאת ויולא י"ח לא אמרינן כי היכי דלא הקני מפ"ג דקנים דר"י היא כדמסיים בה בסופו אר"י זה שאמרו כו'. וכתבו התוספות

תימה

יבין — תפארת ישראל — יבין

מו) כדין כל הזבחים שנעשו שלא לשמן: מז) דסד"א הא חטאת היא [כלעיל סי' ז'] ותכשר. קמ"ל: יז) כמעשה אחד מכולן, ואפילו כמעשה עולה לשם עולה: יח) ה"נ פסולה רק מלהקריבה אבל בעלים מתכפרו [עיין לעיל סי' ט'] : יט) דכל עוף טהור שמת או לא נשחט כדינו אף שאינו מטמא במגע ומשא כשאר נבילה, עכ"פ מטמא להאוכל אף שלא נגע בו, וכגון שתחבו לו חבירו לבית הבליעה, והרי נגיעתו בבית הבליעה אינו מטמא, דמגע בית הסתרים היא, אפ"ה כל זמן שהכזית שאכל ממנו בבית בליעתו, מטמא האוכל בשעה זו כל בגדיו וכליו שנגע בו, חוץ מאדם וכלי חרס [ועי' ביבקש דעת סימן ל"א], ונקאמר הכא דחטאת עוף ועולת עוף שלא נעשו כדינן ונפסלו מלאכלן, והרי לא נשחטו, אפ"ה מדנעשו בפנים לשם קרבן, טהורים לגמרי [ועיין לקמן סי' ל"ב] : כ) הנהנה בהן בשוה פרוטה, חייב קרבן מעילה, כדין נהנה מהקדש, דהרי מדנפסלו לא היה בהן שעת היתר לכהנים, ולא יצאו מידי מעילה: כא) אף שאינה בה אחר מתן דמה, עכ"פ מדכשרה היא והיתה לה שעת היתר לכהנים, שוב אין בה מעילה אפילו לזר: כב) דאף שעשאה כחטאת, הרי הוקדשה לעולה שאין בה היתר לכהנים, ומה יוציאה ממעילתה: כג) דמדשינה שמה ומעשיה ומקומה, אף דלא נפיק בה, עכ"פ נעשית עי"ז כחטאת גמורה ללאת מידי מעילה. [וי"ל דמדאוריתא עלתה נמי לשם חובה, ורק מדרבנן לא נפיק ועיין לעיל סי' ז'] : כד) אחר שהותרה לכהנים: כה) מדנפסלה ולא הותרה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מועלים בה. דהא רבי יהוסף גופיה לא פליג עליה: לדבר שיש [בו] מעילה. לפס עולה: ששחטן בדרום. לפס שלמים יוכיחו. שסיגה שמן ומעשיהן. לדבר שאין בו מעילה. שקדשים קלים אין מעילה אלא באימוריהן: ומועלים בהן. מפני שנפסלו בשינוי מקומן ולא הוליאתן זריקתן מידי מעילה: איסור והיתר. קדשים קלים יש באימוריהן משום מעילה ואין בבשרן משום מעילה: בדבר שכולו היתר. בחטאת העוף שאין בו לא מעילה. והלכה כרבי יהוסף: ה מלק בשמאל. דמליקתו פסולה. שכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא [שמ] ימין: או בלילה. דאין מליקה בלילה דרחמנא אמר ביום לוותו: אינן מטמאין. הואיל ופסולן בקדש והאי מליקה דידהו שאם עלו לא ירדו: שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ. אין מטמאין בבית הבליעה. ואף ע"פ שאסורים באכילה: מלק בסכין. לאו מליקה היא ולאו שחיטה היא דהא מליקה בצפרן היא בעצמו של כהן: מלק חולין בפנים. דלא שייך מליקה בחולין אלא בקדשים בפנים והמולק חולין בכל מקום או קדשים בחוץ הוי כאילו נוחר או מעקר ואין אותה מליקה מוציאה מידי נבילה: תורין שלא הגיע זמנן. הורים גדולים כשרים קטנים פסולים. בני יונה קטנים כשרים גדולים

שמה לדבר שיש בו מעילה כו). תאמר בעולה ששינה את שמה לשם חטאת. שכן שינה את שמה לדבר שאין בו מעילה. אמר לו רבי אליעזר. והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום. ושחטן לשם קדשים קלים. יוכיחו. שכן שינה את שמן לדבר שאין בו מעילה כז) ומועלין בהן כח). אף אתה אל תתמה על העולה שאף על פי ששינה את שמה לדבר שאין בו מעילה. שימעלו בה. אמר לו רבי יהושע לא. אם אמרת בקדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים. שכן שינה את שמן בדבר שיש בו איסור והיתר כט). תאמר בעולה ששינה את שמה בדבר שכולו היתר ל): ה מלק בשמאל לא). או בלילה לב). שחט לג) חולין בפנים וקדשים בחוץ לד). אינן מטמאין בבית הבליעה. מלק בסכין לה). מלק חולין בפנים וקדשים בחוץ לו). תורין שלא הגיע

תימה מאי שנא זו מזו. וי"ל דכה"ג אשכחן פ"ק דמנחות [דף י"ב] דזריקה מועלת ליולא ושייריה שחסרו בין קמילה להקטרה באסורים באכילה והקטרתן מוליאן מידי מעילה וזריקת פגול ר"ל בפ"ק דמעילה כו'. וי"מ דמדאורייתא נמשכת ונעשית חטאת גמורה ותקנתא דרבנן היא דאינה עולה לפס חובה. ול"ל דקסבר ר"י אין שחיטה לעוף מן התורה וחולין [בעזרה] לאו דאורייתא כדאמרינן בגזר [פ"ד דף כ"ט] וא"כ קסבר דאורייתא. חיה ועוף לאו דאורייתא ולית ליה ההיא דרשא בפ"ב דקדושין [שכתבתי עם במשנה ט'] דמרבה עופות [עכ"ל]: ומועלים בהן. ל' הר"ב מפני שנפסלו בשינוי מקומן ולא הוליאתן זריקתן מידי מעילה. וז"ל רש"י ולא הביאתן זריקתן [לכלל] שעת היתר להוליאן מידי מעילה: בדבר שכולו היתר. פירש הר"ב בחטאת העוף שאין בו לא מעילה. כלומר שאין בו אימוריס ומשעה שהותר לכהנים אין בו לא מעילה: ה מלק בשמאל. כתב הר"ב דמליקתו פסולה. שכל מקום שנאמר אצבע וכהונה. מסקינן בגמרא פ"ב דף כ"ד דלא אצבע לא כהונה בדבר המעכב כפרה ומש"ה לא תקשה דהא במליקה לא כתיב אלא כהונה [*ועי' [מ"ש] במ"ל פ"ג דמנחות]: שחט חולין בפנים. יליף בברייתא בגמרא מדכתיב (ויקרא י"ז) וכל נפש אשר תאכל נבלה וטריפה

[ובנבלת עוף טהור מיהוקמא קרא בת"כ והאי טריפה קרא יתירה הוא. באי אפשר לבמעו כמשמעו שהיא טרפה ומטמאה בבית הבליעה מחיים אם טרפה חיה. ואם איתה חיה הרי בכלל נבלה] מה טריפה שוה בפנים כבחוץ [דכאן וכאן היא אסורה] אף כל שוה בפנים כבחוץ. יצא שחיטת חולין בפנים הואיל ולא שוו °בפנים כבחוץ: וקדשים בחוץ. אמר רבא אם הועילה לו בחיטת חוץ לחייבו כרת. [כדתנן במשנה ז' פי"ג] לא הועיל לטהרו מידי נבלה: אינן מטמאין בבית הבליעה. פירש הר"ב הואיל ופסולן בקדש ואהני מליקה דידהו שאם עלו לא ירדו ומטיים רש"י הלכך [נבלה] נמי לא הוי. ע"כ. וא"ת והא ר"י פליג במשנה ב' פ"ט וקאמר שנחטה בלילה אם עלתה תרד וכותיה פסקו הר"ב בפירושו וגם בחבורו פ"ג מהל' פס"מ. וי"ל כתירוץ בני שכתבו התוספות כאן ובפ"ב ד' כ"ה דמודה ר"י בעוף דכל שפסולו בקודש אם עלה לא ירד דהנך תלתא מיעוטי לקמן בבהמה כתיבי ומיהו ע"כ חד מינייהו בעוף דלא תימא כל פסולי דעוף אם עלה לא ירד ע"כ: מלק בסכין. כתב הר"ב לאו מליקה היא ולאו שחיטה היא דהא מליקה כו' ושחיטה לא הוי כדאמרינן בהכל שוחטין [ד' כ'] מפני שהוא מחליד מפני שהוא דורס. רש"י: מלק חולין בפנים. כ' הר"ב והמולק חולין בכ"מ. ובגמרא אמרינן דאתיא בזה הכלל דכל שלא היה פסולו בקדש. רש"י: תורין שלא הגיע זמנן כו'. פירש הר"ב תורים גדולים כשרים כו' כדתנן במ"ה פ"ק דחולין. ושם מפורש. גם שם כתבתי בשם רש"י דתורין בנו"ן לשון

מעשה

יכין תפארת ישראל יכין

הותרה לכהנים: כו) מדעשאה לפס עולה: כז) דקדשים קלים אחר שנזרק דמן, אין מועלין בבשרה רק באימורין: כח) מדנפסלו בשנוי מקומן, ולא הביאתן זריקה לכלל שעת היתר לכהנים להוציאתן ממעילה: כט) דבקדשים קלים אחר זריקה יש איסור מעילה באימוריהן, והיתר מעילה בבשרן: ל) שאין בה אימורין, ומשעה שהותר לכהנים אין בה לא מעילה: לא) פסול, דכל מקום שנאמר אצבע או כהן אינו אלא ימין: לב) ורחמנא אמר ביום לוותו, ושניהן אינן מטמאין כנבילת עוף בבית הבליעה, מדהיו פסולן בקודש, ואהני מליקה דידהו שאם עלו למזבח לא ירדו: לג) העוף: לד) אף שאסורין באכילה: לה) דלאו מליקה היא, דמליקה רק בצפורן, ונם לאו שחיטה היא מדדרס והחליד: לו) ולא שייך מליקה רק בקדשים בפנים, אבל המולק חולין בכל מקום

תוספות רע"ק

פרק ז ה [אות כח] תוי"ט בד"ה שחט חולין. בפנים כבחוץ. ואף דאין דנין שלא בהכשרו מדבר שבהכשרו כמ"ש התוי"ט בסמוך ד"ה זה הכלל. מ"מ דנין משחיטת חולין בחוץ ונמצא טריפה דהוי שלא בהכשרו ואעפ"כ משחר מידי נבילה כדס"ל לר"מ במתני' שאח"ז כ"כ רש"י. וקשה לי דסמוני' ד"ע ע"א ור"מ חד לטעומי חולין בפנים כו' ור"י מנבלה נמר לה. משמע לר"י נ"כ דרשי' חד טריפה לטעומי חולין בפנים, וחרי לר"י דס"ל דבטריפה אין שחיטתה מטהרתה ממילא ליכא ללמוד דחולין בפנים דמטהר כיון דאינו שוה בפנים בבחוץ. דהא אין דנין דבר שלא בהכשרו מדבר שבהכשרו. ורוחק לומר דלר"י באמת דרשי' מטריפה רק לקדשים בפנים. דלישנא דש"ס לא משמע כן. וחוס' כתבו דילפי' חולין בפנים מקדשים בפנים:

אל"ל ר"א ודרי ק"ק נו'. ס"ז ע"ח: ומועלין בהן. פי"ז ע"ג מה' מעילה ה"ח: ה מלק בשמאל. פ"ח ע"ח: שחט חולין בפנים. מיי' פ"ז מה' פסה"מ ה"ב וש"נ מה' מנות הפומלה ה"ב: מלק בסכין. חולין פ' ע"ב ה"ח ע"ח: תורין שלא הגיעו זמנן. פ"ח ע"ב מיי' פ"ז מה' פסה"מ ה"ב:

שנויי נוסחאות

לדבר. בכי"ל ל' בדבר בכל המסנה. **א"ל ר"א** ודרי. בכי"ק אמר ר"א.; בד"נ יש כאן טעות הדפוס. יוכיחו **שכן שינה.** בכי"ק ובכי"ל ל' ובפע"מ יוכיחו ששינה. **שאין בו מעילה.** בכי"ק שאין בהם.. **שאע"פ** ששינה (את). במסב"כ אע"פ.. ולית. **בדבר.** בכי"ק ובמסב"כ לדבר וכן בסמוך. **ה** בד"נ ובכי"ק ובמסב"כ בא כאן בכל המסנה הדבור (בבא לעיל בפוסק) **כל הפסולין** כו' **הבליעה** ומסגמ' (וביחוד לפי כל כ"י הגמ' שבא שם ה"מ כל הפסולין כו' קודם דברי הגמ' אמר רב שמלא ולילה) דמקשה בריש מכל הפסולין ואמ"כ מה הכלל משמע דכן היתה לפניהם וכן מוכח מהא דקאמר שם תנן כל הפסולין כו' בשלמא לר"י כו' אלא לרב כו' מי והדר מפרש. ולפי הגרא"ה ומצוה אמר הדבור הזה. במשניות בראבונה בדפוס וויניציא (ב"ש) שהוא על פי פי' הרע"ב (שנדפס שם בפנים הראשון) ולתריו הדפיסו כן בכ. המשניות ועי' בפוס המשנה שוב מצאתי שגם הרמ"ז הביר ע"ז. וכן הב"ד לך מה שכתב הב"ד גשם התוי"ט לא מצאתי ק בהוי"ט לפניו. **מלק בשמאל.** בד"נ ובכי"ק.. בשמאלו. **וקדשים בחוץ.** בכי"ק קדשים.. בכי"ל ל' אי קדשים. **אינן מטמאין.** בכי"ל ל' אינו מטמ'; במסב"כ.. מטמאות; בכי"ל ואינן מטמין בגדים. תורין. בד"נ ובכי"ק תרין.

ראשון לציון

פ"ז ד הוי"ט ד"ה רי"א אין מועלין כו' וזריקת פגול ר"ל בפ"ק דמעילה כו' אלא ר"ל הוסב בהוסי' אלפי בין שני מלאי עיגולים וע"ע בנ"ק **פס עגיל:**

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מטמה: שיבש גפה. פירש הר"ב דמחוסר אבר. ונטמטמת עינה היינו שנחטעה. כ"פ התוספות. ומ"ש הר"ב מנוס הקריבהו כו' כך פירש"י אבל הרמב"ם והתוספות הביאו ספרא דמייתי לה בפ"ק דקדושין [דף כ"ד] ויליף לה מן התורה מדכתיב מן העוף ולא כל העוף פרט לביבשה כו': זה הכלל כל שהיה פסולה בקדש. גמרא לאתויי שחיטת קדשים בפנים הואיל ולא שוה בפנים לבחוץ א"ה מלק קדשים בחוץ נמי לא [שוה] בפנים לבחוץ אמר רב שימי בר אשי דין דבר שלא בהכשרו בחיטת קדשים בפנים וחולין בפנים מדבר שלא בהכשרו משחיטת קדשים בחוץ ובחיטת חולין טרפה בחוץ ואין דין דבר שלא בהכשרו כגון מליקת קדשים בחוץ. מדבר שבהכשרו מליקת קדשים בפנים. וסיפא דלא היה פסולה כו' לאתויי מלק חולין בחוץ דכתבתי לעיל: ן מלק ונמצא טרפה. דטרפה לאסורה בהקרבה כמ"ש הר"ב טעמא ברפ"ו דתמורה. וכ"כ שם הרמב"ם. וכלון מפרש מנוס הקריבהו וגו': רי"א מטמאה בבית הבליעה. דתרי טרפה מייתר בנבלת עוף טהור חד לעיל וחד נבלה וטרפה לא יאכל לטומאה בה (שם כ"ב) להביא טרפה שנחטה שמטמאה. ור"מ למשוטי עוף טמא שאין במינו טרפה. ור"י מנבלה נפקא ליה כו' בגמרא: ומה אם נבלת בהמה וכו'. שחיטתה מטהרת וכו' כדילפינן בגמרא מוכי ימות מן הבהמה [וכתבה הר"ב ברים מסכת טהרות אבל במשנה ד' פ"ד דחולין מסברא בעלמא דרשינן לה ושם פירשתי בס"ד] עוף שליטה מטמא במגע ובמשא. אלא באכילה ובבית הבליעה. כדכתיב לא יאכל לטמאה בה אין לך אלא האמור בה. רש"י: רי"א דיה בנבלה. פירש הר"ב דדין נבלה מן הדין להיות כנדון כדילפינן ממרים כמ"ש הר"ב בסש"ב דב"ק ומש"ה [כיון] דדין דאורייתא מסקינן בגמרא דר"מ קרא אשכח וקדרים זאת תורת הבהמה והעוף (ויקרא י"א) לומר לך מה בהמה דבר במכשירה באכילה *מטהר טרפתה מטומאתה

*) בר"ב ד"ה דלא שחיטה וכו' בקדשים לא מטמו בטריפה כו'. וכ"ה נכון אלא שצריך למחוק מלת „לא" האחרונה.

יבין תפארת ישראל יבין

מקום, אי מולק קדשים בחוץ, הו"ל כשאר נוחר ומעקר שהוא נבילה: לו) דהתחלת זמנן להקרבה, הוא משיזהבו [כחולין פ"א מ"ה]: לח) דאין כשרין רק כל זמן שבטעוקר טולה מכנף העוף ויולא דם, ותחלת הליהוב פוסל בשניהן: לט) דאף דאין תמות וזכרות בעופות, דוקא בתעשור מחמת עור שכסה עינו, אבל מחוסר אבר פסול, ונטמית דקא הכא, ר"ל שנחטעו עינו: מ) מדלא מטמי מליקה דידה, דאפילו בעלו למזבח ירדו: מא) שנמלקו בלפורן קדשים בפנים, רק שנפסלו מלד דבר אחר, כגון שנמלק בשמאל או בגילה וכדומה: מב) כגון שלא נמלק בלפורן, או שלא היה קדשים, או שנמלק בחוץ. [וג"ל דבאן זה הכלל, לא כלל שחטה חולין בפנים או קדשים בחוץ, אף דוודאי שחט חולין בפנים מכתבר דהוה אין פסולו בקודש, אפי' ממלק קדשים בחוץ, רק דהכא

תוספות רע"ק

ן [אות מט] הרע"ב ד"ה אינו דין. בבנין אב מה מצינו. ומ"מ אין ללמוד מזה דדבר הלמד בק"ו אלמד בבנין אב דר"ל דבאמת ר"מ סמיך אדרשה דיאת תורת הבהמה וחעוף שהביא התוי"ט בסמוך ד"ה רי"א דיה כנבילה (לעיל ד"נ) ובתוס' שם נ"כ הכי מוכח מכח קושיא אחרת דאיך למד עוף מק"ו דבהמה הא איכא למיפרך מה לבהמה דאינה טמאה בנדים בבית הבליעה אע"כ דסמך אדרשא הנ"ל ע"ש: [אות נ] תוי"ט ד"ה רי"א דיה כנבלה. מטהר טרפתה מטומאתה. ואפי' מליקת קדשים. דאי לשחיטה בק"ו אתיא לן עכ"ל רש"י. ולפ"ז ישאר לן קושית

(את) טריפתה. נכי"ק מטהרת.. וליתא וכן ליתא במשנ"כ. תטהר (את) טריפתה מטומאתה. במשנ"כ.. מידי טומאתו וליתא וכן ליתא נכי"ק. שחיטתה מטהרתה אבל לא מליקתה במשנ"כ ..ולא מליקתה; נד"ל ונכי"ק מטהרת..

זה הכלל כל שפסולו בקודש. מעלה נ' ע"ל מ"י שם: וכל הפסולין שמלקן. ס"מ ע"ל מ"י ע"ז מ"ו: ספס"מ ע"ל ומ"ה: ן מלק ונמצא טריפה. פ"ש ע"ל לעיל נ' ע"ב: רבי יהודה אומר מטמאה. פ"ש ע"ב מ"י ע"ז מה: ספס"ש ע"ב: אר"ם מה אם נבלת בהמה כו'. פו"ש לחני פרק י"ל (כה"ש): נבלת העוף שאינה מטמאה כו' פכלות פ"ל פ"ל:

שנויי נוסחאות

שיבש גפה. במשנ"כ שיבשה.. במשנ"כ ד"ו שיבש בגפה ועי' שמ"מ; נד"נ.. נוסה (?). ושנטמית עינה ושנקטעה רגלה. נד"נ ודפו"י.. ושנקטעה ידה ושנשברת רגלה וכ"ה נכי"ק (ומש ושנטמת..); במשנ"כ ד"ו שנטמית. שהיה פסולה. במשנ"כ שפסולו וכן בסמוך; ובשע"מ שהיה פסולו; נכי"ל נ' ובכי"ק שהיא פסולה; נכי"ל ל"ש פסולה. אינה מטמאה. במשנ"כ אינו מטמא; נד"נ ובכי"ק אינה מטמא; נכי"מ אינו מטמא בנדים. (לא היה פסולה בקדש מטמאה בבית הבליעה). נכי"מ וכל שלא היה..; במשנ"כ .. פסולו .. מטמא..; נכי"ל ל'..מטמא בנדים..; נכי"ק ליתא לכל הדבור ומהגמ' מוכח דליתא בגעות. וכל הפסולים שמלקו. עי' בדאש המשנה ובי"ס נד"ו; נכי"ק ובמשנ"כ כל הפסולין .. ואינן מטמאות בבית. במשנ"כ ואינו מטמא..; במשנ"כ ד"ו ואינה מטמ' ..; נכי"מ.. מטמאין.. וכ"ה ברש"י. ן ונמצא טריפה. במשנ"כ ונמצאת .. אינה מטמאה. במשנ"כ אינו מטמא; נכי"מ אינו מטמ'; נד"נ ובכי"ק ובכי"ל ל' אינה מטמא. רי"א מטמאה (בבית הבליעה). במשנ"כ.. מטמא ולית וכן הוא מטמא גם נד"נ ובכי"ק. אמר ר"מ מה אם. במשנ"כ..ק"ו אם; נכי"ל ל'.. ק"ו ומה אם. שהיא מטמאה. נד"נ ובכי"ק ובכי"ל ל' שהיא מטמא; במשנ"כ שמטמאה; במשנ"כ ד"ו שמטמא. (את) טריפתה. במש"כ ליתא. שאינה מטמאה. במשנ"כ שאינו מטמא; נד"נ ובכי"ק שאינה מטמא. שחיטתה מטהרת את טריפתה מטומאתה. במשנ"כ שחיטתו מטהרת טריפתו מטומאתו וכן בסמוך כל המקום בווי"ן; בסוף(מלבד מבשרתה ס"ל וכדברי ר' יוסי). מבשרתה באכילה. נכי"ק.. לאכילה ונסוך לאכילה. ומטהרת נכי"ק. שחיטתה מטהרתה אבל לא מליקתה במשנ"כ ..ולא מליקתה; נד"נ ובכי"ק מטהרת..

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לשכחן בהדיא דשחיטה מוליאה מידי נבלה בעוף אלא מק"ו מנבלת בהמה אתה בא ללמוד. דיה שתהא כנבלת בהמה בשחיטתה מטהרת מידי נבלה ולא מליקתה דדין לבא מן הדין להיות כמדון. ובלם מחלוקות בדבר. ר"מ סבר אחת שחיטה ואחת מליקה מוליאה בעוף מידי נבלה. ור' יהודה סבר בין שחיטה בין מליקה לא מהני בעוף להוליאה מידי נבלה. ור' יוסי סבר שחיטה מהניא. מליקה לא מהניא. והלכה כר' יוסי:

לא עוף דבר שמכשירה באכילה מטהר טריפתה מטומאתה. וכתב הרמב"ם וז"ל ור"י מוליא הסיקם הזה לדין אחר ולא יאות כפי כונתיו. לזכור כל הטעמות ע"כ. ולא ראיתי כוס מבא ומתן בהלי בין ר"מ ור"י. אוברא דברפ"ב דחולין דף כ"ז תניא זאת תורת הבהמה והעוף. לומר לך מה בהמה בשחיטה לא העוף בשחיטה. אבל התוספות כתבו דהיקשא הוא ואין היקש למחצה וכולי מילי דרשינן מינה. ע"כ:

קושית הוס' שבת בתי לעיל דהא איכא למיפרך מה לבהמה שאינה משמאה בבית הבליעה. ותירוצם דאהקישא דזאת תורת סטיך ל תא דהא כל בהמה דלא ידעינן שחיטת עוף בק"ו י"ל דהיקשא אתיא רק לשחיט' אבל לא למליק':

ר"ע מברטנורה **כל הזבחים פרק ח זבחים** תוספת יום טוב

פרק ח **א כל** הזבחים שנתערבו בחטאות המתות. ה"ק כל הזבחים שנתערבו בהם חטאות המתות. לו שור הנסקל. אפילו אחת בריבוא ימותו כולן דכיון דנתערבו באיסורי הגלה אין תקנה לפדותם דגזרת ירעו עד שיסתאבו ולא בטלי ברובא דבעלי חיים חביבי ולא בטלי. וחטאות המתות הן חמשה. ואלו הן. ולד חטאת. ותמורת חטאת. וחטאת שמתו בעליה. ונכפרו בעליה באחרת. ושעברה שנתה: אלו חמש חטאות מניחין אותן במקום סגור עד שימותו מאליהן. והן נקראים חטאות המתות: בשור שנעבדה בו עבירה. שהוא נפסל בה להקרבה כגון שהמית את האדם ע"פ עד אחד שאינו אסור להדיוט. לפי שאינו נסקל אלא ע"פ שני עדים: או ע"פ הבעלים. שבאו בעלים לב"ד והודו שהמית דאפטר ליה מסקילה דמודה בקנס פטור. אבל לגבוה נאסר דקי"ל (מן) [ומן] הגאן לחוליא את הגוגה: *)ורובע ונרבע. ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים או קודם שנגמר דינו. או שהיה אותו שהמית והרובע והנרבע [שב] נכרי שנאסר לגבוה. ולא להדיוט: מוקצה. שהפרישוהו לקרבן לע"ז. ונעבד גמי שעיסם מותרים להדיוט: באתנן ומחיר: כל

פרק ח **א כל** הזבחים שנתערבו בחטאות המתות[א] או בשור הנסקל. אפילו אחת ברבוא. ימותו כולם[ב]. נתערבו[ג] בשור שנעבדה בו עבירה[ד]. או שהמית את האדם על פי עד אחד. או על פי הבעלים[ה]. ברובע. ובנרבע[ה]. ובמוקצה[ו]. ובנעבד[ז]. ובאתנן[ח]. ובמחיר[ט]. ובכלאים[י]. *ובטריפה יא). וביוצא דופן[יב].

פרק ח **א כל** הזבחים שנתערבו בחטאות המתות וכו'. גמרא הא תניא חדא זימנא כל האסורים לגבי המזבח אוסרים בכ"ש [ברפ"ו דתמורה] לריבי *אי מהתם ה"א הני מילי לגבוה דלא חביב התם אבל ברובע ודכותיה באינן אסורי הגלה להדיוט וכיון דדוקא לגבוה אסורי מאיסי אבל שור הנסקל ודומיה דלהדיוט גמי אסורי אימא לא ואי מהכא ה"א הני דאיסורי הגלה נינהו. אבל הני אימא לא. לריבי. דהא דקתני הכא ברובע ונרבע דלאו איסורי הגלה לא קתני בהו בכמה. דברובע דרישא לאו עלייהו קאי. והתם קתני בכל שהן והכא קתני תקנתא ירעו עד שיסתאבו. ופריך דאוסרין בכל שהן גמי קתני

במ"ט פרק בתרא דעבודה זרה. לריבי דאי מהתם ה"א להדיוט אבל לגבוה אימא לא נפסדינהו לגולהו [ואי אממושינן הא לגבוה דמאיס אבל להדיוט אימא איסורי הגלה לבטלו ברובא קמ"ל. גמרא דרפ"ו דתמורה] וכתבו התוספות וא"ת תניא חדא זימנא במסכת קנים [פ"ב משנה ג'] ואם פרח מבין המתות לגולם הרי כולם ימותו. וכמאן אי מהתם ה"א טופות דהפסד מועט אבל זבחים דהפסד מרובה אימא לא נפסדינהו לגולהו. ע"כ. ואי מהכא ה"א דוקא בהמה הוא ב"ח חביב ולא בטיל אבל עוף לא חביב ובטיל לריבא. כ"ל: ימותו כולם. פירש הר"ב דב"ח חביבי ולא בטלי. הכי מסיק בגמרא דלא תקשה אמתניתין ז' דפ"ג דערלה: בשור שנעבדה בו עבירה. ל' הר"ב כגון שהמית כו' וז"ל רש"י ומפרש ואזיל מאי היא כגון כו' [*ותיבות אלו אינם כ"ל לפרש כמו בין בין: או ע"פ עד אחד. עמ"ש בדבור דלקמן]: ברובע ונרבע כו'. פירש הר"ב רפ"ו דתמורה. וע' במ"ד פרק בתרא דבכורות. ומ"ש הר"ב כאן אלו קודם שנגמר דינו ה"ל ס"מ לפרושי לעיל בשור שהמית כו': ובמוקצה. פירש הר"ב שהפרישוהו ובפ"ו

*) כ"ה בר"ב ד"ל וד"פ וד"ק ואולי הי' גירסתו כן במשנה וכן מוקצה ונעבד בלא ביתן מפי שכולם הם פירושא דנעבדה בו עבירה. דתמורה

יכין — תפארת ישראל — יכין

פרק ח א) אי כדקתני, משמע דחטאות המתות רובא, וא"כ מה דמסיים אפי' א' בריבוא, משמע א' בשר שנתערב בריבוא פסולים, וקשה מה אפילו, הרי כ"ש הוא. אלא ה"ק כל הזבחים שנתערבו עם חטאות המתות וכו', ומיירי אפילו כשריס רובא [וג"ל דאפי ב של מלת בחטאות, איהו ב של בתוך כמו בנית, גם לא כמו בין, דלאשכחן היפה בנפים, רק ב שהולאתה במלת עם, כמו ויבא בלבן, דר"ל עם לבן, ונקט תנא כאן לישנא דמשתמע גמי דהפסולים רובא, לאשמעינן עשה איסור, דמתוך חשיבותם מישועא דידהו כרובא חשיב]. וחטאות המתות ה' אן, ולד חטאת תמורת חטאת, מתו בעליה, נתכפרו בעליה באחרת, עברה שנתה [וסי' ותמנע היתה פלגם], כל אלו מעמידין במקום סגור עד שימותו ברעב: ב) דאין בטלין ברובן דבעלי חיים חביבי ולא בטלי. ואי אפשר שירעו עד שיסתאבו ויפדו, דהרי נתערב בהן איסור הגלה: ג) ר"ל ואם נתערבו הקדשים עם שור שנעבדה בו וכו': ד) ומפרש ואזיל איזה עבירה, כגון שהמית וכו', או שנרבע וכו'. והאי לו לו דנקטה מתני' ר"ל כמו בין כך בין כך: ה) שאין עדים כשרים בדבר, דאז פטור מסקילה, ורק לגבוה אסור אז. וה"ה בלא נגמר דינו עדיין ונתערב, או שהרג לו רבע עבו"ם, דאף דבכה"ג אין השור נסקל, ומותר באכילה להדיוט, אפ"ה לגבוה אסור: ו) שהפרישוהו לקרבן לע"ז. מיהו לריך שעשו בה גם כבר מעשה לשם ע"ז, דאל"כ מותר לגבוה: ז) שעבדוהו כע"ז ממש, וגמי מותר להדיוט: ח) אתנן זונה: ט) מחיר כלב: י) הנולד מהם ורחל: יא) משכחת לה דלא מנכר בין הכשירות. כגון שנתערב דרוסת מיה בקדשים נקובת קוץ, או מיירי מולד טריפה שנתערב בקדשים, ואליבא דר"א ספ"ו דתמורה, דאמר לא יקריב: יב) קרעו אמו בחייה והוליאו הולד דרך דופן, דכולן פסולין להקרבה

דאותו שהוא הקרבן מותר הוא להדיוט אלא כיון דאין מכירים איזה היא אסורים לאכילה כה"נ מותר לפדותו לבלבים. תוס': [אות נב] תוי"ט ד"ה כל הזבחים. אי מהתם ה"א ה"נם לגבוה. זהו לשון הסוגיא אי מהתם הנ"מ לגבוה אבל להדיוט אימא לא. ומדברי רש"י נראה דדוקא לגבוה חביר דלא לבטל והוי ידעינן ג"כ הבא דלא לקרבו. אבל

ציונים

פ"ח א כל הזבחים שנתערבו. פ' ע"ב מתוכה כ"ח ע"ח ע"ט מי"ז ע"ז מכ' ספ"ה כ"ח: נתערבו מ'. מיי' סס ה"ג: א' שהמית את האדם. פ"ח ע"ח קדושין פ"ו ע"ח נבלות פ"ח ע"ח תמורה כ"ח ע"ח מוסגחת דנ"ק ע"ב: בבלאים ובטריפה. ע"ח ע"ב:

שנויי נוסחאות

פ"ח א כל הזבחים בתמורה כ"ח ע"ח. הקדשים. בחטאות המתות. בכי"ק.. מיתות וכ"ה בתמורה שם; נד"ג בחטאת הם מות. אחת ברבוא. בכי"ק ובתמורה אחד.. וכ"ה נד"ג ודפו"י (ובכס ברובן). שנעבדה בו. נד"ג שנתעבדה בו; בכי"ק שנעבדה. וכ"ה בדפו"י ד"ל. (או) שהמית. בכי"ק ושהמית; בכי"ל ה' ובמכ"ל ד"ו (רפ"ט ומ"ה) וקמלקא ליתא וכ"ה בכון במ"ש ברש"י (ד"ס) ועי' תוי"ט. ברובע ובנרבע כו'. במכ"ל בריובע ונרבע במוקצה ונעבד. וכן הלאה זוגי זוגי. וביוצא דופן. במכ"ל ביוצא. בכי"ק ובכי"מ ויוצא.

ראשון לציון

פ"ח א במשנה ימותו כולם עיין יסל"מ: שם במשנה ובטריפה עיין יס סדר למשנה:

תוספות רע"ק

פ"ח א[אות נא] במשנה ובטריפה. בענין דא"א לידע איזהו האיסור כגון דאיערוב נקובת הקוץ בדרוסת הזאב. או בולד טריפה ואליבא דר"א (ספ"ו דתמורה) נסרא. ואף דבולד טריפה לעולם לא יהיה תקנה להתירו לחדיוט (דלר"א ולד טריפה אף להדיוט אסור ע' בתוי"ט שם) מ"מ מהני תקנת ירעו לפדות ולהאכיל לכלבים כיון

דתמורה מפרש דבמי גמי שעבדו בה הכומרים ירעו כו'. עמ"ש במשנה ט' פרק בתרא דע"ז וע' משנה ג' פ"ו דתמורה: שיסתאבו. מפרש בפירוש הר"ב במ"ט פרק בתרא דמנחות: וימברו. ויביא בדמי היפה כו'. עמ"ש משנה ח' פ"מ דפסחים: ירעו עד שיסתאבו יג). וימברו יד). ויביא בדמי היפה שבהן. מאותו המין טו). נתערב בחולין תמימים טז) ימכרו החולין לצריכי אותו המין יז): ב קדשים בקדשים. מין במינו יח). זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא יט). קדשים בקדשים מין בשאינו מינו כ). ירעו עד שיסתאבו וימברו יד). ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה. ובדמי היפה שבהן ממין זה. ויפסיד

כל הני חולין מינהו וזבח אחד מעורב בהן. כולן ירעו. פא"ל לשחוט אחד מהם בלא מום שמא זהו הזבח. והשוחט קדשים בחוץ חייב כרת. ולמכרן לצרכי עולות ל"ל שהרי פסולים: ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין. אם חטאת חטאת ואם עולה עולה. ויקח מעות כביטור דמי היפה שבכולן וילמר כל מקום שהוא הזבח יהא מחולל על המעות הללו: נתערב. זבח אחד בחולין כשרים הרבה. ימכרו החולין כולן לצריכי אותו המין. שהיה הזבח שנתערב בהן. וגמלאו כולן קדשים ממין אחד אלא שאין ידוע מי בעליו על כל אחד ואחד שהרי הזבח הראשון אם בעליו עליו ואין ידוע איזהו. ותקנתו שיקריב כל אחד לשם מי שהוא וילמר כשיקריב כל אחד הרי הוא לשם בעליו שלו: ב מין במינו. חטאת בחטאת עולה בעולה שלמים בשלמים אלא בהן של בעליו הרבה: יקריב כל אחד לשם מי שהוא. ולא יזכיר שם אדם. והמ"מ בקרבנות של נשים דלא בעי סמיכה. דכתיב בני ישראל וסמך. בני ישראל סומכים ואין בעוף ישראל סומכות. אבל בקרבן אנשים דבעי סמיכה לא: מין בשאינו מינו ירעו. פא"ל בהקרבה שחלוקין במתן דמים לו בהקטרתן לו באכילתן: ויפסיד המותר מביתו. שאם מכר אחד מהן בנשים והאחר באחד צריך להביא מכל מין בנשים. כיון שאין ידוע מאיזה מין הוא אותו שנמכר בנשים ונמצא מפסיד אחד

מביתו

דתמורה מפרש דבמי גמי שעבדו בה הכומרים ירעו כו'. עמ"ש במשנה ט' פרק בתרא דע"ז וע' משנה ג' פ"ו דתמורה: שיסתאבו. מפרש בפירוש הר"ב במ"ט פרק בתרא דמנחות: וימברו. ויביא בדמי היפה כו'. עמ"ש משנה ח' פ"מ דפסחים: וימברו. ויביא כו' כן הוא גרסת הרמב"ם כמו שהעתיק ברפ"ו מה' פה"מ ועמ"ש במשנה לקמן. ומ"ש הר"ב ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין. אם חטאת חטאת כו' וכ"כ עוד לעיל מהך כל הני חולין מינהו וזבח אחד מעורב בהן. וכ"כ רש"י. [והרמב"ם] וכתבו התוספות משמע לפירושו שהזבח מעורב בריבוא של רובע וגרבע והלשון משמע כן וא"א לומר כן דדומיא דרישא קתני שהנסקל נתערב ברוב זבחים וכן מוכח בגמרא [ר"ל בגריסתא] ובדמי היפה שבהן. הייבו דמי יפה של כל אחד ואחד ומינה הגרוע שבהן אלא יהא"ל ע"כ: ["ימברו החולין לצריכי אותו המין. וכתב הר"ב ותקנתו שיקריב כל אחד לשם מי שהוא וכו'. ועיין בפירש משנה לקמן ומ"ש שם בס"ד]: ב זה יקרב לשם מי שהוא. לשון הר"ב ולא יזכיר שם אדם. ומשמע אבל יזכיר לשם מי שהוא. והתוספות הקשו מהא דאמרינן [וכתבו הר"ב בספ"ד] שהוא תנאי ב"ד שיכתוב שהם ולא לימא לשמן דילמא אתא למימר שלא לשמן. ופירש לשם מי שהוא הייבו שחמת דשתמת נמי כלשמן דמי. ומ"ש הר"ב וה"מ בקרבנות של נשים כו' גמרא. וכתבו התוספות דלא משני הכא א"נ בחטאת העוף כדמשנינן במ"נ פ"ג דגיטין [כמו שהעתקתי שם] דהכא בזבחים מיירי ועוד דעופות לאו בני רעייה ופדייה נינהו. ולכאה נמי למימר מין במינו כגון בכור בבכור. ומעבר במעבר דמשמע דמיירי בכל קדשים. וכתבו עוד דאף על גב דמליגו בגזר פ"ח שנשים מביאין קרבן בתנאי וכן בפ"ה דכריתות שניהן מביאין אשם אחד וחטאת אחת אם כדי לפטור עצמן מקרבן תקנו שיביאו בלא סמיכה *מ"מ קרבן אחר שהוא מחויב סמיכה ודאי לא התירו לו חכמים להביאו בלא סמיכה כדי לפטור את עצמו. ע"כ. *והרמב"ם פ"ו מהלכות פה"מ כתב עוד תקנה אחרת מלבד הרעייה שיתן האחד חלקו לחבירו. וירלה לי שלמד כן מדר"ש דס"ל הני בשנים שמביאים אשם אחד וחטאת אחת בפ"ה דכריתות. ואע"ג דהתם הלכה כר"ע ורבי יוסי דפליגי עליה. וכ"כ שם הר"ב והרמב"ם במשנה ה'. וכן פסק הרמב"ם בספ"ח מהלכות שגגות. הכא שאני דאל"ה תומס: וימברו ויביא בדמי היפה כו'. לשון הר"ב אם מכר אחד מהם בשנים כו'. והרמב"ם בפירושו ובחיבורו [פ"ו מהפה"מ] מחייבו שימכור כל

אחד

נתערבו בחולין תמימים. מי"ל פ"ק ו' מה' פה"מ ה"ג: ב קדשים בקדשים. ע"ל ע"ב מ"ז מ"ל פ"ל מה' פה"מ ה"ל:

שנויי נוסחאות

שיסתאבו. בכי"ק שֶׁיִּסְתָּבוּ וכן הוא שם בשנה הלי משנה הסמוכה אך לא בשנה הכ' ועי' ערוך השלם ערך סתב כ'. (וימברו). בכי"ר כ"ובכיק"ל ליתא ועי' במשנה הסמוכה ועי' מי"ש. ויביא בדמי היפה שבהן (מאותו) המין. בכי"מ ובכי"ר כ' ובכיק"ל יפה בכל המשנה וכ"ה בכי"ק(ובס ליתא); בכי"ר ל'.. היפה בכולן..; במשב"ג ד"ו.. ברפיה' יפה.. וע"ל כלפניו ועי' בסמוך. נתערב בחולין (תמימים).בכי"ק ובמשב"ג נתערבו..; בכי"מ ובכי"ר כ' ובכיק"ל ליתא ושי' רע"ב: ימברו. בדפוס ליוזא ווינציא ימכר. לצריכי אותו המין. וכ"ה בכי"מ ובכיק"ל ובמשב"ג ד"ו ושור בגמי ובכס"ש; במשב"ג ד' רחם לצורכי..; בד"מ ובכי"ק לצרכי..; וכ"ה בשע"מ (ובס.. המין ויקרב זה לשם מי שהוא) (?). ב (זה יקרב לשם מי שהוא וזה) יקרב לשם מי שהוא. בד"מ.. לשם מה.. לשם מה שהוא וכ"ה בשע"מ..; וכ"ה בכי"ק (ובס ליתא וזה יקרב לשם מה שהוא בעשות); במשב"ג ד"ו ליתא וכן ליתא בכל הדפו"י במשב"ג ובכי"מ ובכי"ר כ' ובכיק"ל. קדשים(בקדשים) בכי"ק ליתא. (וימברו). בכי"ר כ' ובכיק"ל ליתא. ועי' הויט. בדבי היפה. במשב"ג ד"ו.. יפה וכן בסמוך.

תוספות חדשים

פ"ח א בתוי"ם ד"ה ובמוקצה כו' דבעי נמי כו'. פי' שבנו בה מעשה לשם ע"ז עיין ברמב"ם פ"ד מהלכות איסורי מזבח:

תוספות רע"ק

אבל מ"מ היה ס"ד דירעו ולשתרי מבה שביטול. ואח"כ בדברבי' דנמי תניא במשנה מ' פ' בתרא דשבו"ם. ומשני דאי סהתם הו"א ה"מ להדיוט אבל לגבוה הו"א דלא לפסדנהו לכולהו. הייבו דיל"ל דכיון דההפסד לגבוה נשתרי ע"י ביטול להדיוט ולומר ירעו. אי דס"ד כיון דלא יהיה תקנה נשתרי מיד בביטול משום פסידא דקדשים. וא"כ מה שהוסיף התוי"ט לבאר דמידי דאיסורו רק משום גבוה מאים יותר ממידי דאיסורו לאו משום גבוה לחוד. לא ידעתי מי הכריחו לזה: ב [אות נב] תוי"ט ד"ה זה יקרב. מ"מ קרבן אחר שהוא מחויב סמיכה. אין חילוק זה שייך על משנתינו אלא דהתוי' כתבו לתרץ (קושיתם דלוקמה בערל ומטא) דהכא כיון דיש תקנה ברעיה לא מבטלין מצות סמיכה. אלא דהקשו דבההיא דבפ"ה דפסחים בחמשה שנתערבו עירות פסחיהם ונמצא יבלת באחד מהן דפטורים מפסח שני. אף על פי שיכולין להביא במותר הפסח. דמבטלי מצות סמיכה (ומ"ש פערל ומטא) וצ"ל כיון שהוא ספק דשמא פטור הוא מלעשות פסח לא עשו לו חכמים תקנה ולעבור מצות סמיכה. וע"ז הקשו מההיא דשניהם מביאים חטאת אחר (ומנויר) הרי דמיתי קרבן בלא סמיכה בדי לפטור עצמו מספק חיובא. וע"ז תירצו דאפי' שתקנו שיביא קרבן מספק בלא סמיכה כדי לפטור עצמו מספק מ"מ קרבן אחר כו': [אות נד] בא"ד והרמב"ם פ"ו מהפה"מ. חרמב"ם כ"כ על נתערב מב"מ

יכין תפארת ישראל יכין

להקרבה, וכשנתערבו עם קרבנות, א"א לשחטן בחוץ, שמא יפגע בהקרבן, ונמצא שוחט קדשים בחוץ וחייב כרת, וגם למכרן כולן לצורך מין הקרבן שנתערב בהן א"א, דהרי פסולין למזבח, להכי ירעו וכו': יג) ר"ל עד שיוממו, ונקרא כך משום דכל בעל מום טמא ומסואב, דכתיב כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה [ויקרא כ"ז] ובבעל מום הכתוב מדבר: יד) כל בהמה לעצמה, כדי שידע דמי היפה: טו) ר"ל מין הקרבן שנתערב, אם חטאת חטאת ואם עולה עולה. ובנתערב פסול א' בקרבנות הרבה, לריך שיביא כל קרבן וקרבן כדמי היפה: טז) שנתערב זבח א' בחולין הרבה, שכולן תמימים: יז) כלעיל, ונמצא שיהיו כל הקדשים ממין א', רק שמסופק מי בעליו של כל א', דהרי קרבן לאשון שמעורב שם, שם בעליו עליו, להכי תקנתו שישחט כולן שתם: יח) שמיהן חטאת לו עולה לו אשם לו שלמים, רק הן של בעלים הרבה: יט) ר"ל יקרבם שתם. מיהו דוקא קרבן נשים דא"ל סמיכה, אבל קרבן אנשים לריך סמיכה, ירעו, דהרי א"א שיסמכו כולן, דהרי סמיכה בכל כחו, וכשיסמכוהו מי שאינו בעליה, עבד עבודה בקדשים. [והא דלעיל לוקמה בקרבן נשים ולא מוקמינן לה בבכור, מעבר ופסח, דא"ל סמיכה, י"ל דליכא דמתני' משמע דמיירי בכל הקדשים, ומכ"ש דליכא לאוקמא בעופות, דג"כ א"ל סמיכה. י"ל דלא מקרי זבחים, וגם לאו בני רעיה ופדייה נינהו. והא דלא מוקי לה בערל ומטא אסורים לגמרי לגזרה ומקרבן קרבנותיהן אף שלא יסמכו. ה"ע מבוס דאין מלוין. ואילה"ק עכ"פ מ"ש עכל ומטא דמדא"א מקרבן קרבנותיהן בלי סמיכה א"כ הכא בנתערבו נמי א"א שיסמכו ויקרבום בלי סמיכה. י"ל דערל מייבי במתו אחיו מחמת מילה, ולא יחול לעולם, וכ"כ ומטא מייבי בזב ומלורע, שאפשר שלא יתרפאו לעולם, וא"כ אי נימא שלא יקרבו קרבנותיהן בלי סמיכה, לא יקרבו קרבנותיהן לעולם, וכ"כ בהמה שנמלאת בין ירושלים למגדל עדר, דזכרים יקרבו עולות ונקיבה שלמים. [בקידושין דל"ה], התם מדלא אפשר יקריבום בלי סמיכה, אבל הכא בנתערב, מדים תקנה ברעיה לכן סמיכה מעכבת, להכי לריך לאוקמה בקרבן נשים [תוס']: כ) שא"א להקריבן, דהרי חלוקים במתן דמן, או בהקטרתן, או בזמן

אחיהן

ירעו. אי דס"ד כיון דלא יהיה תקנה נשתרי מיד בביטול משום פסידא דקדשים. וא"כ מה שהוסיף התוי"ט לבאר דמידי דאיסורו רק משום גבוה מאים יותר ממידי דאיסורו לאו משום גבוה לחוד. לא ידעתי מי הכריחו לזה: ב [אות נב] תוי"ט ד"ה זה יקרב. מ"מ קרבן אחר שהוא מחויב סמיכה. אין חילוק זה שייך על משנתינו אלא דהתוי' כתבו לתרץ (קושיתם דלוקמה בערל ומטא) דהכא כיון דיש תקנה ברעיה לא מבטלין מצות סמיכה. אלא דהקשו דבההיא דבפ"ה דפסחים בחמשה שנתערבו עירות פסחיהם ונמצא יבלת באחד מהן דפטורים מפסח שני. אף על פי שיכולין להביא במותר הפסח. דמבטלי מצות סמיכה (ומ"ש פערל ומטא) וצ"ל כיון שהוא ספק דשמא פטור הוא מלעשות פסח לא עשו לו חכמים תקנה ולעבור מצות סמיכה. וע"ז הקשו מההיא דשניהם מביאים חטאת אחר (ומנויר) הרי דמיתי קרבן בלא סמיכה בדי לפטור עצמו מספק חיובא. וע"ז תירצו דאפי' שתקנו שיביא קרבן מספק בלא סמיכה כדי לפטור עצמו מספק מ"מ קרבן אחר כו': [אות נד] בא"ד והרמב"ם פ"ו מהפה"מ. חרמב"ם כ"כ על נתערב מב"מ

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מביתו: נתערבו בבכור ובמעשר. בהמה. שאין להם פדיון שהחול קדושתו על דמיהן ויצאו הן לחולין. אלא נאכלין במומן. הבכור נאכל לכהנים והמעשר לבעלים: כולן ירעו עד שיסתאבו. שיפול בהן מום ויאמר כל מקום שהוא הזבח יתחלל על המעות הללו. ומותרים לאכלן. ובלבד שיאכלו בחורת בכור ומעשר שלא ימכרם באטליז. ולא יסקלם בליטרא. ומדמי הזבח יקריב מינו של זבח: הכל יכולים להתערב. כלומר אם נתערבו יש ספק בהערבות. מין מן החטאת עם האשם. שהחטאת אינה לעולם איל. ואשם אינו אלא איל. ואי אשם מצורע ואשם נזיר הוא שהן באים כבשים מ"מ הן זכרים. והחטאת אינה באה אלא נקבה. אבל חטאת ועולה מתערבים בגון שעיר נשיא בשעיר עולת נדבה. וכ"ש חטאת ושלמים שהכל קרב שלמים בין זכרים בין נקבות. וכן איל של עולת נדבה באשם: ג אשם שנתערב בשלמים. שמתן דמו של אשם ושלמים שוה: שניהם ישחטו בצפון. דשלמים שחיטתן בכל מקום. ויכולין גמי לשחטן בצפון במקום ששוחטים האשם: בחמור שבהן. לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה ליום ולילה ולא כשלמים הקלים שנאכלים בכל העיר לכל אדם לשני ימים ולילה אחד ובעל השלמים יצא ידי נדרו דהא שלמים לשמן הן קרבין שמקריב כל אחד לשם מי שהוא: אין מביאין קדשים לבית הפסול. שממעט את אכילת שלמים בין באוכליהן בין בזמן אכילתן ומביאן לידי נותר. אלא ירעו ויסתאבו וימכרו כדאמרינן גבי קדשים בקדשים מין בשאינו מינו ויביא בדמי היפה שבהן כו' ואין הלכה כר"ש: התיכות בחתיכות. אם נתערבו התיכת קדשי קדשים בתחיכה של קדשים קלים. או תחיכה של קדשים קלים הנאכלים ליום אחד כגון שלמי חובה עם תחיכה של קדשים הנאכלים לשני ימים ולילה אחד דהיינו שאר שלמים דהא מודו רבנן לר"ש דיאכלו כחמור שבהן דמאי אית ליה למיעבד: ד אברי חטאת שבשרה נאכל לכהנים: שנתערבו באברי עולה. שכולה כליל: יתן למעלן. יתן אברי התערובות כולן על העליה. וטעמא

[*והטעם דאם ימכרום ביחד אחד אחדי הדמים מעורבים. ונמצא שעדיין נתון שמא יחליף שקדושת בהמה חלתה על דמיה ואין מכניס מקדושה לקדושה ומפני כך פירש"י שאח"כ מביא מעות מביתו כו' כמו שהעתקתי למטה בפ"ט דפסחים משנה ח']: נתערבו בבכור. עיין במ"ח פ"ט דפסחים ומ"ש הר"ב שאין להם פדיון כו' כדתנן שפ"ג דתמורה: ירעו עד שיסתאבו ויאכלו כו'. הכא ל"ג וימכרו דהא בכור ומעשר אסורים במכירה. ורש"י כתב מדהכא א"א לנרסו הלכך בכולי מתניתין גמי ל"ג וימכרו ובתחלת חולין יאמר כל מקום שהיא עולה תהא מחוללת כו': ויאבלו כבכור וכמעשר. פירש הר"ב שלא ימכרם באטליז כו'. דשאר פסולי מוקדשים נמכרים באטליז כו' דיש הנאתן להקדש כדתנן רפ"ה דבכורות. וכתב רש"י וא"ת השתא איכא בהאי זבח המעורב פסידא דהקדש דכיון דאין נשקל בליטרא לא טפי ופריק ליה [אין] הכי גמי דמסוס פסידא דידיה לא מזלזלינן בבכור ומעשר. נהי דאי לא הוה מיערב דליכא זיזותא אלא בדידיה. מזלזלינן ביה מכוס דרווחא גמי דידיה הוא אבל באחריני מכוס איסו. לא מזלזלינן. ע"כ: חוץ מן החטאת ומן האשם. [*ובספר אחר גרס והאשם] פירש הר"ב שהחטאת אינה לעולם איל וכו' והחטאת אינה באה אלא נקבה מלבד שעיר נשיא שהוא זכר כדכתיב שעיר עזים זכר. וכמו שכתב הר"ב בסמוך. ומשום הכי גמי איצטריך לפרש דהחטאת אינה לעולם איל. ולא סגי ליה במאי דפירש דהחטאת אינה אלא נקבה: ג ירעו עד שיסתאבו. ובמוסח אחריתא ל"ג. וכן במשנה שבגמרא ל"ג לה. וכן נראה מדלא

נתערבו בבכור ומעשר. מיוספתא דפסולה פרק ג' מיי' פ"ו מה' פסה"מ הי"ב: חוץ מן החטאת והאשם. מיי' שם הלי' פ"ז: ג אשם שנתערב בשלמים. ע"ש פ"ב דפסחים ל"ח ע"ב ירושלמי מ"ל פ"ח ה"ב סוף פ' ר' אין מביאין קדשים לבית הפסול. פסחים י"ב ע"ב ביצה י"ח ע"ב נגעים פ' פ"ב נזיר פ' ע"ב מיי' פ"ו מה' פסה"מ הפ"ו: ד אברי חטאת שנתערבו. פ"ז ע"ב מנחות מ"ח ע"ח:

שנויי נוסחאות

ירעו. בכי"ק כולם ירעו. וכ"ה ברע"ב. ויאכלו. בכי"ל ויסכרו ויאכלו וע"ד תוי"ט. ומן האשם. במס"ב והאשם. ג (ירעו עד שיסתאבו). בכי"ק ובמס"ב ליתא, ומהתוי"ט נראה דגם במפניות יש דליתא. כחמור. בד"ב כחמר וכן בסמוך. לשני ימים יאכלו. במס"ב., ימים ולילה בכי"מ ולילה אחד. ד רבי אליעזר. בד"ב ר' אליעזר. יתן למעלן. במס"ב., למעלה וכן בסמוך מלמעלה.

תוספות רע"ק

מב"מ וקרבן אנשים ובעיני תמוהים לי דברי רבינו איך יכול להקנות להבירו הא רבי' כתב ס"ד דמעילה ה"ח דהמוכר עולה ושלמים לא עשה כלום. והתוי"ט כתב שלמד כן מדברי ר"ש בכריתות. והתם שייך שפיר כן דמקנה לו בחמתו חולין. וצלע"ג:

לקוטים

ג תוי"ט ד"ה ירעו וכו' ל"ג וכו' וכן מוכח שהיא גי' רש"י והר"ב מדסתמו נמי ר"ל אין מביאין וכו' אלא ירעו וכו' כדאמרי' גבי קדשים בקדשים וכו' ע"כ ס"מ דהכא ל"ג ליה ולכי' זו לא שייך מה שהקשה הרמ"ז דאמאי לא תני תודה ושלמים דהוה רבותא טפי לרבנן דאע"ג דשוין במתן דמים ובאוכליהן מ"מ אין מביאין וכו' שממעט זמן אכילת התודה וכ"ש אשם ושלמים ע"כ ולפי"ז ל"ק דסא ר"ש היא דקאמר לה ומש"ה תנא מאי דהוי רבותא טפי אליביה. (ס"ל):

*) המעיין שם בתוספות ד"ה ד' בהם"ו והוס' יראה שדברי המורין שלא הותר שעור רק מתמיד למוספים דמעיקרא עולה והשתא עולה וכן המעות של רגל זה לרגל אחר אבל לא מחטאת לעולה זולת במותר חטאות פיגולים הי' הו"א דאולי לעולה לי לאו משום גזירה וכתבו הוס' שם דהלכתא גמירי לה ע"ש. (הגהת ליתן).

יכין תפארת ישראל יכין

אכילתן: כא) דכשמכר א' בב' וא' בא', והרי ע"י שנתערבו מסופק איזה מכר בב', לכאי צריך להוסיף א' מביתו: כב) שאר קדשים: כג) שאין להן פדיון כשיוממו שילקו עד"ז הן עצמן לחולין, רק לכשיוממו הבכור נאכל לכהנים והמעשר לבעלים, ונשאר קדושה עליהן: כד) אלא ימכרום באטליז ולא יסקלום בליטרא, ומדמי היפה שבהן יקריב מינו של זבח: כה) דאשם אינו אלא איל [בן ב' שנים], או כבש [בן שנה]. ושניהן רק זכרים, ואי אפשר שיסתפק בהן שמא הוא חטאת, דהרי חטאת לעולם אינו רק כבשה נקיבה או שעיר נשיא. [והא דלא נקט הש"ס גמי שעיר מוסף ר"ח ודרגלים ויו"כ, דכולן חטאת והן זכרים, והרי הגר מלוויים שפי משעיר נשיא דנקט. נ"ל משום דחטאת דומיא דאשם קתני דשניהן דיחיד ושכיח שיתערבו, מה שאין כן של צבור בשל יחיד לא שכיח שיתערבו, ותו דכיון דבכל קרבן צבור שכיח שמשכתן למה שהן, ואפי' סופרשו לשם קרבן זה, יכולין לשנות שמן [כזבחים ד"ו ב', ועי' תוס' שם ד"ה שכיח], א"כ אפילו סופרשו השעירים הרי"ל לשם חטאת צבור, כשנתערבו אח"כ נעשה *)יכולין לשנותה להיות עולת צבור, ואין כאן קלקול בתערובות]. אבל חטאת ועולה יכולין להתערב, דעולה הוא זכר ומכל מין, והרי יכול א"כ להתערב שעיר עולה, עם שעיר נשיא, וכ"כ יכול להתערב כבש עולה, עם כבש אשם של נזיר או מצורע. ועם שלמים יכולין הכל להתערב, דשלמים באין מכל המינין בין זכר ובין נקיבה: כו) שמתן דם שניהן שוה, שתיהן הן מרבע, רק דשלמים נשחטין בכל מקום בעזרה, ונאכלין בכל העיר, לכל אדם, לשני ימים ולילה אחד, אבל אשם נשחט בצפון, ונאכל רק לפנים מקלעים, לזכרי כהונה ליום ולילה: כז) וימכרו וכו', כדין קדשים שנתערב מין באינו מינו [במשנה ב']: כח) כאשם: כט) דהרי כשיעשה כדבריך ממעט בין באוכליהן, ובין בזמן אכילתן ומביאן עי"ז לידי נותר, [וה"ה בתודה ושלמים שנתערבו, בשוין בדיוקן לגמרי, והלחם אפשר בתנאי [במנחות ד"פ ע"ב] רק שהתודה נאכל רק ליום ולילה, ושלמים לב' ימים ולילה א', גמי לרבנן ירעו, מדממעט עכ"פ זמן אכילתן, ולא נקט לה תנא, דהרי כבר שמעי' מדברי חכמים דקאמרי אין מביאין קדשים לבית הפסול, משמע אפילו בדבר שאין לחוש רק שממעט זמן אכילה; לכאי עדיפא ליה לתנא למנקט רבותא וכאן להתירא אליבא דר"ש אף דבהנך ממעט האוכלין והזמן, אפ"ה לא חייש]: ל) כגון חתיכות חטאת או אשם עם תודה, שניהן נאכלין ליום ולילה, אבל אין שוין במקום אכילתן ובאדם האוכלן, דקדשי קדשים נאכלין בעזרה ולכהנים, ותודה נאכל בכל העיר ולכל אדם: לא) כגון חתיכת תודה עם שלמים. אע"ג ששניהן שוין במקום אכילתן ובאדם האוכלן: לב) בחתיכות מודו רבנן לר"ש, דמה אית ליה למעבד: לג) שנאכל לכהנים: לד) שכולה כליל. [והא דנקט לשון [במ"ג] חתיכות, והלא דנקט שולה נקט אברים. ה"ג משום דעולה של כרחך שמתנתחת אברים, כדכתיב ונתח אותה לנתחיה, ולא נתחיה לנתחים [כחולין י"ח א'], ומדלנתערבו עם חטאת, על כרחך גנס החטאת חתכו לאברים, להכי נקט בתרווייהו אברים]: לה) על

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מדלא גרסינן נמי וימכרו ויביא בדמי היפה כו': ד וחכמים אומרים תעובר צורתן. פירש הר"ב דהא עבר משום כל שממנו וכו' דקרא הכי כתיבי. כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' קרבן ראשית תקריבו אותם לה' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח. ודייקי רבנן לאתם אשאור ואדבש קאי. כדדרשינן לעיל. קרבן ראשית תקריבו מן השאור והדבש. ודרשי רבנן אותם מיעט רחמנא אותם אותם הוא דאי אתה מעלה מעלה אל המזבח. אבל אתה מעלה לשם עצים. אבל מידי אחריני שממנו לאישים דנפיק מסיפא דקרא קמא לא. ור"א מוקי למעוטא דאיתם אבל מידי אחרינא לא. לענין כבש דמרבינן מואל המזבח שאפילו בכבש לא יעלו. ומהא ממעטינן מאותם דשירים לינן בכלל ריבוי דכבש. ורבנן תרתי ש"מ דמיעוט דאותם [אכל] מאי דכתיב [בהאי] קרא קאי. וכי היכי [דמימעט] שירים מהאיסורא דריבויא דכבש במזבח. ממעט להו נמי מהיתרא דהעלאה לשם עצים דנפקא מהאי קרא: לבית השריפה. עיין במ"ש פי"ב: ן דם שנתערב במים אם יש בו מראה דם כשר לשם עצים ולשם מים אלא במידי דהקרבה כגון אברי חטאת ואברי עולה. וכן נתנין למעלה כו' כדלקמן אבל חולין גמורין שרי לכ"ע. לשם עצים ולשם מים. וכן נתערב בדם פסולים בדם התמצית. מדלא מפרשים התם דפליגי ברואה אני. תוספות. ומ"ש הר"ב והא"מ כשנפלו כו'. אבל אם נפל דם קדשים לתוך מים. אמרינן קמא בטיל. [ועיין פ"ו דחולין משנה ה'] ובמשנה ט' פ' בתרא דט"ז מפרש התם לענין יין נסך. דהיינו כשנפל מתוך כלי קטן שאינו מוציא אלא טפה טפה. וכן פירשו התוספות אדהכא בכאן ובמנחות: אם יש בו מראית דם כשר. להו באדמימות מעט מתכשר. אלא מראית דם גמור קאמר. למעוטי היכא דדיהא מראיתו. דהא לי לאו טעמא דעולין לו מין במינו. היה דם הפר מבטל דם השעיר. כדלקמן אעפ"י שאם היה דמו של פר מים היה בו מראית דם קלת. הוספות: נתערב בדם בהמה כו' רואין כו'. רי"א אין דם מבטל דם. אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ולקח מדם הפר ומדם השעיר (ויקרא י"ו) "הדבר יודע שדמו של פר מרובה מדמו של שעיר. רבנן סברי מכאן לעולים

ורואה אני את בשר החטאת מלמעלן כאילו הוא עצים לו). וחכמים אומרים תעובר צורתן לז) ויצא לבית השריפה לח): ה אברין באברי בעלי מומין לט) "רבי אליעזר אומר אם קרב ראש אחד מהן "יקרבו כל הראשין. כרעו של אחד מהן. יקרבו כל הכרעים מ). וחכמים אומרים אפילו קרבו כלם. רוץ מאחד מהן מא) יצא לבית השריפה מב): ן דם שנתערב במים. אם יש בו מראה דם מג) כשר מד). נתערב ביין מה) רואין אותו כאילו הוא מים מו). נתערב בדם בהמה מז) או בדם חיה. בהן אבר אחד של בעלי מומין. ובא כהן שאינו יודע בתערובתן והקריב אחד מן הראשין. יקריבו כל הראשין לכתחלה. דתלינן איסורא בהתרא דקרב. והנך כולהו כשרים גינהו. ובגמרא מפרש דלא שרי ר"א אלא להקריבן שנים שנים. דודאי חד מהנך זוג דאיתיהא הוא ונתנה הקרבה זו ליקרב משום ההוא דהיתר ואי משום ההוא דספק אסיר איכא למחלייה באותו שקרב תחלה קודם שנמלך. אבל אחד אחד במא לא נתנה הקרבה זו ליקרב אפילו לר"א דלמא האי דאיסורא הוא: חוץ מאחד. חוץ מזוג אחד. הכי מפרש לה בגמרא דבאחד גרידא מודה ר"א דלא נתנה הקרבה זו ליקרב כדתאמרן: ן אם יש בו מראה דם כשר. וה"מ כשנפלו המים לתוך דם של קדשים. אבל אם נפל דם של קדשים לתוך מים "אמרינן קמא קמא בטיל. ואפילו יש בו מראה דם פסול: נתערב ביין. שהוא אדום רואין אותו כאילו הוא מים. ואם היה דם זה ניכר באותן המים כשר: בדם בהמה. של חולין: רואין

דר"א דאמר קרא (ויקרא ג) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו [ממנו אשה לה'] והכי משמעותא דקרא כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. ולא תקטירו כל שממנו אשה לה'. דהיינו השירים של קרבן. קרבן ראשית תקריבו מן השאור והדבש לה'. שתי לחם מן השאור ובכורים מפרי הארץ שהם תאנים ותמרים. ואל המזבח דרשינן ליה בין לשאור ודבש בין לשירים. לריח ניחוח לי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים. והיינו דקאמר ורואה אני את בשר חטאת כאילו הן עצים: וחב"א תעובר צורתן. כלומר יניח אותן עד שיפסלו וילאו לבית השריפה כשאר פסולי המוקדשים ואינו מעלן למזבח. דהא עבר משום כל שממנו לאישים הרי הוא בכל תקטירו. ואיתא דאימורין קרבים לאישים. הרי הבשר בכל תקטירו והל' כחכמים: ה אברים באברי בעלי מומים. אברים כשרים. שנתערב בהן אבר אחד של בעלי מומין. ובא כהן שאינו יודע בתערובתן והקריב אחד מן הראשין. יקריבו כל הראשין לכתחלה. דתלינן איסורא בהתרא דקרב. והנך כולהו כשרים גינהו. ובגמרא מפרש דלא שרי ר"א אלא להקריבן שנים שנים. דודאי חד מהנך זוג דאיתיהא הוא ונתנה הקרבה זו ליקרב משום ההוא דהיתר ואי משום ההוא דספק אסיר איכא למחלייה באותו שקרב תחלה קודם שנמלך. אבל אחד אחד במא לא נתנה הקרבה זו ליקרב אפילו לר"א דלמא האי דאיסורא הוא: חוץ מאחד. חוץ מזוג אחד. הכי מפרש לה בגמרא דבאחד גרידא מודה ר"א דלא נתנה הקרבה זו ליקרב כדתאמרן: ן אם יש בו מראה דם כשר. וה"מ כשנפלו המים לתוך דם של קדשים. אבל אם נפל דם של קדשים לתוך מים "אמרינן קמא קמא בטיל. ואפילו יש בו מראה דם פסול: נתערב ביין. שהוא אדום רואין אותו כאילו הוא מים. ואם היה דם זה ניכר באותן המים כשר: בדם בהמה. של חולין: רואין

תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה. מיי' פ"ז מה' פסה"מ ה"כ: ה אברין באברין בעלי מומין. ע"ז ע"ב יומא ס"ד מ"ל ע"ב: ר"א אומר אם קרב כו'. לעיל ע"ד ע"א יומא מנחות פ"ב ה"ח: אפילו קרבו כולם כו'. מיי' פ"ו מה' פסה"מ הכ"ח: ן דם שנתערב במים. ע"ז סע"ב מכות כ"ב ע"א פ"ז ע"ב פ"ז ע"ב מיי' פ"ב מה' פסה"מ הכ"ב:

שנויי נוסחאות

בשר החטאת מלמעלן. בכי"ק הוגה חטאת וכ"ה בכי"מ וכ"כ ר' ובכיק"ל ובמסב"ב ד"ו(ובכ"ם ליתא); בכי"ר לי' . . למעלן. הוא עצים. במכב"ב הן עצים. צורתן ויצא. בד"נ ובפו"י ובכי"ר ובכי"ר לי' צורתו ויצא; במסב"ב צורתן ויצאו; במכב"ב ד"ו צורתו ויצאו. ה באברי בע"מ. במסב"ב באברין וכ"ה בכי' כ"ח יומא (ס"ד ע"ב) ובגמ' סס הטעיקו אברים תמימים באברים בע"מ כמו במ"ת. רבי אליעזר בכי"ק ר' לעזר. ראש אחד (מהן) בכי"מ; ובפו' ר"ח סס הראש של אחד מהן; בד"נ ובכי"ק ובכי"ר לי' ליתא. יקרבו כל הראשין. ביומא סס יקריבו כל הראשין בולן. כרעו. בכי"ק ובכל הכי' וביומא ובפו"ר סס כרעיו; בד"נ ובפו"י ובמסב"ב ברעים. של אחד (מהן). בד"נ ובכי"ק ובכי"ר לי' ליתא. יקרבו כל הכרעים. ביומא סס יקריבו כל הכרעים כולן. ן מראה דם. במסב"ב מראית. כאלו (הוא) מים. בכי"ק ליתא. בדם בהמה או בדם חיה. בכי"מ ובכיק"ל. . הבהמה..; בד"נ ובמסב"ב החיה.

תוספות הדשים

ן בחוי"ט ד"ה אם יש בו כו' לי לאו טעמא דעולין כו' סי' טעמא דעולין לרבנן לו מין במינו לי"ל כדלקמן:

תוספות רע"ק

ה [אות נה] במשנה ר"א אם קרב. אבל לא קרב ראש א' מהן לא יקרבו. ולומר רואה אני את הבעלי מומים באילו הם עצים. דדוקא בנתערבו אברי חטאת באברי עולה כיון דשניהם מין כשר בזה ס ל לר"א בסתנ"י ר' דרואה אני כאילו הן עצים (וע') בסמוך במתני' ח'. (צ"ל וכן בסמוך כו'): [אות נו] במשנה יקרבו כל הראשין ואף דקודם שקרב הראש א' נדחו כולם מלהקריב והוי נראה ונדחה צ"ל דר"ע ס"ל דאין דיחוי אפי' בשהוטין גמרא דף ע"ד ע"א: ו [אות נו] הרע"ב ד"ח אם יש בו מראה דם. אמרי' קמא קמא כמל. היינו דטפות טפות קודם שנתערבו נדחו מלהוות בו. עיין הולין פ"ו מ"ה בחוי"ט שם: [אות נח] חוי"ט ד"ה נתערב בדם. הדבר ידוע שדמו של פר מרובה. ואפ"ג דתנו

יכין תפארת ישראל בועז

אם המזבח. (א): לו) רלה לומר יתכוון שאברי חטאת שבהתערובות אינו מעלן לריח ניחוח רק שיהיו כעין עצים: לז) ר"ל ימתין עד שיעבור היום, ויפסלו בזמנו: לח) דהיינו לבית הדשן שבעזרה, דס"ל אף שמהכוון לשם עצים עבר על לאו אלא להקריב האכלין: לט) ר"ל אברי עולה שנתערבו עם אברי עולה בעל מום, והיו אברי הכשרים רוב, והרי בבעמ"ז אפילו ר"א מודה אלא יעלם לשם עצים, מדמאיסי [עי' בש"ס]: מ) ר"ל אם הקריבו בטונג ח' מהתערובות, תלינן דאותו שכבר נקרב הוא הפסול, ולכי מותר להקריב המותרים ב' ב' דוקא, מדעכ"פ אי' מהן ראוי להקרבה. וכ"ם דבאברי חטאת בעולה, בכה"ג לר"א יקריבו: מא) זע אי', דהרי בנסאר רק אי' גם ר"א מודה דלא יקריבו וכסי' מ': מב) ולא בטל ברובא, מדדרך למנותן, וכל דבר שבמנין לא בטל [תוס' דע"ז ב' ד"ה ה"ל]: מג) מראית דם גמור, ולא מהני אדמימות לבד: מד) ודוקא שנפל מים לתוך דם, אז אפילו אינו אלא מלא רק שנפל מכלי גדול שמערה בשפע רב, אבל בעירה דם לתוך מים מכלי שפיו לר ומוציא טפה טפה, אז אפילו יש מראית דם פסול, דקמא קמא דמעי הדם להמים נהבטל, ונראה ונדחה אינו חוזר ונראה: מה) תנא בא"ש קאי [כשבת דע"ג ב], בשהם יין שם הוא אחוש, כמ"ם ובדם עגבים שותה: מו) ואם היה לו אז מראה דם כשר: מז) ר"ל בדם חולין:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

רואין אותו. דם של חולין כאילו הוא מים. ואם היה מראה אדמומית של דם הכסר מיכר בדם כסר. ואע"פ שהדם הפסול מרובה עליו הרבה: אין דם מבטל דם. דמין במינו לרבי יהודה לא בטיל. ואפילו מפה לתוך כלי גדול. אע"פ שאילו היה הדם מים. אין הדם הכסר מיכר בהם. אפילו הכי כסר לזריקה. ואין הלכה כר' יהודה: ן נתערב בדם הפסולים. כגון בדם שנשחט לחוץ לזמנו: ישפך לאמה. לאמת המים הטובלת בעזרה ויורדת לנחל קדרון. ולא אמרינן רואים אותו כאילו הוא מים. ואם דם הכסר מיכר בהם יזרק. דגזרינן דלמא אתי לאכסורי דם פסולים בעייהו. וכן דם התמצית. דמדאורייתא דם התמצית לא חז לכפרה. דכתיב (ויקרא י"ז) כי נפש כל בשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר. דם שהנפש יוצאה בו מכפר. ושאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר. וגזרינן על דם הנפש שנתערב בדם התמצית דלמא אתי לאכסורי בזריקה דם התמצית בעזרה: רבי אליעזר מכשיר. לכתחלה בדם התמצית שנתערב עם דם הנפש. דסבר אין דם התמצית של בהמה [מצוי] להיות רבה על דם הנפש הלכך אמאי גזור ה"ל כנתערב דם החולין בדם הקדשים דלא גזרינן ביה מידי. וכשנתערב בדם פסולין דמלתא דכיחא לא פליג ר"א. וה"ק סבר פעמים שדם התמצית רבה על דם הנפש. הלכך גזב היכא דלא רבה אינו היכא דרבה. ומיהו היכא דלא נמלך הכהן בב"ד. אם יתן מתערובת זו אם לאו. ונתן מאליו מודה ת"ק דכסר. דגזרה בעלמא היא. ובדיעבד כסר. וכי אתי לאמלוכי אמרינן ליה לעופכו לאמה מקום גזרה. והלכה כחכמים: ח דם [תמימים] שנתערב בדם בעלי מומין ישפך לאמה. ובהא לא פליג ר"א דעבר בזריקתן מקום לא תקריבו: נתערבו [כום] בכוסות. כום דם של בעל מום. בכוסות של דם כסר ואין יודע איזהו כוס של דם בעל מום: רא"א אם קרב אחד מהם כו'. כדרך שנחלקו באברים ואברי

רואין אותו כאילו הוא מים. רבי יהודה אומר. אין דם מבטל דם (מח): ן נתערב בדם פסולין (מט) ישפך לאמה (נ). בדם תמצית (נא) ישפך לאמה (נב). רבי אליעזר מכשיר (נג). אם לא נמלך (נד) ונתן כשר (נה): ח דם תמימים בדם בעלי מומים. ישפך לאמה (נו). כום בכוסות (נז) רבי אליעזר אומר קרב כום אחד. יקריבו כל הכוסות. וחכמים אומרים אפילו קרבו כלם חוץ

לטולים שאין מבטלין זה את זה [והכי דמים דמתניתין לא טולין מינהו ולהכי מבטלין אהדדי]. ור' יהודה סבר מכאן למין במינו שאינו בטל. ורבנן דלמא משום דמין במינו הוא. אי אמטוטינן מין במינו ולא אמטוטינן טולין כדקאמרת. השתא אמטוטינן דטולין משום טולין הוא. ודלמא עד דאיכא מין במינו וטולין. קשיא. ורבי יהודה דלמא משום טולין הוא. אי אמטוטינן כו' ודלמא כו' קשיא. גמרא פ"ג דמנחות דף כ"ב: רי"א אין דם מבטל דם. לשון הר"ב דמין במינו לר"י לא בטיל. ואפילו טיפה ליתך כלי גדול וכן לשון רש"י. ומדבריהם למדנו דר"י בקמא קמא בטיל נמי פליג. והדין עמהם ממתניתין ה' פ"ג דאהלות כדפירש הר"ב שם. ומסוגיא דפרק בתרא דנדה דף ע"א פירשו כך. ותימה על הרמב"ם שגרסה מלשונו שבפירושו דלף ר"י מודה בקמא קמא בטיל: ן נתערב כו' ישפך לאמה. פירש הר"ב דגזרינן דלמא אתי לאכסורי כו'. והא דלא גזרינן בדם הבהמה ובדם החיה משום דבהמה לא אתו למטעי לאכסורי בעזיה. תוספות: בדם הפסולים. פירש הר"ב כגון בדם שנשחט חוץ לזמנו וה"ה בדם פסולים בעלמא לגבי מזבח. ורש"י כתב כגון בדם רובע ונרבע. או שנשחט חוץ וכו' וכן לשון הרמב"ם פ"ב מה' פה"מ בדם פסולי המזבח או בדם קדשים שנפסלו בשחיטה: ר"א מכשיר. פירש הר"ב בדם התמצית וכו'. דסבר אין דם התמצית של בהמה מצוי להיות רבה כו'. וכשנתערב בדם פסולין לא פליג. דאי פליג. לערבינהו ולתנינהו נתערב בדם הפסולים ובדם התמצית ישפך לאמה. גמרא. אכל מ"ש הר"ב דת"ק סבר. פעמים שדם התמצית רבה כו'. הלכך גזר היכא דלא רבה אינו דרבה. קשה לעניל בדברי ת"ק לא פי' כן. אלא דגזור משום דלמא אתי לאכסורי בעזיה. ובגמרא פליגי רב זביד אומר בגוזרין גזרה במקדש קא מפלגי. מר סבר גוזרין ומר סבר לא גוזרין. ופירש התוספות דת"ק סבר דגזרינן דלמא אתי לאכסורי דם הפסולים לזריקה בעייהו. דלא כפירש"י שפירש דגזר לא רבה אינו רבה דת"ק לפלוג רבי יהודה ולקמן דייקינן לפלוג ר"א [כדפירש הר"ב במשנה י"א וכן במשנה דלקמן] רב פפא אמר דכ"ע גוזרין. והכא בדם התמצית מצוי לרבות כו' הא קמן דלמאי דפירש הר"ב בריטא בדברי ת"ק דגוזרין משום בעייהו הוה ליה לאסוקי בטעמא דר"א דסבירא ליה דאין גוזרין. ומטעם שפירש"י דאין טובין שייג בקדשים להרחיק מן העבירה. ולא [נ"ל דהייטינן להפסד קדשים שלא יפסיד את אלו בשביל שייג דאתריס. ע"כ. ור"א בין בתמצית בין בפסולים פליג והיינו כרב זביד. ולמאי דפירש כאן דפליגי בדם תמצית מצוי לא ה"ל לפרש בריטא אלא כדמסיק הכא וכרב פפא. ואשכחן נמי דבין אדרב זביד בין אדרב פפא קשיא. דלרב זביד בטעמא דר"א דס"ל דאין גוזרין במקדש וא"כ אף בדם הפסולין פליג. ואסיק בגמרא בקשיא דלערבינהו ולתנינהו. ולרב פפא דפליגי באינו רבה קשיא קושית התוספות דא"כ נפלוג רבי יהודה כדפריך בגמרא לקמן. דנפלוג ר"א. ועיין עוד מ"ש אמתניתין דהכא בס"ד במתניתין י': ח דם תמימים וכו'. כתב הר"ב ובהא לא פליג ר"א דעבר בזריקתו משום בל תקריבו. כל אמר בו משום לא תקריבו בפרשת אמור: כום בכוסות וכו'. כתב הר"ב כדרך

שנחלקו

יבין תפארת ישראל יבין

מח) דס"ל מין במינו לא בלא לא בטל אפילו א' באלף. ואפילו אם היה מיס לא היה הדם מיכר, אפ"ה כסר לר"י, דס"ל לר"י דמדכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר, שמעינן דאע"ג דמעורבין הן, ודם הפר מרובה על דם השעיר, אפ"ה עדיין שם דם שעיר עליו ולא בטיל, ועל כרחך משום דהו"ל לא בלא מין במינו. ולרבנן התם ה"ע משום דטולין אין מבטלין זה את זה [מנחות כ"ב]: מט) דם של בהמות הפסולין למזבח, כרובע ונרבע וכדומה, או דם של קדשים שנפסלו בשחיטתן: נ) ממתין עד אחר שקיעת החמה, ושפכן לאמת המים העובר בעזרה, ולא אמרי' מאין כאילו הן מים, כלעיל. דמדדם קדשים פסולין מצוי בעזרה, גזרינן שיכסירום נ"כ בעייהו, משא"כ חולין וחיה לא שכיחו בעזרה: נא) הוא הדם שמתמלה ונשחט ושותת מבית השחיטה ואינו יולא בקילוח, דפסול להקרבה מדאורייתא, דכשאינו מקלח אין הנפש יולא בו: נב) דס"ל דגזרינן שיכסירוהו לזריקה גם כשירבה דם התמצית על דם הכסר: נג) דס"ל אין גוזרין במקדש להפסיד קדשים משום סיג. וי"א דטעמא דר"א, משום דאין מצוי שיהיה דם התמצית רב על דם הכסר לזריקה, וא"כ בדם פסולין לא פליג ר"א מדמטייען בעזרה: נד) שלא שלא דינו: נה) מדלא פסול רק משום גזירה: נו) בהא לא פליג ר"א, דהרי וודאי כשיזרוק הדם המעורב יעבור משום כל אשר מוס בו לא תקריבו: נז) כום דם בעל

שנויי נוסחאות

ן פסולין. בכי"ל אי' הפסולין: בכי"ק פסול. תמצית. במכב"ב התמצית: במכב"ב ד"ו ליתא (בדם התמצית ישפך לאמה). רבי אליעזר. בכי"ק ר' לעזר. ח דם (תמימים). בכי"ק ובכי"מ ובכי"ל כ' ובכי"ק ובשמ"ס ליתא (וכן ליתא בכמ"י ד"ו) כמו במ"ה גבי אבריס וע"ש. קרב כום כו'. בכי"ק ובמשנ"ב אם קרב.. ועי' רפ"ב. יקריבו. בד"ב ובכי"ק ובמשנ"ב יקרבו.

תוספות רע"ק

דתנן בפ"ה מ"ד דיומא עירה דם הפר לתוך דם השעיר. א"ב איפכא הו"ל למידק דדם השעיר יבטל לדם הפר דקמא קמא בטל כמ"ש הרע"ב בנתערב דם קדשים לתיך מים. דהיכא דמערה מדבר דנפישא עמוד מפי מהניות לכ"ע ל"א קמא קמא בטל. והכא במערה מן המזרק דנפיש עמודיה. תוס' ועיין בפ"ה מ"ח דע"ז בתוי"ט: ן [אות נט] תוי"ט ר"ה ר"א מכשיר. דלא כפירש"י כו' דא"כ לפלוג. ועלה כתבו תוס' דמ"מ לר"פ דס"ל דהגזירה דלמא יהיה רבה ישאר בקושיא דלפלוג ר"י בהאי. ולענ"ד י"ל דלפי המסקנא דמוקמי' מתני' יו"ד דלקמן בכוס שנתערב בכוסות. גם מתני' דהכא מיירי בזה. וכמ"ש חוי"ט שם. א"כ ליבא קושיא דלפלוג ר"י. דבכוסות הוי כמו יבש ביבש דמודה ר"י דמב"ם בטל כמ"ש תוספות (במנחות דף כ"ב ע"ב) ובריטא בנתערב בדם בהמה דמיירי בבלול דהא אח"כ רואים כאילו הוא מים והיינו דתניגן בטראה דם דוהו רק בבלול מש"ה פליג ר"י ורי"ק:

רי"א אין דם מבטל דם: ע"ח ע"ש נעיל ל"ה ע"ש ל"ו ע"ש לקמן ע"ב ע"ש פסחים ס"ה ע"ב מנחות כ"ב ע"ש מולין ע"ז ע"ב נדה ע"ח ע"ש ירושלמי פסחים פ"ה ה"ח: ן נתערב בדם פסולין. ע"ח ע"ש מיי' פ"ב מה' פסה"מ ה"כ: ישפך לאמה. עי' מנחות דף מ"ח ע"ש ירוש' ל"ה הטף: בדם התמצית. עי' אם לא נמלך. מיי' שם: ח דם תמימים בדם בע"מ. ע"ש ע"ב מיי' פ"ב מה' פסה"מ הכ"ב: ראא"א אומר אם קרב כום אחד. עי' ירושלמי מנחות פ"ה ה"ח:

שנחלקו באחרים וכו' ולריכה וכו'. אבל גבי כוסות וכו' ולו לאתמר בהא בהא קאמרי רבנן. אבל בהא לימא מודו לר"א. לריכא. גמרא: ט יתן למעלה וכו' ויחזור ויתן למטה. כתב הר"ב שמעה להקדיש עליונים וכו' כדתנן בפ"י מ"ב. ומ"ש ונתינת מטה תעלה לו לתחלת מתנות עולה. עמ"ש בזה במשנה דלקמן בס"ד: ואם לא נמלך ונתן כשר. פירש הר"ב דהא ניתן ממנו למעלה וכן לשון רש"י כשר העליון דהא ניתן ממנו למעלה ומסיים בברייתא דיחזור ויתן למטה. וכ"כ הרמב"ם בפ"ב מה' פה"מ. והמהו התוספות בפ"ב [סוף] דף כ"ז שהרי כבר נתכפר כיון שהגיע הדם למזבח בכל מקום והבשר נפסל ואין לו תקנה בחזרה כמ"ש בתו"ב פ"ג. °אבל לר"א לא קניא למאי דמסקינן לקמן במ"י דס"ל דאין בילה. ובמי"א אתרן בס"ד גם לרבנן: י הנתנין מתנה אחת וכו'. כתב הר"ב בגמרא מפרש כגון כום דס בכור שנתערב בכוס כו' משום דרמיגן מדתנן ברפ"ט דמסכת פרה גלוחית שנפלה לתוכה מים כל שהוא. רא"א יזה שתי הזאות מפרש רב אחי דס"ל אין בילה וכמ"ש שם בס"ד. ואי אמרת מתניתין

מאחר מהן ישפך לאמה (נח): ט הנתנין למטה (נט). שנתערבו בנתנין למעלה (ס). רבי אליעזר אומר יתן למעלה (סא) ורואה אני את התחתונים למעלה כאילו הן מים (סב). ויחזור ויתן למטה (סג). וחכמים אומרים ישפכו לאמה (סד) ואם לא נמלך ונתן. כשר (סה): י הנתנין מתנה אחת. שנתערבו בנתנין במתנה אחת (סו). ינתנו מתנה אחת (סז). מתן ארבע במתן ארבע (סח) ינתנו במתן ארבע. מתן ארבע במתנה אחת. רבי אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע (סט). יי רבי יהושע אומר

שנויי נוסחאות

ט למטה שנתערבו בנתנין למעלה. בכי"מ ובכי"ר כ' ובכיק"ת ובכמב"ם פ"ב מהל' פסולי"מ כי"ת הסדר למעלה. ; למטה וכו' דומיא דריסא דם תמימים כו' (ד"ס); בכי"ק למטן.. למעלן בכל המס'(בעוי"ן). (מים ויחזור ויתן)למטה. בכי"מ ליתא בעשת ובכי"ר כ' ובכיק"ת ליתא גם המלי למטה. ישפכו לאמה. במכב"ב ישפך .. ואם לא נמלך ונתן. בכי"ק ובכי"ר מ' אם..; בכי"מ ובכי"ר כ' ובכיק"ת נתן למעלה ולא נמלך. י הנתנין מתנה כו'. במס"ב.. במתנה וכן כ' פעמים בסמוך. בנתנין במתנה. בד"נ ובכי"ק.. מתנה. ינתנו. בד"נ יתנו. אחת מתן ארבע. במס"ב אחת מהן מתן..; בכי"ק אחת מהן ארבע וב"ל מתן. ינתנו במתן ארבע. במס"ב ד' ספר"מ יתנו.. וסוגה בד' רלס ע"פ הגריומ"ן; בכי"ק..מתן.. מתן ארבע במתנה אחת. בכי"מ [מתן אחת במתן ארבע] מתן ארבע ..והרמב"ם בפ"ב מהל' פסוה"מ הטעיק רק מתן אחת במתן ארבע ועי' רש"י פ"ת ע"ת ד"ה וכ"ת (ד"ס). ראא ינתנו במתן. בכי"ק.. מתן.

תוספות רע"ק

ט [אות ס] תוי"ט ד"ה ואם לא אבל לר"א לא קשיא. למאי דמסקי'. אין זה מובן דהא למסקנא מיירי בב' כוסות ויתן למטה היינו שתעלה לתחלת עולה כפ"ש התוי"ט במשנה יו"ד. וא"כ לר"א ג"כ קשה אמאי יתן למטה הא בבר נתכפר והבשר נפסל ואין לו תקנה ותוספות דנקטו בקושייתם על ר"א ודייק מינה לקמן דיש בילה. היינו לאמוקי לפי"ם דמשני דאין בילה ומיירי דהעליונים מרובים ונתן כשיעור תחתונים ועוד ואח"כ יתן למטה היינו דעלו לשפיכת שריים בזה היה. אבל למה דכתב תחוי"ט במ"י דלמסקנא מיירי בבוסות וא"כ מה בבר דאין בילה הא מ"מ כבר נתכפר בסה דנתנן סב' כוסות למעלה. גם לא ידעתי אמאי לא נקט התוי"ט כדכתבו תוס' לתרץ דלר"א ליכא קושיא בין דאית ליה רואים כאילו הוא מים לא הוי כסכופר. אבל לרבנן דלית להו רואים וכו' הרי דלר"א ליכא קושיא כלל: י [אות כא] במשנה רבי יהושע אומר ינתנו במתנה אחת. אף דבמתני' הקורס אין משנים זה להכשיר וזה וס"ל לחכמים דישפכו לאמה מ"מ הכא משנים ועובר משום בל תערץ בין דאינו פוסלו בידים אלא עוסר במקומו שב ואל תעשה שאני. תוס' בסוגיא ד' פ"א ע"א ד"ה תנאי היא:

בעל מום שנתערב בכוסות של דם כשר, ומסופק איזה כוס הוא הכשר: נח) ר"ת ורבנן אזלו לשיטתייהו לעיל באחרים [במ"ה]. וקמ"ל עלותייהו לעיל באחרים, דאע"ג דכשר זרקו דמן כסונן, אם"ה לרבנן יפסלו האחרים, וקמ"ל עלותייהו הכא, דאף דהקלקול הוא בהדם שהוא עיקר הכפרה, אע"ה לר"א יקריב: נט) דם של עולה, אמה, שלמים, בכור, פסח, ומעשר, שדמן נזרק במזבח למטה מחוט הסיקרא: ס) דהיינו דם חטאת שנזרק נגד ד' קרנות המזבח למעלה מחוט הסיקרא: סא) כדין דם חטאת, דהרי חטאת קודמת לעולה [כפ"י מ"ב]: סב) ר"ל יתכוין לכך שלא לצאת בזריקה זו ידי הנתנין למטה, דאל"כ הרי כל הנתנין למטה שנתנן למעלה, כיפר ונפסל הבשר מהקרבה ואכילה [כלעיל פ"ב מ"ח], וא"כ כי זריק בתר הכי נס למטה מה מהני, הרי כבר נפסל הבשר. לכי יתכוון שלא לצאת, ובכה"ג אף למ"ד מצות אינ"ל כוונה, לא יצא [כר"ן ר"ה דיר"ד א']. ובפרט בקדשים, דכל מתעסק בקדשים לא יצא [מבמים מ"ז א'] וכ"ש במתכוון שלא לצאת: סג) ותחשב לו הנתינה שלמטה גם לשפיכת שריים של חטאת, שנכפרין למטה מחוט הסיקרא (ב). מיהו בלא נמלך ונתן למטה תחלה, ס"ל לר"א דיחזור ויתן למעלה ואח"כ ישפוך שריים למטה [ס"ס ותוס' ד"פ ע"ב]: סד) דס"ל דאסור לשנות שום מקום בדם כדי לתקן דם אחר: סה) ואפילו לא נתן רק למעלה ושאל אומרים לו שיתן גם למטה ושניהן כשרים. דמשום דלמטה חזי גם לחטאת לשפיכת שריים, לא הו"ל כמשנה מתן דמו, אבל בנתן תחלה למטה בלי שאלה. אסור ליתן שוב למעלה, דהרי משנה בשרי דם עולה לתתן למעלה כדי להכשיר גם דם חטאת [עי' ס"ס ד"פ ע"ב]. (ג): סו) כגון דם בכור בדם מעשר: סז) בכה"ג גם רבנן דלעיל [מ"ו] מודו דאין דם מבטל דם, דעולין אין מבטלין זא"ז: סח) כגון דם עולה, אמה, שלמים, דכולן נתנין למטה בב' שהן ד', ונתערב ב' מהן זב"ז, אבל נתערב א' מהן עם דם חטאת שניתן למעלה, הרי ישפך לאמה [כמ"ט]: סט) ויולא

מדם

ידי

(ב) כך כ' הר"ב, ולשנא דרש"י נקט ואתא. ולבאורה ק' לענין מה ס"ל כן, הרי בל"ז שפיכת שריים לא מעכבי, וגם בל"ז יפסוך שירי הדם ליסוד מפני שירי הדם שלמטה, ויעלו לו גם לשירי דם העליון, וב"ל דרלו לתרץ בזה דלא תקשי הרי צריך להקדיש עליונים לתחתונים ואפי' שפיכת שריים של עליון קודם לזריקת התחתון, דמדהתחיל באותו דם נומר [כזנחים דפ"ע ב] א"כ איך יתן הכא התחתון קודם שפיכת שירי דם מהעליון שצריך שיהיה ביסוד דרומי, ותו הרי משנה בשירי דם חטאת לנתנו שלא במקומה, זה תרלו דאותה זריקה שלמטה עולה לו בשפיכה, דכל הנתנין בשפיכה שנתנן בזריקה יצא [כזנחי' דל"ז א], ואע"ג שלא נתנו על היסוד ממש, עכ"פ מדנתנו למטה מחוט הסיקרא, כמנו על היסוד דמי, וכמבואר שם: (ג) ואילה"ק עכ"פ למה שניהן כשרים, הרי הדם התחתון שנתנו למעלה כיפר, והבשר נאסר בהקרבה ובאכילה [כפ"ב מ"ח], וא"כ מה מועיל שיאמרו לו שיחזור ויתן גם למטה, הרי כבר נפסל הבשר, ואי"ל דהאי אם לא נמלך ונתן קאי אדברי ר"א דקאמר ורואין וכו', וס"ל דמיירי שנתן תחלה למעלה והתכוון שיהיה התחתון שם לשם מים, וכלעיל סי' ס"ב. ליתא דהרי הרמב"ם [פי"ב סי"ב] לא הזכיר כלל שהתכוון במתן שלמעלה לשם מים. וגם"ל דלהרמב"ם דוקא כשדם התחתון הוא בלי תערובות ונתנו למעלה,כיפר ונפסל הבשר, דהרי התכוון בנתינת שם שיכפר. אבל הכא שנתערב, אע"ג שנתן שם למעלה, עכ"פ כיון שעיקר טוותו היה שנתן למעלה כדי לתקן העליון, ולא התכוון שיכפר בזה התחתון. ורק ע"י הכרח נתן גם מהתחתון, לא גרע אלא אונס משונג של דם חטאת שהיולן, שבשכניסו בשונג לפנים דקיי"ל שלא נפסל [כרמב"ם פ"ב הט"ז]; ולף דהתם דוקא בלא הזה בפנים, והכא הרי כבר הזה ממנו למעלה, עכ"פ כיון דבהכרח נתן עדיף מפי משונג [וכמשנה י"א]:

(ג): סו) כגון דם בכור בדם מעשר: סז) בכה"ג גם רבנן דלעיל [מ"ו] מודו דאין דם מבטל דם, דעולין אין מבטלין זא"ז: סח) כגון דם עולה, אמה, שלמים, דכולן נתנין למטה בב' שהן ד', ונתערב ב' מהן זב"ז, אבל נתערב א' מהן עם דם חטאת שניתן למעלה, הרי ישפך לאמה [כמ"ט]: סט) ויולא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מדם הבכור כאילו הם מים: ואין זה בל תוסיף: במתנה אחת. שלא יעבור על בל תוסיף. וידי עולה יצא. דכל הנתנים על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כפר: ולא עשית מעשה בידך. ואינו דומה עושה מעשה ליושב ואינו עושה. ואיסור בא מאיליו. והלכה כרבי יהושע: **יא** הנתנין בפנים כו' ישפכו לאמה. דלא אמרינן רואים ואסור לעשות את אלו מפני הכשרן של אלו. ורבי אליעזר דסבר אמרינן רואין לא פליג הכא. דהיכי לעביד. ניתיב לחוץ והדר לפנים. כשם שמצוה להקדים עליונים לתחתונים. כך מצוה להקדים פנימי לחיצון. דפנימי חשוב. ניתיב בפנים והדר ניתיב בחוץ כיון דאיכא חטאת ואשם. כאשם נתערב דמם בדמים הפנימים. לא מצי למימר יתן בפנים ואחר כך יתן בחוץ משום דמפסלי חיצונים. לא פסיקא ליה. וא"ת לפסליהו לחיצונים כדי להכשיר פנימים. למפסליהו בידים לא קאמר ר"א ומוטב להמתין עד שקיעת החמה ויפסלו מאליהן וישפכו לאמה: נתן בחוץ. כהן שלא נמלך ונתן מתערובת זו בחוץ כשר: ר"ע פוסל

ינתנו במתנה אחת ט). אמר לו רבי אליעזר והרי הוא עובר על בל תגרע יא). אמר לו רבי יהושע. והרי הוא יעובר על בל תוסיף יב). אמר לו רבי אליעזר לא נאמר בל תוסיף אלא כשהוא בעצמו יג). אמר לו רבי יהושע לא נאמר בל תגרע אלא כשהוא בעצמו יד). ועוד אמר רבי יהושע. כשנתת. עברת על בל תוסיף. ועשית מעשה בידך. וכשלא נתת עברת על בל תגרע. ולא עשית מעשה בידך טו): **יא** הנתנין בפנים טז) שנתערבו עם הנתנין בחוץ יז). ישפכו לאמה יח). נתן בחוץ ונתן בפנים יט). בשר כ). בפנים וחזר ונתן בחוץ. רבי

מתניתין בבטול. היאך קאמר רבי אליעזר ינתנו מתנה אחת. [דמשמע ולא יותר. תוספות]. דלמא מהאי קא יהיב ומהאי לא קא יהיב. ומסיק רבא [דף פ"א] בבטול לא פליגי כי פליגי בבוסות. ואמתניתין דלעיל נמי קאי. כדאמרינן בסדיא בסוף הסיטה מסקנא בבוסות פליגי. וקאי אמתניתין דלעיל. נתנין למטה בנתנין למעלה. ועוד א"א לפרש הר"ב לעיל ביחזור ויתן למטה שתעלה לתחלת עולה ולמאי דאמרן אין בילה. היכי אמרת דתעלה לתחלת ולעולה. דלמא דמי עולה יהיב למעלה ודמי חטאת למטה. וה"ל להר"ב לפרש זה. לעיל. ועוד יש תפיסה עליו דבמתניתין ז' בדם הפסולין. לא ה"ל ג"כ לסתום. אלא לפרש. דאע"ג דלא אמרינן עלה בגמרא ולא מידי היינו טעמא כדמסק התוספות סוף דף פ' דמהתיא לא קשיא דסתמא קתני דמכשיר. ולא פירש כמה יתן. ואיכא לפרושי כשיש רוב דמים כשרים ויתן כשיעור הפסול ועוד. דממ"ג מהכשר יהיב. משא"כ

בנתנין למטה כו'. בעינן לאכזרי למעלה ולמטה. וזה א"א. ולפיכך ה"ל להר"ב לפרש שם כגון דדמים הכשרים מרובים ויהיב שיעור הפסול ועוד. אלא העיקר דנטר לה עד הכא ואכולהו תערובות דפליג בה ר"א מהדר וקאי למימר דבבוסות פליגי. ודם הפסולים נמי בכלל. ואע"פ שאין דם הכשר מרובה. ואע"פ שה"ל לבאר דאכולהו קאי י"ל דבזה סמך על המובן: ינתנו במתנה אחת. פירש הר"ב דכל הניתנין וכו' כדתנן בדפ"ד: א"ל ר"א והרי הוא עובר על בל תגרע. לא ס"ד דר"א שיקשה לו רבי יהושע מבל תוסיף משום דרואה אני כאילו הוא מיס. ור"א שהשיבו לפי דבריו של ר' יהושע השיבו דלית ליה טעמא דרואה אני (לשם) [שהם] מיס. תוספות: א"ל ר"י והרי הוא עובר על בל תגרע. לא ס"ד בל תוסיף מחייא: [אות סג] תי"ט ד"ח הניתנין. בהדיא פי' הר"ב לעיל. ר"ל דאם היינו מפרשים דיחזור ויתן למטה היינו שתעלה רק לשעיבת שיריים דחטאת היה אפשר לומר דמיירי בבלול וכגון שהעליונים סרוחים ונותן למעלה בשיעור התחתונים ועוד: יא [אות כה] תי"ט ד"ה נתן בחוץ וקצת קשה אמאי פסול. קשה בלא"ה יקשה כן אריש"א דקתני ישפכו לאמה ולא פליג עלה ר"א והיינו משום דלא פסיקא ליה דאיכא חטאת ואשם בראיתא בסוגיי' וב"כ הרע"ב הא כי היכי דס"ל בנתערבו דמים של חטאת עם של מעלה דנותן תחלה למעלה לשם מים ה"נ בנתערבו פנימים עם חיצונים אף בחטאת ואשם יתן תחלה בפנים לשם מים דבזה לא פסלי ביון דאינם מבנימים לבפר:

שנויי נוסחאות

במתנה אחת. בכי"ק מתנה.. אמר (לו) ר"א. בכי"ק ובכי"ל מ' ליתא בכל המסכת. על בל תגרע. בכי"ל מ' בבל.. בל תוסיף. בד"ג..תוסף וכ"ה בכי"ק גם בשני פעמים בסמוך. כשהוא בעצמו. בד"ג והפו"י ובכי"ק ובכי"ל מ'.. עצמו וכן בסמוך. ועשית (מעשה) בידך. בד"ג ליתא וכן בסמוך וכן ליתא בכי"ק כאן ובסמוך (ומשם בידיך) וכן ליתא במכב"ג ד"ו וכן ליתא בכי"מ ובכי"ל כאן ובסמוך (ובהם ועשיתו.. ולא עשיתו). יא עם הנתנין. בכי"ק ובמכב"ג בנתנין.

תוספות רע"ק

[אות סב] במשנה עובר על בל תוסיף. וא"ת איזה בל תוסיף יש וליהוי מתנה שניה בשביל שיריים של בכור וי"ל מתנה ראשונה של עולה ניכרת משני צדדי' וזהו בל תוסיף דמתנה של בכור אינו רק מצד א'. תוס' ד"ס ע"ב ד"ה בל תוסיף מחייא: [אות סג] תי"ט ד"ה הניתנין. בהדיא פי' הר"ב לעיל. ר"ל דאם היינו מפרשים דיחזור ויתן למטה היינו שתעלה רק לשעיבת שיריים דחטאת היה אפשר לומר דמיירי בבלול וכגון שהעליונים סרוחים ונותן למעלה בשיעור התחתונים ועוד: יא [אות כה] תי"ט ד"ה נתן בחוץ וקצת קשה אמאי פסול. קשה בלא"ה יקשה כן אריש"א דקתני ישפכו לאמה ולא פליג עלה ר"א והיינו משום דלא פסיקא ליה דאיכא חטאת ואשם בראיתא בסוגיי' וב"כ הרע"ב הא כי היכי דס"ל בנתערבו דמים של חטאת עם של מעלה דנותן תחלה למעלה לשם מים ה"נ בנתערבו פנימים עם חיצונים אף בחטאת ואשם יתן תחלה בפנים לשם מים דבזה לא פסלי ביון דאינם מבנימים לבפר:

יכין **תפארת ישראל** יכין

ידי שניהן, דרואה אני מתנות היתרים לבכור כאילו הם מים: ע) ואפ"ה יצא ידי עולה שחייב, דכל דם [אפילו של חטאת] שנתן ממנו רק מתנה א' כיפר רק שאסור להקריב אז לאכול ממנו: עא) לעניין דם עולה: עב) לעניין דם בכור, דמדפסע אין עשה דדם עולה דומה הכל חוסיף [תוס' עירובין ד"ק ע"א]. ולפעד"נ דמדיאלא נמתן א', סו"ל כאפשר לקיים שניהן, וכבה"ג אין עשה דומה ל"ח [בשבת דקל ג א']: עג) כשהדם לא נתערב אז ראוי שלא יגרע המצוה: עד) ומלכבר יצא בזריקה א' ליכא בל תגרע: עה) ואינו דומה עושה איסור בידים לאי שנעשה איסור על ידו ממילא: עו) דם חטאת פנימית: עז) בדם הנזרקין במזבח החיצון: עח) הכא לא פליג ר"א, משום דבפ"ל הנתנין בחוץ דנקט תנא

מצמע נמי דם חטאת ואשם, והרי כמו שמצוה להקדים עליונים לתחתונים, כך מצוה להקדים פנימיים לחיצונים, וא"כ כשיכנס דם חטאת, או דם אשם לדידיה בסיפא, הרי יפסלו אפילו כשיכניסם לשם מים. מיהו בשאר דם קרבנות שנתערב עם דם פנימיים, באמת ס"ל לר"א שיזרוק תחלה בפנים, ואתכון שיהיה דם החיצונים שם כמים, ואח"כ יזרוק בחוץ, ויהיו שניהן כשרין, כדס"ל לעיל בדם עליונים שנתערב בדם תחתונים: עט) ר"ל שניהן כשרין לגמרי, שנתכפרו הבעלים, והבשר ג"כ מותר באכילה אז בהקרבה, דאותן שבחוץ הרי לא הכניס דמן רק אחר שנתכפרו הבעלים, ולא נפסל הבשר, ואותן שבפנים ג"כ לא נפסלו מהזריקה שבחוץ שחלה מדשיה בתערובות ולעיל סי' ס"ה:

ג"כ

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הכא בין לעיל לא קשיא. דלא אמרו אין רואין אלא לכתחילה ובגמלך. אבל בנתן ולעסה מיס. מסתא הכא והתם: שהיה ר"ע אומר כל הדמים כו' דתניא חטאת אין לי אלא חטאת. קדשי קדשים מנין. ת"ל כל חטאת. קדשים קלים מנין. ת"ל וכל חטאת דברי ר"ע. א"ל ר"י הגלילי אפילו אתה מרבה כל היום כולו איני שומע לך אלא כל מיני חטאות: יב שאין המחשבה פוסלת בפנים. כדתנן סב"ג: אע"פ שלא כפר פסול. דיליף לכפר ד הכא בחטאת חיצונה מלכפר דחוץ [דמזהיר לאדם שיעמוד חוץ]. וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקדש. (ויקרא י"ו) מה להלן בבואו לכפר משמע מתחילת ביאת המכפר הלך כתיב לכפר ועדיין לא כפר משמע אף אשר יוצא מדמה לכפר בתחלת הבאתה ע"מ לכפר משמע שנפסל. גמרא: עד שיכפר. דלא יליף לכפר דבהמה מלכפר דבבואו דבאדם אלא מלכפר דבבהמה ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת [אשר הובא את דמם לכפר] (שם) מה להלן בשכפר דהא שריפה בתר כפרה הוא אף כאן בשכפר. גמרא: אם נכנס בוגג כשר. הא מזיד פסול בשכפר. כדדייקינן בגמרא מברייתא דדרים לכפר דבפר חטאת כר"ש. והרמב"ם בפ"ב מהלכות פה"מ לא כתב כן והאריך בזה הכ"מ: שהציץ מרצה על הטמא. ועיין בפירש הר"ב מ"ד פרק בתרא דעדיות ומ"ש הר"ב דכתיב בציץ ונשא וגו' ובפרשת אמור כתיב [כו']. כן כתב הרמב"ם וגם במ"ג פ"ג דמנחות הרחה מקוש על פירושו בכאן. אבל הר"ב לא פירש שם כן. וכדבריו דהתם איתא בגמרא שם [דף כ"ה] וכן במילתין פ"ב דף כ"ג. גם בפ"ח דפסחים דף י"ז ופ"ק דיומא דף ז'. ועוד דלדרשא דהתם אתי שפיר הא דאילטריך למתני ואינו מרצה על היוצא. אף על גב דאינו מרצה אלא על הטמא בלבד:

פוסל. החיצון שכל דמיס החיצונים שנכנסו לפנים נפסלו: וחכמים מכשירים. בכל הקרבנות חוץ מחטאת החיצונה דמיפסלא מטוס וכל חטאת אשר יובא כו'. ᵒוהנכנה כחכמים: יב יצא אחד מהן לחוץ. חוץ לעזרה: הפנימי כשר. ונתן ממנו מ זנוסיו והקרבן כשר: וחכמים פוסלין. ᵒדכתיב (ויקרא ו) אשר יובא מדמה ואפילו מקלת דמה פסול. מדלא כתיב את דמה: ומה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ. כלומר ומה חוץ שהוא מקום שהמחשבה פוסלת [כו] שאם חישב בשחיטה ע"מ לזרוק דמה לחוץ פסולה: לא עשה. אלא מוציא מקלת דמה לחוץ את המשויר בפנים כיוצא כדאמריתו הפנימי כשר: מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים. כלומר היכל שהוא מקום שאין מהשבה פוסלת בו. שאם שחט ע"מ ליתן את הנתיים בחוץ בפנים כשר. אינו דין כו'. ואין הלכה כר"י הגלילי. ודוקא בדם הוא דאמריגן דאם יצא חוץ לעזרה או נכנס בפנים להזות ממנו בהיכל נפסל. אבל בשר קדשים נהי דאם יצא לחוץ נפסל ואסור באכילה דכתיב (שמות כ"ב) ובשר בשדה טרפה בשר שיצא חוץ למחיצתו. דהייגו קדשי קדשים חוץ לעזרה וקדשים קלים מחוץ לעזרה נעשה כאילו הוא בשר בשדה והרי הוא טרפה ולא תאכלו. מ"מ אם נכנס לפנים אל תוך ההיכל לא נפסל בשביל כן ומותר באכילה. ᵒדאמר קרא אשר יובא מדמה לא תאכל. מדמה ולא מבשרה: עד שיכפר. בהיכל: ר' יהודה אומר כו'. ואל' כר"י: ואין הציץ מרצה על היוצא. ואע"ג דפסולים שעלו לא ירדו. אלעזר מיהא לא אלו. דכתיב בציץ (שם כ"ח) ונשא אהרן את עון הקדשים ובפ' אחור כתיב [כו] אים אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים [וגו'] וטומאתו עליו. מה קדשים האמורים להלן בטומאה הכתוב מדבר. אף עון קדשים האמורים בלין בטומאה הכתוב מדבר:

יבין תפארת ישראל יבין

פ) ג"כ שניהן כשרין לגמרי כלעיל סי' ס"ה, חוץ מדם חטאת שנתערב עם דם פנימיים. מדכבר נפסל כשהכניסו קודם שכיפר ממנו בחוץ. והכי קיי"ל: פא) והלכה כחכמים: פב) חוץ לעזרה: פג) להסיכל: פד) ר"ל דהיינו בחוץ, שאם חישב בשחיטה לזרוק בחוץ, הרי נפסל הקרבן, ואפ"ה לא עשה וכו': פה) שכשהוליא מקלת הדם לא נפסל הדם הנשאר מלזרקו: פו) ר"ל דפרש בפנים שכשחישב בשעת שחיטה להכניס דמו לפנים, הרי לא נפסל הקרבן: פז) ולרבנן שאני הכא דרבייתא קרא, דכתיב מדמה ואפילו מקלת דמה, והלכה כחכמים. מיהו רק דם נפסל כשנכנס, אבל בשר אף שכשילא לחוץ נפסל, אפ"ה כשנכנס לפנים כשר. ובשעת הדחק מותר אף לכתחילה להכניסו להיכל ולאכלו שם [כלעיל פ"ה סי' כ"ד]: פח) שלא זרקו שם: פט) אפי' זרקו שם [עי' רכ"מ פ"ב מפסולהמ"ק הט"ז], והלכה כר"י: צ) דבקרבן יחיד אם נטמא הבשר או החלב, זורק הדם לכתחילה, ובנטמאו שניהן בדיעבד אם זרק הורלה, אבל בקרבן ציבור, אפילו נטמאו שניהן זורק לכתחילה. מיהו דם קדשים עצמו אינו מק"ט ואינו מכשיר: צא) ואפילו אימורי קרבן או אברי עולה שנטמאו והקטירן, אינן מרצה: צב) דכשילא הדם או הבשר קודם זריקה, וזרק אח"כ לא נתכפרו בעליו. וקיי"ל דבשר שילא קודם זריקה, לא יזרוק, ואם זרק נתכפרו בעליו, (לאין)[דזריק] מרצה אינו[רצה"מ פ"ח מפסולהמ"ק הל"ח] אבל דם שילא אפי' אחר הכניסו וזרקו, לא נתכפרו בעליו, וכ"כ אין אינין מרצה על דם שנקבה עליו אמה [פ"ח מפסולהמ"ק הל"ה ולא"ז]:

עד דמתי לפנים ואם החזירו לחוץ כשר. עוד מבואר בסוגייא דלא מיפסל אלא הכניסו דרך פתחים אבל הכניסו דרך גגין ועליות לא: [אות סו] תוי"ט סד"ח שהיה ר"ע אומר. כ"מ חטאות. דהקרא מיירי בחטאת יחיד דדובא נקיבות ואתרבי אפי' חטאת זכר ואפ' חטאת ציבור: יב [אות סז] הרע"ב ד"ה והכמים פוסלים. דכתיב אשר יובא מדמה. והא דלא ילפינן בהיפוך יוצא מנכנס לפנים דגם ביוצא יהיה המשויר כיוצא בו. דהובא מדמה שמעם אבל לא יוצא מדמה. גמ': [אות סח] סד"ח מקום שאין. דאמר קרא אשר יובא מדמה. דלא נימא דפסול בק"ו מיוצא דלא עשה פסול הכשר. נכנס לפנים דעשה המשויר כנכנס מכ"ש דפסיל הבשר. גמרא. וקשה לי הא איכא למיפרך מה ליוצא דהמחשבה פוסלת בחוץ:

(השבטה ממשנה א') גר"ב ד"ה בנוגע כו' בל עכו"ם. הגרי"ב גר"ל ד"פ כי לא אדע ולא אבין מלבד שיש לדקדק מג"ל לגר"ב הא עוד יש לתמוה מסוגיא דבק' מ"א ע"א וכי מאמר כו' מוגד היכי משכחת הא ליכא לאשכוחי בשור בל עכו"ם וכן י"ל בסוגיא דבכורות מ"א ע"א הני בני קעלא מינהו וכו' ע"ש עכ"ל. וקושית מב"ק אינה מובנת דהא לייאודי לענין כפר לא מייך רק בשל ישראל. אבל הטיקר דמלת בל' הוגה בטעות והכוונה שבמית עכו"ם ולוגע ולבע עכו"ם דבהו ליכא חיוב מיתה בנסמה בתנואה בנ"ק שם ובסנהדרין נ"ה ע"א ופ"ה בפיה"מ לגרמנ"ם אלא שגר"ב הוסיף גם טוגת וצ' תפא"י ובנמוקי הגרי"ב:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק ט **א המזבח** מקדש את הראוי לו. ופליגי תנאי בפירושא דמתניתין מאי ניהו הראוי לו: רי"א כל הראוי לאשים. להקרב ע"ג האש אע"פ שנפסל אם עלה למזבח קדשו המזבח ונעשה לחמו. ואם עלה לא ירד אבל דבר שאין ראוי לאש כגון דם פסול ונסכים פסולים. אפילו אם עלו לא ירדו: היא העולה על מוקדה. דבר שהוא למוקד ועלה הרי הוא בהווייתו ולא ירד היא משמע בהווייתה ההא: ר"ג אומר כל הראוי למזבח. ואפילו דם ונסכים שנפסלו אם עלו לא ירדו. ואין לך למעט אלא דבר שלא הוכרר לחלקו של מזבח מעולם. כגון קמצים שלא קדשו בכלי אחר קמיצה. דאע"ג דהמנחה כולה קדשה בכלי אין זה חלק גבוה ברור. שאין המנחה קריבה כולה. ובקמיצה בלא מתן כלי אין זה מבורר למזבח. ואינו מתקדש אפילו עלה על גבי המזבח: אלא הדם והנסכים. שהם ראויים למזבח ואינם ראויים לאשים: ר"ש אומר הזבח כשר והנסכים פסולים. ר"ש ס"ל בנסכים של זבח כרבי יהושע. ובדם ובנסכים הבאים בפני עצמן כר"ג. ולא ממוקדה יליף אלא מקרא דכתיב (שמות כ"ט) כל הנוגע במזבח יקדש. וכתיב בתריה וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עולה. אין המזבח מקדש אלא דומיא דעולה מה עולה הבאה בגלל עצמה. אף כל הבאים בגלל עצמן. יצאו נסכים הבאים בגלל הזבח. הלכך בין שהזבח כשר והנסכים פסולים כגון שיצאו או נטמאו. בין שהזבח פסול והנסכים כשרים. דהואיל והן באים בגללו נפסלים עמו ובטלה תורת הקדש מהן. ואפילו זה וזה פסולים. הזבח לא ירד. שהמזבח מקדשו. והנסכים ירדו. כיון שאין באים בגלל עצמן אינן דומיא דעולה ואין מזבח מקדשן. והלכה כר' יהושע: **ב** הלן. בין דם בין אמוריסא) שלנו לילה חוץ למזבח: רי"א שנשחטה בלילה כו' אם

פרק ט **א המזבח** מקדש את הראוי לו א). רבי יהושע אומר. כל הראוי לאשים ב). אם עלה לא ירד שנאמר (ויקרא ו) היא העולה על מוקדה על המזבח ג) מה עולה שהיא ראויה לאשים אם עלתה לא תרד. אף כל דבר שהוא ראוי לאשים. אם עלה לא ירד ד). רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח ה) אם עלה לא ירד. שנאמר היא העולה על מוקדה על המזבח. מה עולה שהיא ראויה למזבח. אם עלתה לא תרד. אף כל דבר שהוא ראוי למזבח אם עלה לא ירד ו). אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים ז). שרבן גמליאל אומר לא ירדו ח). ורי' יהושע אומר ירדו. רבי שמעון אומר ט). הזבח כשר. והנסכים פסולים י). הנסכים כשרין והזבח פסול יא). אפילו זה וזה פסולין. הזבח לא ירד והנסכים ירדו יב): **ב** ואלו אם עלו לא ירדו. הלן יג) והטמא. והיוצא. והנשחט חוץ לזמנו. וחוץ למקומו יד). ושקבלו פסולים. וזרקו את דמו טו). רבי יהודה אומר. שנשחטה בלילה. שנשפך את דמה. ושיצא

פ"ט **ארבן** גמליאל אומר כל הראוי למזבח. דמוקדה לאהדורי פקעין הוא דאתא [כסרים שפקעו דמוקדה משמע מוקד שהיה לו כבר] ור"י נפקא ליה מאשר תאכלנהו [דקרא יתירא הוא] ור"ג אידבעי ליה לעיכולי עולה אתה מחזיר. ואי אתה מחזיר עיכולי קטורי. ור"י לאו ממילא ס"מ דעכולי עולה מהדרינן. [גמרא]. [*ופירש פקעים תמצא במ"ו]: שנאמר היא העולה על מוקדה על המזבח. ור"י טעמא קאמר דהא דראוי על מוקדה לא ירד. משום קדושת מזבח הוא. ור"ג מזבח אחרינא כתיב [כל הנוגע במזבח יקדש] ואידך חד להיכא דהיתה לה שעת הכושר [לפני פסולה כגון לן ומומא וילא] [וג"ל להגיה ב)ואיך להיכא דלא היתה לה שעת הכושר פירש נשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו] ור"ג כיון דפסולי מינהו ורבינהו רחמנא ל"ש ה"ל שעת הכושר. ל"ש לא היתה לו שה"כ. [*והא דבקרא כתיב הוא. הר"ב נקט היא היינו דדייק הקרי שהוא היא. ומ"ש הר"ב היא מבמע בהווייתה תהא. וכן פירש"י וכתבו התוספות דקשה דלקמן [דרשינן] היא מיעוטא ולא רבויא [במ"ש במנחה דלקמן בד"ה רי"א כו'] אלא תנא אזלת תורת העולה סמיך. עכ"ל]: הנסכים כשרים והזבח פסול. ת"ל [להיות] לנסכים כשרים גמורין כיון שהזבח פסול. אלא כלומר כשרים מפסול עצמן. הוספות: **ב** והנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו. ופסח וחטאת נשחטן שלא לשמן ושקבלו פסולים כו' והתנין למטה שנתנן למעלה כו'. כדמיתניא בברייתא. ואע"ג דתני אלו. תני ושייר. ומאי משום דמהני דהכא שמעינן דכ"ש הנהו. הוס': שקבלו פסולין וזרקו אם דמו תחלת עבודה שבדם וסופה נקט. ולא אילטריך למינקט הכא. וע' בפירש הר"ב ברש מסכת מעילה: ר"י אומר שנשחטה בלילה כו'. ל' הר"ב דכתיב זאת תורת העולה היא העולה זאת היא העולה הרי כאן ג' מיעוטין. ל' רש"י זאת מיעוטא והיא מיעוטא. וה"א דהעולה מיעוט דמשמע העולה המיוחדת כשרה ולא פסולה. ע"כ. ומייתי הר"ב העולה תניין כדכתבו התוספות משום דהעולה קמא אילטריך לכדדרש בפרק תמיד נשחט [נ"ח ע"ב]. אלא יהיה קרבן קרב קודש לעולה של שחרית. שנאמר העולה עולה ראשונה. וכתבו הר"ב במ"ד

פ"ט **א** המזבח מקדש את הראוי לו. פ"ב ע"א סנהדרין נ"ד ע"א: כל הראוי לאישים. תוספ' בכורים ריש פרקה לו (כה"ע) מי"ו ע"ג מה' אפה"מ ה"ב: הזבח לא ירד והנסכים ירדו. מיי' שם ה"ל: **ב** ואלו אם עלו לא ירדו. פ"ל ע"א לעיל מ"ג ע"א מי"ו ע"ג מה' אפה"מ הלכה ז': ושקבלו פסולים כו'. לקמן פ"ז ע"ב: שנשחטה בלילה כו'. מיי' שם ה"ו:

שנויי נוסחאות

פ"ט **א** (את) הראו. במכ"כ ליתא. (על המזבח). בכי"ק ובמכ"כ ליתא ונכון הוא. מה עולה. בד"ג ובכי"ק מה העולה. אם עלתה. בד"ג ובכי"ק ובכי"ר מ' ובמכ"כ ד"ו אם עלת וכן בסמוך. (דבר שהוא) ראוי. בכי"ק ליתא וכן ליתא בכי"ר כ' (ושם שראוי); במכ"כ ליתא למ"ל דבר. אם עלתה. בד"ג ודפו"י ובכי"ק ובמכ"כ ד"ו אם עלת. כל (דבר) שהוא. בכי"מ ובכי"ר ליתא. אם עלה לא ירד. במכ"כ אם עלתה לא תרד. והנסכים פסולין הנסכין כשרין. במכ"כ ונסכים פסולין..; בכי"מ.. או הנסכים כשרין. זה וזה פסולין. בכי"ק ובכל הכ"י.. פסול. **ב** ואלו. בכי"ק ובמכ"כ אלו. והטמא והיוצא. בכי"ק ובמכ"כ והיוצא והטמא. והנשחט. בכי"ק ובמכ"כ ושנשחט; בד"ג ושוחט (?). שנשחטה בלילה שנשפך את דמה ושיצא. במסיות כיוון ויוציא ..או שנשפך..; בד"ג אף.. או שנשפך את דמה..: בכי"ק אף.. ושנשפך את דמה שיצא; במכ"כ ד"ו ושנשחט.. ונשפך דמה ויצאה; במכ"כ לפנינו שנשחט.. ויצא; בשט"מ ובמכ"ת המדפיס ובמכ"כ בכל הכ"י שנשחטה.. ושנשפך דמה ושיצא.

תוספות רע"ק

פ"ט **א** [אות כט] במשנה דדברי ר"י אלא הדם והנסכים. היינו דאם עלה בבלי לר': יורוק אבל אם כבר זרק גם לר"י לא יקנאנו. תוס' דף פ"ו ד"ה כלי שרת:

ג) דם לר"ג אימוריה לר' יהושע זנזה לא תקבי ממה שפסק במ"ת רפ"י. (אהבת איתן). ב) בגמ' ד' ויוציא שהיתה לפי התו"ט תסרו המלות, ואת להיכא דלא היתה לה שעת הכושר" והגיהם כמו שהוא בגמ' לפנינו.

יכין תפארת ישראל יכין

פרק ט א) ופליגי תנאי לקמן במתני' בפירושא מאי מיהו ראוי לו: ב) כל שדינו להקריבו באש המזבח, דהיינו אמורי הקרבנות, אף שנפסלו אם עלו יקריבום: ג) מלת היא ר"ל בהווייתו יהא, וה"ק קרא, אימתי יהיה בהווייתו שכשעלה לא ירד, דבר שהוא למוקד: ד) אבל דם פסול, או נסכים פסולים, אף בעלו ירדו: ה) אפי' דם ונסכים שנפסלו: ו) כ"ל דדרים הכי מדכתיב על מוקדה על מזבח, והיינו בין על מוקדה בין על מזבח ולאפוקי קומץ שלא נתקדש בכלי, אף שהמנחה נתקדשה בכלי, עכ"פ לא נתקדש בזה חלק המזבח בבירור: ז) שראויין למזבח ואינן ראויין לאישים: ח) והיינו דבהעלה דם חטאת פסולה, יזרקו אם למעלה מחוט, ואם היה דם עולה פסולה, ע"כ שיורידו ויזרקו למטה מהחוט. וכ"ל דפלוגתא זו לא תליה כלל בפלוגתא דספ"ח לענין

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פ"ד דמנחות. ומ"ש סס: אם עלתה תרד. כתב הר"ב והלכה כר"י. ומ"ש בפ"ז מ"ה ועיין ברפ"ק דמעילה: כל שפסולו בקדש. פירש"י מצבתה לעזרה נפסלה. והחוספות פירשו מאירע פסול לאחר שחיטה ונתקדש בקדושת כלי משום דרובע ונרבע דמה הוץ לקלעים. אם עלתה תרד (טו). רבי שמעון אומר. לא תרד. שהיה רבי שמעון אומר. כל שפסולו בקדש. הקדש מקבלו. לא היה פסולו בקדש אין הקדש מקבלו (יז): ג אלו לא היה פסולן בקדש. הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר והכלאים והטרפה והיוצא דופן (יח) ובעלי מומין. רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין (יט). רבי חנניא סגן הכהנים אומר. דוחה היה אבא את בעלי מומין מעל גבי המזבח (כ): ד כשם שאם עלו לא ירדו (כא). כך אם ירדו (כב) לא יעלו. וכולן שעלו חיים לראש המזבח ירדו (כג). עולה (כד) שעלתה חיה לראש המזבח תרד (כה). שחטה בראש המזבח יפשיט וינתח במקומה (כו): ה ואלו אם עלו ירדו (כז). בשר קדשי קדשים. ובשר קדשים קלים. ומותר העומר. ושתי הלחם. ולחם הפנים. ושירי מנחות (כח) והקטרת (כט). הצמר (ל) שבראשי כבשים (לא). והשער שבזקן תישים (לא). והעצמות. והגידים והקרנים והטלפים °בזמן שהן מחוברים יעלו. שנאמר (ויקרא יא) והקטיר הכהן את הכל המזבחה. פרשו לא יעלו. שנאמר (דברים יב) ועשית עולותיך הבשר והדם: אם עלתה תרד. דכתיב זאת תורת העולה. היא העולה. זאת היא העולה. הרי כאן ג' מיעוטים [מיעט] כחטה בלילה ומנסכיך דמה ושילא דמה תון לקלעים שאם עלתה תרד: רש"א לא תרד. דדרים זאת תורת העולה תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו והל' כר"י: ג מכשיר בבעלי מומין. דאם עלו לא ירדו. והוקא בדוקין בבעין וכיולא בהן הכשיר ר"ע הואיל והן כשרים °לכתחלה בעופות. אבל במחוסר אבר דפסול בעופות. לא: דוחה היה אבא את בעלי מומין. שעם עלו דוחה היה אותן כלאחר יד. ולא היה מורידן דרך בזיון בפרהסיא ובהא פליג אח"ק דאמר ירדו. והלכה כרבי חנניא בן אנטיגנוס: ד כשם שאם עלו לא ירדו. אבל הכי פסולין דתנן בהו לא ירדו. קאי: כך אם ירדו. לאחר שעלו לא יעלו עוד: וכולן שעלו חיים בראש המזבח. ר"ע קאמר לה דהכשיר בעלי מומין. ומודה שאם עלו חיים בראש המזבח ירדו. שאין המזבח מקדש בעלי מומין חיים: עולה שעלתה חיה לראש המזבח תרד. בעולה כשרה מיירי. ודברי הכל. ולא נקט לה אלא משום סיפא ללמדך שראש המזבח מקום ראוי להפשט ונתוח היכא דעבר ושחטה בראש המזבח: ה ואלו אם עלו ירדו. ואפילו הן כשרים ומיהוריס משום דלא שייך בהו מזבח כלל: בשר קדשי קדשים כו'. דלאחילה קיימי ולא למזבח: והקטרת. לא ראויה היא למזבח החילון: הצמר שבראשי כבשים. גרסינן ורישא דבבא אחריתא היא ובהדי עצמות וגידין קתני לה. ומשפט אחד להם. הלמד שבראשי כבשים. של עולה. שראש אינו בכלל הפשט וקרב עם עורו והכי אמרינן בשחיטת חולין [כ"ז ע"ב]. מנין לרבות את הראש שכבר הותז בשחיטה שאעפ"י שאינו בכלל הפשט יצא בכלל הקטרה ת"ל את הראש. ויש למד בגובה

ראשו

יכין תפארת ישראל יכין

ול"ע]. וכ"ש פסח וחטאת ששחטן שלא לשמן [כפ"א מ"ח], והמתנין למעה שנתן למעלה, [כפ"ב מ"ח] ועוד טובא, דמע"ג דתני אלו וכו' ואלו וכו', אפ"ה תני ושייר: טו) דכתיב זאת, היא, העולה, הרי אלו ג' מיעוטין, למעט נ' אלו שבעלו ירדו, דמסתבר דהך נ' ממעט, מדנפשלו לפני זריקה, ונס משום דבהך לא מצינו להם סוס זמן ומקום ואופן שיהיה כשרים [עש"ס]: יז) דלר"ש ליכא רק חד מיעוטא דזאת, למעוטי דבר שלא נפסל בקודש. והלכה כר"י: יח) כולהו מפורשים לעיל פ"ח מ"ח: יט) בעלו לא ירדו. והוקא בדוק שבעין, ר"ל שעור כסה בבא עינו, דבלה"ג מדכשר בעופות לכתחילה, בבהמה עכ"פ בדיעבד כשעלו לא ירדו, אבל מחוסר אבר, אפילו בעלה ירד: כ) ר"ל דוחה אותן כלאחר יד, ולא הורידן בפרהסיא דרך בזיון וכן הלכה: כא) הכי פסולין דתני בהו הכי: כב) לאחר שעלו: כג) אפילו לר"ע [במ"ג], עכ"פ אין המזבח מקדש בעלי מוס מין: כד) תמימה: כה) דאע"ג דמדאורייתא מותר לשחטה שם לכתחילה, מדרבנן אסור [לעיל רפ"ו]. ונקט עולה דקמ"ל דמותר להפשיטה שם: כו) אבל מוריד הקרביים למטה ומנקן וחוזר ומעלן: כז) אפילו הן כשרים תמימים וטהורים: כח) דכולהו לאכילה ולא להקרבה עומדים: כט) אינו ראוי למזבח החילון. מיהו מזבח פנימי מקדש אפילו אינן ראויין לו. [ולבאורה היה נ"ל דאפ"ה לא יקטירום שם רק במזבח החילון, דהכי כתיב כי לא תעלה עליו קטורת זרה, ואי"ל דהפשט של כל הסוגיא במזבח יקדש דתי הל"ת. ליתא, דהכי אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש [בזבחים דל"ז ב']: ותו הכי ליכא עשה רק להקריבו ולא במזבח פנימי שאינו מקומו, ותו הכי בש"ס [דל"ז ב'] מדמי מזבח פנימי לכלי שרת, והכי כלי שרת מקדש ג"כ להקריבו במזבח החילון. אבל מה תעשה, והרמב"ם [פ"ג הי"ח מפסמ"ק] כתב בפירוש לא ירדו, משמע שיקריב שם]: ל) הלמד גרסינן בלא ויו, דהתחלת בבא אחריתא הוא. ולכולה הך בבא קאמר בסוף, בזמן שהן מחוברין, אבל בהגך דרישא אין בהן דין דמחוברין: לא) בראש

שולה

ראשון לציון

פרק ט ב במשנה רבי שמעון אומר לא תרד במס"ג ליתא רש"ל לא תרד שהיה פסולו בקדש וכן מצמע ג"כ מפי' רש"י עי"ש:

תוספות רע"ק

ג [אות ע] הרע"ב ד"ה מכשיר בבעלי מומין. לכתחלה בעופות. עיין בס"ש הרע"ב במנחות פרק ז' מ"ג ובתוי"ט: ה [אות עא] במשנה בזמן שהן מחוברים יעלו. בתו' בשבת ד' ק"ח ע"א ד"ה ואי כו' כתבו וי"ל דבהמה נמי אשכחן שהיה קרב שער שבראשי כבשים כו' דלא קפיד קרא אלא אהפשט עור. וזה תמוה דאיך אפשר דהיה צמר בלא העור

שנויי נוסחאות

אם עלתה. בד"נ ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ר אם עלת. רש"א לא תרד שהיה רש"א. במסנ"ב.. לא תרד שהיה פסולו בקדש שרש"א ובכ"ס בכי"ק (ופס פסולה כמו שהוא בכי"ל בי' ובכיק"ל ובכמ"מ). לא היה פסולו. בכי"מ ובכי"ר בי' ובכיק"ל כל שאין פסולו. ג אלו לא היה. במסנ"ב ואלו שלא היו ובי': ואלו גם בכי"ק; במסנ"ב ד"ו ואלו לא..והנרבע. בד"נ ודפו"י ונרבע. והיוצא דופן. בד"נ ובכי"ק ובמסנ"ב ד"ו ויוצא.. (ר"ע מכשיר בבע"מ). בכי"ק ליתא בעעות. (רבי) חנניא. במסנ"ב.. חנינא; במסנ"ב ד"ו (רפ"ו ופ"ח) ליתא; בד"נ ובכי"ק ובכי"ר: ר' חנניה. ד כך אם ירדו לא יעלו. במסנ"ב ד"ו.. לא עלו. וכולן שעלו חיים לראש המזבח ירדו. במסנ"ב ד"ו.. שיעלו.. מזבח..;בכי"ר ב' ובכיק"ל ..על ראש..; בכי"ק תרד (ותסרה שם מן המזבח עד המזבח והלו תרד לגבולה קלי). שעלתה. בד"נ ובכל הכי' שעלת. יפשיט וינתח. במסנ"ב .. וינתחה; במסנ"ב ד"ו יפשוט וינתח'. ה ואלו.ב"נ ודפו"י אלו. ומותר העומר. בכי"ק מותר.הצמר.בד"נ ודפו"י ובכי"ק ובכיק"ל ובמסנ"ב דפו"י והצמר ושי' רע"ב. והשער שבזקן תישים. בכי"ק ושער שבזקן התישים ובן הוא ושער ג"ש במסנ"ב. המזבחה). במסנ"ב ליתא. הבשר והדם. בכי"ק.. והדם הוא; בכי"ר מ".. והדם על מזבח ה' אלהיך.

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ראשו של כבש אצל ערפו. וכן הפטר שבזקן התיסים בזמן שהן מחוברים. כולן עולים: ן וכולם. בין פסולים שעלו דתנן בהו לא ירדו בין עצמות וגידין שהעלן מחוברים ואכלתם האש: ופקעו מעל המזבח. לארן אסקלטי"ר בלע"ז: לא יחזיר. אין צריך להחזיר: וכן גחלת שפקעה. אין צריך להחזיר: אברים שפקעו כו'. אי דאיתם בהו ממש שבשרם ניכר אפילו לאחר חצות נמי יחזיר דלא הוי עיכול ואי דליתם בהו ממש שבשרם כולן ונעשו גחלת אפילו קודם חצות לא יחזיר אלא הכא במאי עסקינן כגון שנתקשו מחמת האש שסלקה בכולן ובשרם ולא נעשו פחם. אבל כעצים יבשים הם מתוכם: קודם לחצות ולאחר חצות. ילפינן מקרא דכתיב כל הלילה עד הבוקר ממשמע שנאמר כל הלילה. איני יודע שעד הבקר. אלא תן בקר לבקרו של לילה. שאין צריכין להיות [עוד] על המוקד. ואיזו בקר נוסף על בקרו של לילה שאין צריכין להיות עוד על המוקד. זה חצות. דבקר של לילה הוא עמוד השחר: ומועלין בהן. דאכתי בני מזבח נינהו: ואין מועלין בהן. דכיון דהוו מעולים. הוו להו דבר שנעשית מ'והו ואין מועלים בו: ן הכבש מקדש. דכתיב (שמות מ) ומשחת את המזבח וגו' את לרבות את הכבש: הכלים מקדשים. דבכלים נמי כתיב (שם ל) כל הנוגע בהם יקדש: כלי הלח. קערות ומזרקות לדם ולין ולשמן: מדות היבש. שתי מדות של יבש היו שם. עשרון. וחצי עשרון: שהיו עושין והן שלימים. שהיו עושים כשהן שלימים ומיהו כל כלי שרת שנקבו לו בשבורו אין מתקנין שבריהן אלא עושים אותן חדשים. וכן סכין שנפגם אין משחיזין אותו להסיר הפגם. ובגדי כהונה שנתאלכלו אין מכבסין אותן אלא עושים חדשים ומניחין אלו לצורך פתילות של מטרה ושמחת בית השואבה. וכל כך למה. לפי שאין עניות במקום עבירות. ומזבח שנפגם פסול. וכל פגימה הפוסלת בסכין של שחיטה פוסלת במזבח. וכל זמן שהמזבח פגום כל קדשים הנשחטין בעזרה כולם פסולין. דכתיב (שם כ) וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וה"א לומר מקרא כמשמעו שהרי שחיטת קדשים בעזרה היא

ן וכולם שפקעו מעל גבי המזבח לג) לא יחזיר לד). וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לה). אברים שפקעו מעל גבי המזבח לו) קודם לחצות. יחזיר. ומועלין בהן לז). לאחר חצות לא יחזיר לח). ואין מועלין בהן לט): ן כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו. °כך הכבש מקדש. כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן. °כך הכלים מקדשים. כלי הלח מקדשין את הלח מ). ומדות היבש מא) מקדשות את היבש מב). אין כלי הלח מקדשין את היבש. ולא מדות היבש מקדשות את הלח. כלי הקדש שנקבו אם עושים הם מעין מלאכתן שהיו עושין והם שלמים מג).

ומ"ש שם: ן וכולם. פירש הר"ב בין פ ולין וכו' בין עצמות וגידין שהעלו מחוברים וכן פירש". וטעמייהו דאילו בזמן שפירשו אפילו עלו ירדו כר' דבברייתא. ואע"ג דתנן פרשו לא יעלו. ה"ה דאם עלו ירדו ודלא כתוספות שכתבו דמדקתני לא יעלו דמשמע דאם עלו לא ירדו. ודלא כרבי. ודעת הרמב"ם ג"כ כדעת רש"י והר"ב שהעתיק בפ"ו מה' מה"ק. ואם פירשו לא יעלו. ופסק בפ"ג מה' פה"מ אם עלו ירדו: שפקעו. עפו. כמו שאנו רואים במוקדי האש. שכל דבר ש"ש בתוכו לחות. הוא עף מן האש כשמתחיל אותו לחות להתאוענ ולגלות. הרמב"ם. ודומה לו מבלהי מכנסי כו' מפקיעין במ"ג פ' בתרא דסוכה שעגילה קרוטה ופריסה: לא יחזיר. לשון הר"ב ח"ל להחזיר. והא דתנן ברים מתניתין ד' ואם ירדו לא יעלו דמשמע דאסור להעלותם. והייטו נמי דכתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות פה"מ לא יעלו שנייה שהרי פסולים הם. ע"כ. אתם כשלא אכלתן אתם כלל. והייטו דאמר עולא עלה דמתניתין לעיל. ל"ם אלא שלא מצלה בהן האור. אבל מצלה בהן האור יעלו. ופירשו התוספות יעלו הייטו אם ירצה. אבל אין חובה להעלותם כדפרש" הכא אין צריך להחזיר. א"נ הכא שאכלתן האש ונתאכלו קצת דומיא דאברים שפקעו. ולפיכך אין חייב להחזיר. ומצלה בהן האור הייטו פורתא כו'. וכהאי א"נ דעת הרמב"ם פ"ג מהלכות פה"מ: ן כך הכלים מקדשים. וע"מ שיהיה אותו דבר ראוי לאותו כלי. הרמב"ם: [*כלי הלח. פירש הר"ב קערות כו' וכן הוא ל' רש". ותמיהני שהרי ז' מדות הלח היו במקדש. כדתנן בפ"ט דמנחות משנה ב'. אבל לשון הרמב"ם. כלי הלח הכלים שמקבלים בהם הדם והיין. או המים והשמן. ע"כ]: ומדות היבש. פירש הר"ב ב' מדות של יבש היו שם עשרון וחצי עשרון. וכן פירש". גם הרמב"ם כתב המדות שמודדין בהן הסולת למנחות. ועיין בפ"ט דמנחות משנה ה'. וע"ש פרק י"א משנה ג'. והוקשה להתוספות דאמאי לא יקדשו מחתה דקטרת והכף. וכן בזכין דטולמן. ופירש ר"ת דמדה לאו דוקא אלא להכי קרי ליה ליבש מדה ולא כלי. לפי שיבש יכולין למדוד מחוק או גדוש בכל מעין שירצה. אבל דבר לח. לא שייך מדה גביה. שהרי מדת לח איכא שום. דדבר לח אינו יכול להיות גדוש. ופעמים שמדת לח זה. יחירה מזה. כמו מדת יין יחירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מיין [וכן לשון הר"ב דשמן עב בפירש משנה ב' פרק ג' דמכשירין אבל במשנה ב' פ"ג דכלים מפרש בהפך] להכי לא קרי ליה מדה ע"כ. ול"ל דלהכי קרי ללח כלי משום דאא"ל ללח שיהיה אלא בכלי משא"כ היבש שאפשר שיהיה מונח בקרקע עולה בלא כלי. ["ומ"מ במנחות פ"ט משנה ב' קרי לכלי הלח בשם מדות]: כלי הקדש שנקבו כו'. כתב הר"ב וכל זמן שהמזבח פגום כו' דכתיב וזבחת עליו כו' עיין מ"ש בדפ"ו. ומ"ש הר"ב וכל קדשים הנמלאים בעזרה כו' דאאי עליו בגיטו ובשבילו קאמר. רש"י פ"ו דף כ"ט. והרמב"ם בפ"ג מהלכות

פה"מ

ן וכולן שפקעו מעל גבי המזבח. פ"ו ע"א מעיל"ה ס' ע"ב מיי' פ"ו מה' מעה"ק ס"ג: וכן גחלת שפקעה מע"ג המזבח. מיי' שם: אברים שפקעו מע"ג המזבח. יומא ל' ע"א סו"ב מ' פרק ג' וצי' כפרי לאה פ"מ: ומועלין בהם. מיי' פ"ב מהל' מעילה הל' י"ב וי"ג: ן כשם שהמזבח מקדש. פ"ו ע"א מו"ב מ' מעה"מ מ"ב מיי' פ"ב מה' מעה"מ הל' י"ח: כך הכלים בקדשן. מיי' שם: כלי הלח מקדשין את הלח. פ"ח ע"א מנחות ח' ע"ב וי"ב ע"ב: אין כלי הלח מקדשין את היבש. מיי' פ"ב מה' מעה"מ הי"ח: כלי הקדש שנקבו. מ"ב מ' מ' מיי' שם ס"ב:

שנויי נוסחאות

ן שפקעו מעל (גבי) המזבח. בכי"ר ב' ובכיק"מ ליתא וכן ליתא שם בסמוך גבי איבריס אבל גבי גחלת איתא בכמיסס. וכן גחלת כו' המזבח אברים. במסב"ב. המזבח לא יחזיר אברים. בכי"ר ב' ובכיק"מ אחר.. ן כך הכבש מקדש כשם כו' כך הכלים מקדשים. בשט"מ (כפי המובאה בד"ס. וע"ש).. מקדש את הראוי לו כו' מקדשין את הראוי להן. מקדשין את הלח ומדות היבש מקדשות. בכי"מ מקדש.. ומדות היבש מקדש' במסב"ב.. יבש.. אין כלי הלח מקדשין. במסב"ב.. מקדשת (?). ולא מדת היבש מקדשות. במסב"ב ולא יבש מקדש. כלי הקדש. בכי"ק.. קדש. עושין הם. במסב"ב.. בהן.

תוספות רע"ק

העור. ומצאתי שעמד בזה הרב מהר"י אלפאנדרי בקונטרס מוצל מאש סי' א': ן [אות עב] במשנה כך הכבש מקדש. ומעלים אותו מכבש למזבח דבשאו חזין בידו להעלותם לא מקרי ירדו דאויר מזבח במזבח דמי: [אות עג] במשנה כך הכלים מקדשים: לענין דלא יהיה לו פדייה. אבל לא ליקרב:

יכין תפארת ישראל יכין

עולה מיירי, שאינו בכלל הפסח: לב) בין פסולין שעלו, בין עצמות וגידין ודכוותייהו שהעלן כשהן מחוברין, ואח"כ פקעו וקפלו מתוך אש המזבח ונפלו לארץ: לג) א"צ להחזירן: לד) אי בשרם ניכר, אפילו אחר חצות יחזיר. ואי כבר נשרף הבשר שעל האבר ונעשה גחלת, אפילו קודם חצות א"צ להחזיר, אבל מיירי הכא שנתקשה הבשר באש ונעשה כעין יבש, ונשרף רק פניו העליון ולא נעשה עדיין פחם: לה) דאכתי לאש מזבח נינהו: לו) דמדנתעכלו קלת אין לך דבר שנעשה מלאתו ומועלין בו: לז) בקבל בהן דם יין ושמן ומים: לח) שמודדין בהן סולת וקטורת. [ונ"ל דלהכי בלת נקט כלי, וכיבש נקט מדה. משום דבלת איכא דם ש אינו מתקבל במדה רק כפי שהוא, משא"כ יבש אינו מתקבל רק במדה, דאפילו קטורת היה לו מדה בכל יום משקל ק' דינרין [בכריתות ד"ו ויומא מ"ג ב']: לט) לסולת וקטורת: מ) ר"ל שעושין עדיין השתא מלאכתן שעשו כשהיו שלימין:

מיהו.

[סדר קדשים ח"א] **ואו**

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

[אות עד] חרע"ב בד"ח שהיו עושין ואפי' שירי מנחות אינם נאכלים. ואף אם נתקן פגימת המזבח בו ביום אין נאכלין דהוי דחוי. תוס' בסנהדרין ד' ס"א ע"ב ד"ה לאחר:

פה"מ כתב שהרי אין שם מזבח לזרוק עליו. ומ"ש הר"ב הע"פ שנשחטו בכשרות. לכאורה וכ"ש אם לא נשחטו כלל. וכרבי יוחנן דהתם בגמרא פ"ו אלא כיון דא"כ בעלי חיים נדחין וברים פ"ו דיומא משמע דקי"ל אין בעלי חיים נדחין. וכמ"ש עוד בפ"ט דפסחים [משנה ו'] לריך לפרש דלא אתא למימר אלא דשחיטת כשרות לא מהני ליה אבל אם לא נשחטה כלל אין בעלי חיים נדחים. וכרב דפליג אדר' יוחנן. ומ"ש הר"ב אפילו שירי מנחה כו' אפילו קדשים קלים אייתו מדרשא לעיל פ"ו בגמ' דף ס': אלא בקדש. בעזרה. רש"י:

היא ולא על המזבח. אלא עליו. כלומר כל זמן שהוא שלם אתם זובח ואין אתה זובח כשהוא פגום. וכל קדשים הנמלאים בעזרה בשעה שמזבח פגום. אף ע"פ שנשחטו בכשרות כולם פסולים. °ואפילו שירי מנחות איכם נאכלים. דכתיב (ויקרא י) ואכלוה מצות אצל המזבח. מפי השמועה למדו בזמן שהמזבח שלם ולא בזמן שהוא פגום:

מקדשין. ואם לאו. אין מקדשים מא). וכולן אין מקדשים אלא בקדש מב):

יכין תפארת ישראל יכין

מא) מיהו כל כלי שנתנקב או שכין שנכנס או בגדי כהונה שנתלכלכו, אין מתקנין אותן עוד, אלא הכלי מתיכו מחדש, והבגדים עושין מהן פתילות למנורה ולשמחת בית השואבה, דאין עניות במקום עשירות [והא דשלחו לתקן המתחת שנמקדש מימות משה [כערכין ד"י ע"ב]. י"ל דהתם בלא נתקדשה מיירי [כך כ' תוס' שבועות י"ח א', ד"ה מכל], א"נ התם מיירי שכשהיתה שכולה עדיין לחויי' למלאכתה הראשונה, א"נ דהתם מדהיתה מפוטמת כיותר, היינו נמי עשירותה כשיתקנה, וכמו שלא נשתנו לחות נקמור להעשות של זהב [כיומא ל"ח א'], דחשיבות זכרון הגם שהיה בהן עדיף שפי מחשיבות הזהב]. ומזבח שנכנס אבן מלבניו כהגירה לפורן, או סיד שעל גבן כשיעור טפח [חולין י"ח א'], אז כל הקדשים השחוטים שהיו שם בשעה שנפגם, אלא נזרק דמן עדיין, נפסלו, ואפילו אותן שכבר נזרק דמן, או שירי מנחה, כולן אינן נאכלין בשעה שהמזבח פגום עד שיתקנוהו [רמב"ם פ"ג מפסמ"ק, והר"ב קילר יותר מהראוי]. מיהו קרבנות חייס שבעזרה אינן נפסלין, דבעלי חייס אינן נדחין: מב) ר"ל תוך העזרה:

יכין תפארת ישראל יכין

תוספת יו"ט כל התדיר פרק י זבחים רע מברטנורה

ציונים

פרק י **א שנאמר** מלבד עולת הבקר וגו'. ועיין בפי' הר"ב מ"ד פ"ד דמנחות ומ"ש שם: **ב** המקודש מחבירו. שיש בו לד רבוי קדושה ממנו. רש"י: קודם. עיין בפירש הר"ב סוף מ"ו ומ"ש שם: דם חטאת קודש וכו'. לשון הר"ב אם בשיאם שחוטים וכו'. וכן לשון רש"י. וכך כתבו בחברי העולה אם נזרקו כו'. וא"ל משום דקשיא להו הא דתנן במ"ד החטאת קודמת ולא תנן דם חטאת. והתם אמרינן זה בנה הב לכל החטאות וכדפירש שם הר"ב. ולהכי פירשו. דהכא דוקא כשבשיאם שחוטים ונזרקו. ומדברי הר"י קורקוס שכתב הכ"מ בפ"ט מה' המזבח למדתי כן דאדתנן לקמן החטאת קודמת כו'. כתב וזה לשונו נראה שסכומה שיחוט החטאת ויקריב אותה לגמרי ואח"כ העולה ולעיל דמפליג בין דם לאיברים באמרו שדם של חטאת הוא שקודם ואברי עולה קודמים

פרק י **א כל** התדיר מחבירו קודם את חבירו. דכתיב מלבד עולת הבקר אבר לעולת התמיד. מכדי כתיב מלבד עולת הבקר. העשויה כבר משמע. מינה במעינן התמידין קודמין למוספין. אבר לעולת התמיד ל"ל פשיטא דעולת הבקר עולת התמיד היא אלא תלא לך טעם הקדמתה בתדירות כדי שתלמוד לשאר תדירין שיקדימו. דמשום היא נופא לא הוה לריך לפרושי: **ב** דם חטאת קודם לדם עולה. אם שאינם שחוטין ועומדין ליזרק: שהוא מרצה. מכפר על הייבי כריתות שלריכים רצוי גדול: אברי עולה קודמין. בהקטרתן לאימורי

פרק י **א כל** התדיר מחבירו. קודם את חבירו. התמיד קודמין למוספין א). מוספי שבת °קודמין למוספי ראש חדש ב). מוספי ראש חדש קודמין למוספי ראש השנה. שנאמר (במדבר כח) מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה ג): **ב** וכל המקודש מחבירו ד) קודם את חבירו. °דם חטאת °קודם לדם עולה ה). מפני שהוא מרצה ו). אברי עולה קודמין לאימורי חטאת ז).

קודמים

פי' **א** כל התדיר מחבירו כו'. פ"פ ע"ח נדרים נ"ל ע"ב שוליים י"ב ע"ב ירוש' נדרים פ"ח ה"ל פסחים פ"י ה"ב ופ' יומא פ"ב ה"ב ופ"ז ה"ל מיר פ"ח ה"ל פ"ם מייי פ"ם מהלכות תמידין ומוספין ה"ב: התמידים קודמין למוספין. נקמן ל' ע"ב: מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח. נקמן ל"ל ע"ח: שנאמר מלבד עולת הבקר. פי' ירושלמי סוטה פ"ח ה"ג: **ב** וכל המקודש מחבירו. פ"פ ע"ח שוליים י"ב ע"ב מיי' פ"פ מה' תמידין ומוספין פ"ב: דם חטאת קודם נזר. מיי' שם ה"ה:

שנויי נוסחאות

פי' **א** התדיר מחברו. נכי"מ את חבירו. למוספי ר"ח. נכי"ק למוספי יו"ט של ר"ח. עולת הבקר כו' (תעשו את אלה). נכי"ק וכל הכ"י ליתא; נד"ל וזסו"י עולת החדש. ועשות הדסוס היא. **ב** וכל המקודש. נכי"ק ונמסב"ב כל. חטאת קודם לדם עולה. נמסב"ב החטאת העולה.

תוספות רע"ק

פי' **א** [אות עה] במשנה קודמין למוספי ר"ח. ואף להחטאת דמוסף"ח ביון דעולת מוסף דשבת קודמת לעולת מוסף דר"ח משום דתדירה קודמת נמי לחטאת אף דמקודש שהשות הכתוב עולות דמוסף עם חטאת. תוס' ד"צ ע"ב ד"ה תדיר: **ב** [אות עו] במשנה דם חטאת. דם חטאת ואברי עולה. ע"ז (דכתיב ביה ומנחתו ונסכו כמשפט משמע כמשמע כספר מקרא וכך סדר עבודותיה ופר ברישא כתיב) וברגל כבשים קודם לשעירים דכמשפט כתיב בהו. גמרא דף צ' ע"ב

יכין תפארת ישראל יכין

פרק י א) להכי נקיט תמידים מוספים לשון רבים. למכלל כולן, בין המיד דחול למוסף ר"ח, או אפילו תמיד דשבת למוסף דשבת, דסר"א דמוסף דשבת קדים שפי, קמ"ל דאפ"ה תדיר קודם: ב) על כרחך ל"ל דס"פ דקודמין, שלא יביאו להכחן מוספי הר"ח עד שהקריבו מוספי שבת, דאם יביאום תחלה הרי במוספי ר"ח יש שעיר חטאת, ומוספי דשבת כולן עולות, והרי חטאת קודמת לעולה [כלקמן בפרקן]. ואפשר עוד דאם הביאו מוספי ר"ח קודם הקרבת תמיד של שחר, ג"כ יקריבו מוספי ר"ח תחלה [דהא*] דכתיב בתמיד וערך עליה העולה, שיהיה עולת התמיד לאשון לשאר הקרבנות [כפסחים דנ"ת]. זה אינו רק למלוה ולא לעכב [כמנחות דמ"ע כ']. ואם דתנינן בתוספתא דפסחים [פ"ד] דבשלא הקדים להן התמיד פסולין, ומשמע מתוספתא דפסולין מדאורייתא. היינו שהשאר אסור בתחילה, אבל עכ"פ הבעלים נתכפרו [כתוס' יומא דכ"ע ד"ה אלא], והרי כל זה רק בשאר קרבנות שהקדים לתמיד, אבל בחטאת כהן דלעיל אפשר י"ל דאפילו לכתחילה יקדימו לתמיד, וגם הכשר יאכל]: ג) דלאחר לעולת התמיד מיותר. אלא ה"ק קרא, להכי מלבד עולת הבוקר, דמשמע דעולת הבוקר קודמת, משום לאחר היא עולת התמיד, שהיא הדירה, ומכה מילף לכל תדיר שיוקדם. [מיהו בדם שהוא עיקר הכפרה, מעכב אפילו בדיעבד בהקריב הבאתו תדיר תחלה, ורק באימורין רק לכתחילה תדיר קודם, כך כ' הרמ"ז, מיהו בהרמב"ם פ"ע מתמידין משמע דבטלון בדיעבד בשר]: ד) יותר מחבירו: ה) לזרקו תחלה, אפילו נשחט העולה תחילה [עי' מ"ד]. מיהו גם בהבאה, חטאת קודמת לעולה: ו) החטאת מכפרת על שגג בברה, שלריך רצוי גדול: ז) להקטירן תחלה אפילו זרק דם החטאת תחילה כדינו: לף

*) עי' בתוספת דף נ' ע"ב ד"ה תדיר בתנו בפירוש העולת תמיד דשבת ר"ח קדים להתפלת דמוספי ר"ח ע"ש. (אהכת מיכן):

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לאימורי חטאת אם מזרקו דמי שניהם: מפני שהן כליל. ולד רבוי הוא זה למזבח: על ארבע קרנות ואחת ב' מתנות שהן ד' ולא על הקרנות: ועל היסוד. שפיכת שיריים ואחת שנאמר בו: מתן ארבע. שתי מתנות שהן ארבע ובסור אינו [טעון] אלא מתנה אחת ואינו טעון סמיכה ונסכים ולא תנופת חזה ושוק: **ג** ונאכל לכהנים. והמעשר אין להניח חלק בו אלא כולו נאכל לבעלים: מפני שהוא מין זבח. זביחת סכין. ושוף במליקה. וזבחים חביבי: [ויש בו קדשי קדשים]. ואע"ג דקרבן עוף כולו קדשי קדשים. אי חטאת אי עולה. [זבחים] יש להן להלן גבוה שני דברים דמו [ואימוריו] משא"כ להטאת העוף שאין למזבח אלא דמה. וכיון דקדמה לחטאת העוף. כ"ש לעולת העוף דהא חטאת העוף קודמת לעולת העוף כדמפרש ואזיל: **ד** שהן מיני דמים. ומיני דמים כפרתן מרובה: חטאת העוף קודמת לעולת העוף. דכתיב (ויקרא ה) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. בנה בנין אב לכל החטאות שהוא קדשי קדשים. לא שני ליה בעומאת דמרלה משום דתודה ואיל נזיר מקודשים דטעונין להם. כדאמרינן בגמרא. תוספות: וסמיכה ונסכים. משא"כ בסור כדתנן בפ"ט דמנחות מתניתין ו' ז': **ג** מפני שהוא זבח. פירש הר"ב וזבחים חביבי מפני כמלוקן מרובה שכל הקרבנות באין מהן. רש"י: דמו ואימוריו. גמרא בשלמא אימוריה ליתנהו בעופות. אלא דם מיהא ליתא [ולא הל"ל אלא ואימוריו קדשי קדשים משא"כ בעופות] אלא לאכמוטינן אימוריו כי דמו. מה דמו לפני זריקה. אף אימוריו קודם זריקה דהא קרי להו קדשי קדשים. ומה דמו מיפסל ביולא. אף אימוריו מיפסלי ביולא. יוראה לי דמתניתין אליבא דר"א מ"ג פ"ק דמעילה דס"ל דאימוריו נפסלין ביולא וכן מוכח בסוגיא: **ד** מפני שבאה על הטא. כלומר דמכפרת. כדאיתא בגמרא: חטאת העוף קודמת לעולת העוף. כתב הר"ב והקריב אם אחר לחטאת ראשונה. וכיון דלית בה הקטרה לא מהני טעמא דמרלה כדלעיל מ"ב תוספתא דף פ"ט ריש ע"ב. ומ"ש הר"ב זה בנה אב וכו' כדמפרש בברייתא שאין ת"ל ללמד בתקרב

לאכונה

יכין תפארת ישראל יכין

ה) אף לאימורי חטאת נמי לאיתיה מיבני עולה הוא ממין שבולה לאיתיה: ט) בשפיכת הדם: י) בשפיכת שיריים, משא"כ בחטאת א"ל רק ב' מתנות שהן ארבע ונם אף שנ"כ לריך שפיכת שיריים ליסוד, עכ"פ לא מפורש בתורה. והא דלא קאמר דחטאת קודמת מדמכפר חיובי כרת. ה"ט משום דנגד זה יש בחטאת נמי מעלה שיש קנבה לדמיו. משא"כ הטאת בחטרוזת בר דנקא שני [בכטורות דיו"ח א' וזבחים דמ"ח א']. והא דלא נקט לעיל נמי דמה"ט חטאת קודמת לעולה. משום דחטאת דמה ניתן בד' קרנות. ה"ט משום דבעולה איכא מעלה דכולה כליל. להכי איתא ליה למנקט רבוי דכפרה: יא) שנאכלין רק בעזרה ולכהנים. והא דלא קאמר דמשו"ה אחת קודם מדמכפר. ה"ט משום דהכהנו נמי יש בהן מעלה שטעונין לחם, להכי נקט הך מעלה שהוא ק"ק, דמה"ט וודאי מסתבר שהוקדם. [מיהו תודה קדמה לאיל נזיר, מלשון הא ד' מיני לחם [רמב"ם פ"ע מתמידין]: יב) ר"ל ב' מתנות שהן ד', מפני שהן כליל לאשים[ח]. [ח]חטאת קודמת לאשם[ט]. מפני שדמה ניתן על ארבע קרנות ועל היסוד[י]. אשם קודם לתודה[יא] ואיל נזיר. מפני שהוא קדשי קדשים[יא]. [יא]התודה ואיל נזיר קודמין לשלמים. מפני שהן נאכלין ליום אחד וטעונים לחם. שלמים קודמין לבכור. מפני שהם טעונין מתן ארבע[יב]. וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק[יג]: **ג** הבכור קודם למעשר. מפני שקדושתו מרחם. ונאכל לכהנים[יד]. המעשר קודם לעופות. מפני שהוא זבחי[טו]. ויש בו קדשי קדשים דמו ואימוריו[טז]: **ד** העופות קודמין למנחות. מפני שהן מיני דמים[יז]. מנחת חוטא[יח] קודמת למנחת נדבה. [ט]מפני שהיא באה על חטא. חטאת העוף קודמת לעולת העוף[יט].

קודמים היינו כבנחתו שניהם ושני הדמים לפנינו ואנו באים לידע איזו הדם יקדום שזורק על חטאת. ואחר שזרק שני הדמים ואחרי שניהם לפנינו. ואנו באים לדון על האחריים אז מקדיש על עולה מפני שכולה כליל ע"כ: חטאת קודמת לאשם. עיין במשנה ה': מפני שדמה נתן על ד' קרנות. ולא שני ליה מפני שהחטאת מרלה על חיבי כריתות. דאילא באשם נמי דיש לו קנבה לדמים כדלקמן משנה ה'. אבל חטאת כל דהוא. והכי פריך לה בגמרא אדרבה אשם קדיש ומשני אפ"ה רבוי דמזבח עדיף. ועיין לקמן. וכתבו התוספות דגבי וקודם לעולה לא קאמר מפני שדמה ניתן על ד' קרנות משום דכיון דעולה אתא מכח כולה כליל לא שני בטעמא דד' קרנות: ועל היסוד. לשון הר"ב ואשם לא מצינו שאמר בו. וכ"כ רש"י ובמ"ד פ"ה כתבתי בשם התוספות דבכולהו נמי שיריים ליסוד. וכן פירש"י עצמו שם בגמרא דף נ"ב וכ"כ הרמב"ם בפ"ה מה' מעשה הקרבנות. לכך צריך לדחוק דתנא קמא שיב לד רבוי מה שנאמר בפירוש מאה שנלמד בעלמא: מפני שהוא קדשי קדשים. לא שני ליה בעומאת דמרלה משום דתודה ואיל נזיר. כדאמרינן בגמרא. תוספות: וסמיכה ונסכים. משא"כ בסור. מפני שהוא זבח. פירש הר"ב וזבחים חביבי מפני כמלוקן מרובה שכל הקרבנות באין מהן. רש"י: דמו ואימוריו. גמרא בשלמא אימוריה ליתנהו בעופות. אלא דם מיהא ליתא [ולא הל"ל אלא ואימוריו קדשי קדשים משא"כ בעופות] אלא לאכמוטינן אימוריו כי דמו. מה דמו לפני זריקה. אף אימוריו קודם זריקה דהא קרי להו קדשי קדשים. ומה דמו מיפסל ביולא. אף אימוריו מיפסלי ביולא. יוראה לי דמתניתין אליבא דר"א מ"ג פ"ק דמעילה דס"ל דאימוריו נפסלין ביולא וכן מוכח בסוגיא: **ד** מפני שבאה על הטא. כלומר דמכפרת. כדאיתא בגמרא: חטאת העוף קודמת לעולת העוף. כתב הר"ב והקריב אם אחר לחטאת ראשונה. וכיון דלית בה הקטרה לא מהני טעמא דמרלה כדלעיל מ"ב תוספתא דף פ"ט ריש ע"ב. ומ"ש הר"ב זה בנה אב וכו' כדמפרש בברייתא שאין ת"ל ללמד בתקרב

לאכונה

אשם קודם לתודה. מ"ר"ש: שלמים קודמין לבכור. לעיל י"ח ע"א: **ג** הבכור קודם למעשר. פ"ב ע"א: **ד** העופות קודמין למנחות. פ"ב ע"ב: מנחת חוטא קודמת כי חטאת העוף קודמת. מ"ר"ש פ"ע מה' פסולין ומוסרין פ"ו הל"ז:

שנויי נוסחאות

שהן כליל. במסנ"ב שהוא ..עלי ארבע קרנות ועל. במסנ"ב לארבע קרנות על. ולאיל נזיר. בכ"ק ובמסנ"ב ואיל. התודה. במסנ"ב תודה. שלמים. במסנ"ב השלמים. (וסמיכה). במסנ"ב בכל הדפו"י ובכ"ק לי ליתא בעשות; בכ"ק סמיכה. ותנופת. במסנ"ב ותנופות. **ג** הבכור.. המעשר. בכ"ל ב' ובכ"ק בבור. מעשר וכן במסנה בסמוכה עופות. קדשי קדשים. במסנ"ב קודש.. **ד** קודמת כו' שהיא באה. במסנ"ב קודם.. שהוא בא. חטאת העוף כו'. בכסנ"ב חטאת בהמה קודם לעולת בהמה חטאת העוף.. ועי' תוס' (ל' ע"ב) ד"ה חטאת בהמה ובראה שהקדוב שיין להמשנה שבאה לפיכם נוסת זה. הא"ו ראיתי שכן תכב גם הנה"ו ותכם עדיף מנגיה. ובכ"ל ב' ובכ"ק כתוב זאת אחר לעולת העוף ולאיתא שם וכן בהקדישה (ד"ב) ויש להעיר כי בגמי' ד"ו נא דבור הסוס' תוס' בהמה בין בכורי בתום' שעל המשנה אחר ד"ה מעשר קודם וכמו שהיה לפני הנה"ו ולא כמו שבא לפנינו שלא במקומו. עפ"י הנה"ו עצמו בלשנא קמא דאומר ששיין הוא לדף ל' ע"א.

תוספות רע"ק

[אות עה] במשנה חטאת קודמת לאשם. דם עולה ודם אשם אבעיא דלא אפשיטא איזה מהן קודם: [אות עו] במש' התודה ואיל נזיר. תודה קודם לאיל נזיר דתעון ד' מיני לחם. ואיל נזיר תעון רק ב' מיני לחם: [אות פ] תוי"ט סד"ה מפני שדמה. לא שני בטעמא. לפ"ז מוכח דטעמא דמרצה עדיף מטעמא דד' קרנות וא"ב קשה איך כתב התוי"ט מקודם דלא שני בטעמא דחטאת

יכין תפארת ישראל יכין

משא"כ בסור שני בהמן ג': יג) דבסור א"ל כל המזבח: יד) אבל מעשר כולו לבעלים. ולא נקט פסח, משום דזמן הקרבתו אחר תמיד של ב"ע, ואז אין שום קרבן אחר נקרב [ויעי' פסחים דנ"ט ע"ב]: טו) שנזבח בסכין ככל הקרבנות והו"ל מעשה חשוב, משא"כ עוף נמלק ביד: טז) ר"ל אף דעוף הוא ק"ק, עכ"פ מעשר עדיף טפי מעוף שאין למזבח רק דמו, משא"כ במעשר יש בו קדשי קדשים דם ואימורין למזבח, משא"כ עוף אין בו ק"ק רק דם. ואף דעולת עוף נמי יש בו דם ובשר כולו למזבח. עכ"פ כיון חבבה קודם להטאת עוף, כ"ש לעולת עוף, דהרי חטאת עוף קדיש לעולת עוף. ולקמן: יז) ומיני דמים כפרתן מרובה, דהיינו שבאין מכל הקרבנות, ונם כי בו נפש החי ודמיון יותר לנפש האדם: יח) הייני עשירית האיפה שמקריב העני כחטאת בשבועת העדות, או בשבועת בטוי, או בטומאת מקדש וקדשיו [עי' פ"ב דשבועות]: יט) אפילו כשלא באה על הטא כלל כגון ביולדת

ולדומה

קודם לאשם מטעם דמרצה משום דאיכא באשם טעמא די"ל קצבה. והא כיון דטעמא דמרצה לא מהני לגבי מעלת יש לו קצבה. מב"ש דטעמא דד' קרנות לא מהני. ואולי י"ל דריצוי דחטאת לגבי עולה עדיף מטעמא דד' קרנות כיון דעולה לא מרצה כלל. אבל טעמא דריצוי דחטאת לגבי אשם דשניהם מרצים אלא דחטאת מרצה יותר על ה"ב לא אלים כ"כ כמו טעמא דד' קרנות: [אות פא] תוי"ט סד"ה ועל היסוד. בלסוד בעלמא. ובעין זה כרש"י ברבות ד' כ"א ע"א ד"ה שאינו טעון. ג [אות פב] הרע"ב ד"ה ויש בו קדשי קדשים. כ"ש לעולת העוף. אבל עולת בהמה קודם למעשר. ואם יש לפנינו חטאת עוף ועולת בהמה ומעשר. חטאת עוף קודם לכולם (גמ' ד"צ ע"ב): [אות פג] תוי"ט ד"ה דמו ואימוריו. ויראה לי דמתניתין אליבא דר"א. תמוה לי הא מסקינן בסוגיא דפלוגתא דר"א ורע"ק במעילה היינו רק בלא עיילינהו לגואי קודם הזריקה. וא"כ מתני' דהכא אף כר"א לא אתיא דהא מורה ר"א בעיילינהו לגואי וא"כ אין יוצא פסול באימורים קודם זריקה. והתוי"ט במעילה העתיק מסקנא זו דפלוגתייהו רק באתנהו באבראי. אבל באמת כתבו תוס' ד' כ"ו דהכי אמרינן בעיילינהו לגואי לכ"ע זריקה מועלת ליוצא להביאו לידי מעילה ופליגי רק באיתנהו לאבראי אי זריקה מועלת ליוצא אבל לכ"ע נפסלו האמורים ביוצא ע"ש היטיב. וא"ב מתני' דהכא כב"ע דלא פליגי בדין פסול יוצא רק באם זריקה מועלת ליוצא. ודו"ק: **ד** [אות פד] במשנה מפני שהיא באה על חטא. ומנחת נדבה ומנחת סוטה אבעיא דלא אפשיטא אם נדבה קודמת דטעונה שמן ולבונה או דסוטה קודמת דבא לברר שון: [אות פה] תוי"ט ד"ה מפני שבאה. בדאיתא בגמ'. לא ידעתי הא אדרבה משמע בהיפוך דהש"ס רצה למפשט מהכא דדוקא מנחת חוטא דבא על חטא לכפר קודם לנדבה אבל מנחת סוטה לא. ודחי מי קתני מפני שמכפרת מפני שהיא

באה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.com

ראשונה שהרי כבר נאמר (ויקרא ה') ואת השני יעשה עולה. אלא זה בנה אב וכו' ופירש"י זה בנה אב הלה [טעם] הקדמתו בשביל שם חטאת. [ועיין בפירוש הר"ב ספ"ב דמסכת קנים] ומ"ש הר"ב בין בבהמה בין בעוף ה"ק אפילו חטאת העוף לעולת בהמה: דבתרוייהו בהמה לא לריכא לבנין אב. והכי מפורש בגמרא: וכן בהקדש. פירש הר"ב כשהוא מפרש כו' קורא שם להטאת תחלה. ולאו כללא הוא. דהא ביולדת כתיב אחד לעולה ואחד לחטאת הרי שהקדוש הכתוב עולה לחטאת וטעמא כדתניא בגמרא לפי שכאן באה במקום בהמה דעשירות שהיתה בהמה לעולה. ומ"מ מסיק רבא דאף ביולדת לא הקדימה הכתוב אלא למקראה שתקדוש בקריאת שם ולא לעבודה. [*אבל לשון רש"י למקראה שתהא נקראת בעניו תחלה אבל בעבודתן חטאת קודמת ע"כ. וז"ל בפ"ה דערכין דף כ"א שתהא נקראת במקרא תחלה ולא שתקרב תחלה. ומדלא פירש למקראה קריאת שם. לריכין לחו לומר דבעבודתן וכן שתקרב שבלשון רש"י כל עניני עבודה וקריבה במשמע. ואף קריאת שם. וז"ש קריאה שבעניו. וכן שתהא נקראת במקרא הכל חדא. ור"ל שבעניו הפרשה במקרא הוא שכתובה העולה קודם. וא"כ נקראת קודם להקורא בתורה. וכך פירש הרא"ש בפרשת תזריע לדברי רש"י דהתם. ואשתמיטתיה מלהביא לו ראיה מלשונות אלו של רש"י דהכא ודבמס' ערכין. ומ"מ למדנו לפי זה שמשתינו כללא היא ואף דעת הרמב"ם כך היא שכתב בפ"ט מה' תמידים. וכן בשעת ההפרשה מפרש החטאת תחלה ולא חילק בין חטאת לחטאת. ודברי הרמב"ם הן הנה משנתינו דהכא שכן בפירוש כתב על וכן בהקדשה ר"ל כי בשעה שיפרש כו' ולפיכך אי תמה על הכ"מ שהראה מקום על התוספתא]: ה מפני שהוא בא ע"י הכשר. וכן העתיק הרמב"ם בפ"ט מה' תמידין והר"ב העתיק מפני שהוא בא להכשיר וכן הגי' רש"י וכן הגי' בס"ח ובמשנה שבגמרא מפני שהוא בא על הכשר: ובאין בכסף שקלים. כתב הר"ב אשם תלוי בגז"ש כו' עמ"ש במ"ב פ"ה דכריתות: שהן באין בני שתן. כתב הר"ב ומדאיל בן שתי שנים כדתנן פ"ק דפרה [משנה ג'] : ן שלמים של אמש. י' הר"ב של קרבן אמש. כלומר שנקרבו אמש ולא כמ"ש בפירוש רש"י שבאו אמש לעזרה ושהו עד היום לשחטן דא"כ בסיפא אמאי לא תנן נמי עולה בהדי חטאת ואשם. ומה שהביא ראיה מן התוספתא הואיל ובא ראשון וכו' אינה ראיה דלא אמתניתין דהכא קאי אלא אחטאת העוף כו' פרים קודמים לאילים וכו' דאמתניתין דהכא שנוי שם בתוספתא קדשי קדשים קודמים לקדשים קלים הנאכלים ליום אחד כו' שלמים של אמש כו'. ומינה ראיה דלענין אכילה היא. ופשיטא לי מלתא דזו מהדורא קמא מרש"י שהרי בתוספתא שאעתיק בסמוך הביאו ל' הקונטרס דמפרש לענין אכילה: של אמש קודמין. פירש בקונטרס דזלזול הוא להשהותם כל כך שורת הבשר מהקלקלת. ועל חגם דחק. אלא היינו טעמא דשלמים של אמש אין להם היתר אכילה אלא עד הלילה וחטאת ואשם של יום עד בקר דנאכלין ליום ולילה. תוספות. וכן לשון הרמב"ם בספ"ט מה"ת שהרי קרוב זמנן ע"כ. וז"ש התוספות עד בקר דין תורה קאמרי אבל חכמים עשו סייג עד חצות כדתנן במשנה ג' פרק ה': ורחב"א החטאת קודמת. וה"ה אשם דקדשי קדשים [הוא]. כ"כ התוספות. ובתוספתא שנוי בהדיא חטאת ואשם של יום קודמין [ומ"ש הר"ב ותדיר ומקודם] כגון דם עולת תמיד ודם חטאת. וכפירש"י. והקשו בתוספות מהא דמפרשים במנחות בפ"ד מ"ד דמלבד עולת הבקר דדרשינן מיניה תדיר קודם דבעבודת הדם מיירי. וגרסה כלשון אחר שפירש הקונטרס עולות מוספי ר"ח ולא"ת תפשוט ממתניתין [דרים פרקין] דתנן מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח. דמשמע אפילו עולות מוסף של שבת. לחטאת מוסף של שבת ר"ח. וי"ל דכיון דעולת מוסף דשבת קודמת לעולת מוסף דר"ח משום דתדירא. קודמת נמי לחטאת שהשוה הכתוב עולות דמוסף עם החטאת. ע"כ. ומ"ש הר"ב דמיפשיטא בגמרא ולא אפשיטא. וגרסה דתדיר קודם. ירמה לי טעמו משום דתדיר קודם מקרא נפקא לן מעולת התמיד יחידה אבל למקודם ליתא לן קרא יחידה דאע"ג דאיתא לן בנזיר אב לכל חטאות כדפירש הר"ב במ"ד ולדם חטאת דמ"ב נמי דרים מקרא בגמרא. מ"מ לא שמעינן טעמא דמשום דמקודם הוא ולפיכך קדים. [כדשמעינן מקרא יחידה דעולת התמיד]. וכל זה אינו שוה לי כיון דבגמרא לא פשיטא מדנפשיה ולקבוע הלכה

שקודמות *) לעולה בין בבהמה בין בעוף: וכן להקדשה. כשהוא מפרש קנו דהיינו שתי תורים לו שני בני יונה קורא שם לחטאת תחלה: ה קודמות לאשמות. אם היה מחויב חטאת ואשם כדתנן שהמה נאכלין על ד' קרנות ועל היסוד: מפני שהוא בא להכשיר. את המזבח לקדשים ולביאת מקדש. הלכך חשיבותא הוא לגבייה שהטהרה תלויה בו: ובאים בכסף שקלים. דכתיב (ויקרא ה) בערכך כסף שקלים באשם מעילות ואחי אשם תלוי ואשם גזילות בגז"ש בערכך ואשם שפחה חרופה גמר באיל איל: חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע. דכתיב בהו (במדבר ו) כבש בן שנתו ומדאיל בן שתי שנים בב' שלמים כבש בן שנה לאו בשתי שלמים הוא: ן כך הם קודמים לאכילה. אכולהו דבני אכילה קאי כגון חטאת לאשם. ואשם לתודה. ותודה לשלמים: שלמים. של קרבן אמש: וחב"א כו'. והלכה כחכמים. ותדיר ומקודם כגון דם עולת תמיד ודם חטאת עומדים זה תדיר וזה מקודם ממנו. דהא אמרן דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרלה הא מלתא מיבעיא בגמרא ולא אפשיטא

*) גר"ב ד"ר לעולות

ה כל החטאות שבתורה. עי' ע"ב. ירושלמי מיי' פרק ו' ה"ז מיי' פ"ט מה' מעילה ומוספין ה"ח: כל האשמות שבתורה. מיי' פ"ד מה' פסולי המקדש ה"ט: ן כשם שהן קודמין בהקרבתן ט'. ע' ע"ב מיי' פ"ט מה' מעילה ומוספין ה"ג: שלמים של אמש ושלמים כו' החטאת כו'. מיי' שם ה"ב:

שנויי נוסחאות

וכן בהקדשה. בכי"ק .. בהקדש; במשב"ב ד"ו (דפ"ע).. בהקדשן ועי' בדבור הקודם. ה כל החטאות. במשב"ב בכל הכ"י .. חטאות. קודמות. בכי"ק ובמשב"ב ד"ו קודמת. בא על (ידי) הכשר. במשב"ב ליתא; בכי"מ ובכי"ל ובגרס"י ובתוס' וברע"ב בא להכשיר; בשע"מ בא להכשר ועי' תוי"ט. בני שתים. בכי"ל ג' בני שתי שנים. ואינן (באין). במשב"ב ואין..; בכי"מ ליתא. ן כשם שהן קודמין כו'. בכי"מ נראה המשנה הזאת מאותרת למ"ז הסמוכה; בכי"ק ובמשב"ב כשם שקודמין. כך (הן) קודמים. בכי"ק ובכי"מ ליתא; במשב"ב ליתא גם למלי כך. ושלמים של חיום. בכי"ק ובמשב"ב..יום. אמש קודמין. במשב"ב .. קודמין לשל יום. וחטאת ואשם של היום. במשב"ב חטאת..; בכי"ק ובכי"מ .. יום. של אמש קודמין דברי. במשב"ב שלמים של..; בכי"מ ובכי"ל ג'.. קודמין לשל יום דברי. החטאת. בכי"ק ובמשב"ב חטאת.

תוספות חדשים

פ"ו. בתוי"ט ד"ה ורחב"א נלע"ד שפירש הקונטרס כו'. וז"ל עולת מוספי ר"ח ופר העדה עומדין זה תדיר וזה מקודם ע"כ:

תוספות רע"ק

באה על חטא קתני. הרי דלאותה עד דמנחת סומה קודם למנחת נדבה מירושא דסתמא אינו דמכפרת אלא דבאה על חטא היינו חוטא לכפר וסומה לברר. וביון דאבעיא לא אפשיטא לא הו"ל להתוי"ט לכתוב כן בפשיטות: ה [אות פו] בפשנה מפני שהוא בא ע"י הכשר. וא"ת אדרבא חטאת מצורע עדיף דאבשורי ומכפר. וי"ל מביון דמתן בהונות מדם האשם חשיב ליה מכשיר מפי. א"נ האי

יכין תפארת ישראל יכין

וכדומה, ואפילו אתם שבאין שניהן החטאת והעולה על עניין ג'. ומדבעי למסיק וכן בהקדשה לכאי נקט לה בסוף ולא קודם למנחה: כ) שבשמקדים ב' תורים ג' לחטאת וא' לעולה מקדים החטאת תחלה: בא) שבשביל חטאת ואשם. מקריבין החטאת תחלה [כמשנה ב']: בב) ר"ל להכשיר המזבח לאכול קדשים ולבוא אל המקדש. ולכאי חביב טפי: בג) בני ב' שנים: כד) בשוה ב' שקלים: בה) כל הקרבנות הנאכלין. כגון חטאת קודם לאכול לאשם. ואשם לתודה, ותודה לשלמים וכו': בו) שנשחטו אמש: בז) מדאסור לאכלן רק היום, ושל היום מותרים גם למחר: בח) דאסור לאכלן רק היום, אבל חטאת ואשם נאכלין ליום ולילה שלאחריו: בט) וה"ה אשם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אפסיטא *) ונראה *) דתדיר קודם: ן ובבולן. בכל האכלים רשאים הכהנים לשנות באכילתן כגון לאכלן גלויין ומבושלין ושלוקין דבמתנות כהונה כתיב (שם י"ח) לך נתתים למשחה. לגדולה. כדרך שהמלכים אוכלים גלי שלוק ומבושל ובמטעמים והבלין: שלא יביא את התרומה לידי פסול. לפי שהתבלין שבלעו טעם הקדשים אם יבואו לידי טהר הרי הן באזהרה משום טעם הקדשים שבלוע בהן: ח שהוא מתחלק. לאכילת כהנים: מותר רקיקי מנחת ישראל. מנחת מאפה שבהה חלות ורקיקין חלות בולגן ורקיקין מושחן ואר"ש במסכת מנחות [ד' ע"ה] מושחן כמין כ"י. ומאר השמן נאכל לכהנים: מותר רקיקי מנחת כהנים. דמנחת כהנים כולה כליל. השמן שלף על גבה ומותר שאינו נבלע בה שרפים אותו בפני עצמו: ומותר מנחת כהן המשיח. לפי שעשרה מרובה שלשת לוגין לעשרון ומחוך שהיא אפויה תחלה אין שמנה נבלע בפתיתים וצריך להקטיר המותר בפני עצמו: שאין מתנדבים שבן. לפיכך לא יעלה על דעתך שיהא השמן המתחלק למה דקדק לכתוב באזהרה. דלמעטו מכרת דמותר. א"א לומר כן. שלא מצינו מחלוקת בטעם בעיקר אלא בחולין בתוספתא בפ' גיד הנשה דף ל"ט אבל בקדשים [ודאי] טעם כעיקר כדאיתא התם בגמרא וכ"ש שכבר דקדקתי מלבן הר"ב ברפ"ג דפסחים דאפילו בחולין סובר טעם כעיקר לחייבו כרת מלבד בחמץ: ח מיתר רקיקי מנחות ישראל. כתב הר"ב ואמר ר"ש במסכת מנחות מושחן כמין כ"י כו' וכן ל' רש"י. ונרוחתא דמלתא בעלמא פירשו דר"ש אמר. שכן הוא בבריתא פ' אלו מנחות נקמצות דף ע"ה. אבל במשנה מכתש סתם לן דמושחן כו': ולוג שמן של מצורע. ה"פ ומותר לוג כו' דמותר קמא קאי נמי אלוג. דהא הזה ממע כדתנן פי"ד דנגעים מ"ו. וכ"כ הר"ב לעיל פ"ד מ"ג דשיריו נאכלין. וכן נמי לקמן מותר דמנחת כהנים קאי נמי אדבתריה מנחת כהן

*) נר"ב ד"ר וד"ק ודי"פ דתמיד.

יכין — תפארת ישראל — יכין

מגשם: ל) מיהו תדיר ומקודם, כגון עולת מוסף ר"ח שהוא תדיר, ופר העלם דבר שהוא מקודם שדמה נכנס לפנים, אף דבש"ס לא איפשטא, ולרמב"ם [פ"ט מהמידין] יקריב איזה שירצה תחלה, אפ"ה מסתבר דתדיר קודם, דנפיק מקרא, ותו דרוב הפסיעות שרצה הש"ס למפשט, היו להקדים התדיר [ועי' רע"ז בא"ח סי' הרפ"א]: לא) בכל הקרבנות הנאכלין: לב) דהיינו לאכלן וכו': לג) מבושל מאד עד שנימוח [כר"ב פסחים פ"ב מ"ו]: לד) דסד"א דאסור לאכול קדשי שמים דרך הנאה והענוג, דמצות לאו ליהנות נתנו: לה) דאם יבוא אח"כ לידי נותר, יאסרו גם התבלין מדבולעים טעם הקדשים: לו) לאכילת כהנים. ותמוה בזה דברי רבינו מהרש"א [שבת די"ד א'] בד"ה פירש"י בד"ה האוכל וכו' שכתב דליכא שום דבר שהייה של קדש, והרי קמן דאיכא, ואת"ל מדאמוקי מזיק, הרי אפשר ע"י אינגרון וכברכות ל"ו א' וכ"ע]: לו) שהר מ' מנחת מאפה תנור, דאז מביא מן חלות מן רקיקין [עי' מנחות דס"ג ב'], ואם חלות הביא בולל עשרון סולת [מן יותר] בשמן, ולש בעשרון, ואופה החלות ופותתן ונותן בכלי שרת, ונותן עליה לבונה. ואם רקיקין מביא, לש הסולת בעשרון בלי שמן, ומביא לוג שמן לכל עשרון סולת. ומושח בו הרקיקין [לרמב"ם אחר אפייה], עד שיבלע בהן השמן. ומיירי הכא שהביא רקיקין, וס"ל לר"ש דאין מושחן רק כמין כי יוונים, ושאר השמן נאכל לכהנים [וכי יוונים, כתב רש"י במנחות [דע"ה א'] שהיא כמין כ',

תוס' שם כתבו בשם הערוך שהיא כתמונה ו Λ, והר"ב במנחות [פ"ו מ"ג] כתב שהיא כמין ט, ובכס"ו בתומת פרשה תלוה כתב, שכי יוונית היא כתמונת נ כפופה שלנו, אולם ברמב"ם [פ"ח מכלי מקדש] כתב שהיא כמין X. ומסתבר ברמב"ם שכן באלף בית יווני האות הכ"ב הוא בצורת X. ונקרא בלשון יווני בי בכף רפויה, אלא שבלשון עברי אל ב' ג' ד' כ' פ' ת' שבגדכפת התיבה שם דגושים, ולהכי נקרא אצלינו כי יווניות. ובכל זה דלא כתוס"ע שכתב במנחות [פ"ו מ"ג], ובכלים [פ"כ מ"ו], שראה באלפא ביתא הגדול היווני אות הט"ז שהוא כדוגמת ח, ואות הכ' באלפא ביתא הקטון שם הוא כדוגמת ט, וזה כר"ב שם. וכל זה במת"כ ליתא, דהאות הט"ז הוא Π, ונקרא בלשון יווני פי, ואות הכ' שנזר הוא באמת בתמונת ט ונקרא בלשון יווני איפסילו ומה קראוה חז"ל כי יוונית. אע"כ כדבריהם: לח) ר"ל אז שהוא מותר לוג שמן של מצורע, לאחר שהכהן הזה ונתן מהלוג על תוך ובהונות: לט) שכלה כולו, ומדנעשה רקיקין שנמשחין רק מהשמן כלעיל, השמן הנותר נשרף בפ"ע: מ) ר"ל אז שהוא מותר מנחת כהן המשיח, והוא חביתין של כה"ג, שנמנה מרובה, מדמביא לכל העשרון סולת שמקריב בכל יום, ג' לוגין שמן, ובולל הסולת עם כל השמן ועם רותחין, ולש ונעשה מהן י"ב חלות, ואופה אותן מעט, ואח"כ מטגנן במותר השמן, ומשייר נשאר השמן לף ולא נבלע בהן כולו, ומקטירין אותו בפ"ע: מא) להכי לא תוכל לחשוב שיהיה השמן המתחלק אז הנקטר, שמן נדבה:

ואינן

תוספות רע"ק

מצורע כראיתא במנחות ד' ה', ודלא כבה"ו וצאן קדשים וראיתי שב"כ בספר מראה כהן: ו [אות פו] הרע"ב ד"ה וחכ"א, ונראה דתדיר קודם. עמ"ש ברפ"ז דנזיר (אות מ"א):

כל חטאות שבתורה דקתני לאו בחטאת הבאה עם האשם קאמר אלא בשאר חטאת. תוס'. היינו דמתני' לא מיירי מחטאת מצורע הבאה עם האשם. אבל מ"מ הדין אמת דאשם מצורע קודם לחטאת

ן ובבולן ה"הנים רשאין כו'. ל' ע"ב לעיל פ"ו מ"ה ירושלמי שביעית ע"ח ס"ד מיי' פ"ו מה' מעשה הקרבנות ס"ו: לא יתן לתובו תבלין כו'. מיי' שם: ח אבר ר' שמעון כו'. ל"מ ע"ח: מנחות ישראל. מיי' פפ"ז מה' מעשה הקרבנות הי"ל: ולוג שמן של מצורע. מיי' פ"ז מה' מעכו"ב הלכה ה"ג: רקיקי בנחות הכהנים. מיי' פ"ב מה' מעה"ק ה"ם: שאין מתנדבים שמן. לעיל פ"ו ל"ד מנחות ל"ל ע"ח:

שנויי נוסחאות

ן ובבולם. במסב"כ ובולן. שלוקים. בכי"ק ובמסב"כ ושלוקים. ולתת לתובן. במסב"כ לתת לתובו. (דברי ר' שמעון). בכי"מ לעיל ע"ו ע"א ליתא ולפנינו שם דברי ר' ישמעאל ובכל הכ"י גם שם כלפנינו כאן. רמ"א לא יתן לתובו. בד"ב והפו"י ובכי"ק ובכל הכ"י. לתובן. (את) התרומה. במסב"כ ליתא. ח מתחלק. (בעזרה). בכי"ר ב' ובכי"ק ליתא. אין (אתה). במסב"כ ליתא וכן ליתא בסמוך; בכי"מ ובכי"ר ובכי"ק אי אתה. מה הוא. במסב"כ מהו; בכי"ר ב' ובכי"ק מהן וכן בסמוך. מנחות. בכי"ק מנחת. שהוא נתון. בכי"ק ובמסב"כ שהוא ניתן. מנחות כהנים. בכי"ק ובמסב"כ מנחת. המשיח. בכי"ק ובמסב"כ משיח.

תוספות חדשים

ברע"ב סד"ח ותכ"א כו' ונראה כו' וכ"כ הפ"ז בא"ח סס"י תרפ"ח: ן בתוי"ט ד"ה שלא כו' ולא ידעתי כו' וכ"ל משום דאיתא לעיל פ"ג מכנה ד' הקיפה פי' הכ"ב שם תבלין אין מיינין עליהן משום פיגול נותר וטומ"ת ע"ש. (ממהורש"ם ז"ל): במפרשי ד"ה כנפורט הוגה על דברי התו"ט הכ"ל בזה"ל [ע' היטב בתוס' חולין ו' ע"ב ד"ה לימו חוטש ובתוס' יומא פ"ח ע"ב ד"ה שהפלפלין]: ח בתוי"ט ד"ה מותר כו' אבל במשנה. היינו במשנה ג' פ"ו דמנחות:

ראשון לציון

פ"י ן תוי"ט ד"ה דברי ר"ש כו' ושם מיישב מייתי. כדון הלכה כר"מ דתמן כו'. ע' יסל"מ:

לקוטים

ח תוי"ט ד"ה מותר וכו' ולרוחתא וכו' דוחתא שמעתתא דהרמ"ז דהיא נופה קמ"ל רש"י דמתניתין דהתם ר"ש היא ולית הלכתא כוותיה אע"ג דסתמא שניה ונזה ייחב דה"ר דהרמב"ם ז"ל נפי"ג מהלכות מעה"ק פריך

---

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כהן משיח: ר"ט אומר מתנדבין שמן. כתב הר"ב ואין פחות מלוג ונשרף בפני עצמו. ובס"פ י"ב דמנחות כתב דקומצו ומקטיר הקומץ ושיריס נאכלין והן דברי שמואל בגמרא דהכא. וכמ"ש שם בס"ד. וכך פסק הרמב"ם בפי"ו מ' מעשה הקרבנות. ואע"פ דאמרינן נמי בגמרא כתנאי רבנן ורבי דמתניתין ה' פרק בתרא רבי טרפון אומר. דמנחות דפליגי במתנדב שמן. חכמים סברי לוג. ורבי סובר ג' לוגין וקאמרינן דרבי מנסכים יליף ליה. וכמ"ש הר"ב שם ומה נסכים דכולן לספלים. אף שמן דלאו בר ספלים כולהו לאשים. ויש מקום לומר דברבי ק"ל דהא אמרינן דלרבי דון מינה ואוקי באחרא ס"ל. והיינו כרבנן להר"ב לכתיב ואין פחות מג' לוגין. גם שם כ' דאין הל' כרבי. לפיכך דבריו שבכאן המוהרן מכמה פנים [ודע דבסוגיא דגמרא דהכא יש ט"ס והיא ג"כ בסוף מנחות דף ק"ז ושם היא כהוגן]. וכן נמי מ"ש הר"ב שמתנדבין יין ושרקין אותו ע"ג האשים ונשרף שם. בס"פ י"ב דמנחות כתב דמנסכו לשיתין. וכ"כ בפ"ו דמנחות מ"ב. וכמ"ש אפרש בס"ד. וגם בפירש הרמב"ם שבגומחתא א"י נמחק כל שלשון והוגה שמנסך על השיתין של יסוד המזבח כמו שעושין לשאר נסכים

[המתחלק לו] הנקטר נדבה: ר"ט אומר מתנדבים שמן. בפני עצמו. ואין פחות מלוג. ונשרף בפ"ע. והלכה כר"ט. וכן הלכה שמתנדבים יין בפני עצמו אין פחות משלשה לוגין ושורקין אותו על גבי האשים ונשרף שם ואע"ג דהוא מכבה אש המערכה ורחמנא אמר לא תכבה. מתנדבים שמן פב): הואיל ואינו מתכוין לכבות שרי. דכרבי שמעון קי"ל דדבר שאינו מתכוון מותר. ולא הוי פסיק רישיה. דאפשר שתהיה האש גדולה והזקה. והגלה את היין ולא יכבנה:

דרפ"ד דשבועות כמ"ש שם דקי"ל נמי כותייהו. אלא דא"כ ה"ל דרבי טרפון אומר לומר דאינו מנסכים לשיתין. ומ"מ אפשר דלא אמרינן דרבי דון מינה ואוקי באחרא ס"ל. והיינו כרבנן דהכא יש ט"ס והיא ג"כ בסוף מנחות דף ק"ז ושם היא כהוגן]. וכן נמי מ"ש הר"ב שמתנדבין יין ושרקין אותו ע"ג האשים ונשרף שם. בס"פ י"ב דמנחות כתב דמנסכו לשיתין. וכ"כ בפ"ו דמנחות מ"ב. וכמ"ש אפרש בס"ד. וגם בפירש הרמב"ם שבגומחתא

רבי טרפון אומר מתנדבין שכן. מיי' פפ"ז מה' מעשה"ק הלכה י"ד:

לקוטים

ק"ל כוותיה וכו' ע"ש ולמע"ב דהב"ד כתב עליו ואין דבריו נראין לי לא נסתכל בהסקלניה שמאירה דמש שהקשה דמי גרע ממהלוקת ואח"כ סתם דבלי בס"ם וכ"ש דאין כ"ן מהלוקת במשנתנו כלל ע"כ לק"מ דודאי גרע דבין דהסכנן הרי סתמי בברייי' מיהתייב לותה סברא בש ר"ם דוקא ודרבנן פליגי והכא אשכחן במתני' נמי שנכמית מותה סברא בש ר"ם אין סמך דלית לן לאלוק עליהו אלא אית לן לאמר בכדי אלא אית לן לאמר דתנא דיון נמי כהכא בדא ס"ל ומש"ה תנא הכא בש ר"ם לגלות על סתמא דהתם דר"ם דוקא הוא עוד הקשה הב"ד דא"א לומר דרש"י לא ללמדנו זה הדא שאין זה בשמעות דבריו ועוד דא"כ התם הו"ל להזכיר בזה והא נמי ל"ק דהר"ן דעיקר הלימוד התם הוא כמ"ש הרמ"ן ז"ל דהתם נמי אזכירו רש"י במ"ש שם על הסתמי דברייתא דפליגי אמתני' וק' פסיקא אלא כלומר דהרוויחו פליגי אתתי' וכוותייהו קי"ל ע"כ אלא דהכא מכיון שהוצרך להזכיר מתני' דהתם על דברי ר"ש דהכא נקט ומר"ש מטוס שהאמת כן כמ"ש וגם על מה שפי' הרמ"ן על לשון רש"י דהתם כדאמרן הביב עוד הב"ד דאינו מחויר שאין זה דרכו של רש"י גם זה ליתא דיותר מהכא אומרים דהנא תונא רש"י ז"ל ללמדנו דין שלא נדקדוק אות אי בלשונו דוך נדרך קלרה. (פ"ג)

יכין תפארת ישראל בועז

מב) ואינו פחות מלוג, ומפרים ממנו כשיעור קומץ, דהיינו כב' זיתים, ומלאו וזורקו ע"ג האישים, והשיריים נאכלין, וכ"כ מתנדבין יין, ונותן בו מלח, ומנסכו כולו לשיתין בכל הנסכים [רמב"ם מעשה קרבנות פט"ז הי"ד] (א):

פרק י (א) ובש"ם [דל"מ ב] אמרינן, דלהכי בגדר יין מנסכו לספלין ולא לאישים, כדי שלא יעבור אלאו דלא תכבה. וק"ל ומה הוא, ניתי עשה דהקרבה, ולדמי ל"ת דלא יכבה. ואת"ל אין עשה דוחה ל"ת בבמקדש. הא הינא גרבא דס"ל הכי [זבחים דל"ז ב], אלא גרב אחי שם דלא ס"ל כן קשה. ואת"ל אין עשה דהקטרה שאינו שוה בכל רק בכהנים, לא דחי לאו דבכהני דשוה בכל. ליתא דשוה בכל [ועי' יבמות ד"ה ע"א]. ואת"ל כיון דאפשר לקיים העשה בשינוסכו לספלין הו"ל כאפשר לקיים שניהן וכבס"ג לא דחי עשה לל"ת [בשבת קל"ג א], ליתא, דמלאן יימר שמקיים בזה העשה, דלמא דוקא דלאישים צריך שיקריבו. ותו ק' לממ"ש רש"י ד"ה הא ר"ש, דבמזלף בשיפות דקות אינו מכבה א"כ מה קאמר הש"ס לא יכבה, הרי אפשר אלא יכבה בשיזלף בשיפות דקות, ותו כיון שכן, אף שלנסוף כשיתרבה יהכבה, עכ"פ בעידנא דמעיקר לאו מקיים העשה, ול"ע]:

ציונים תוספת יו"ט דם חטאת פרק יא זבחים ר"ע מברטנורה

פרק יא **א תורה** אחת לכל החטאות. כתב הר"ב ודוקא חטאת בהמה. אבל דם חטאת העוף כו' תשחט החטאת כתיב וכו'. ואע"ג דנשרפים נמי אמטו מתאכל ורבתה תורה. הא איכא מיעוטא זאת ומרבה אני הנשרפת דדמיא לנאכלת. שכן היא בהמה [ושחיטה] כמותה ובלפון וכלי קרן ואגבע וחודה ואישים כמותה ומוליא אני עוף דלא דמיא לה אלא בחוץ ובאכילה. גמרא: **ב** בין בשים לה בעת הכושר בין שלא כו'. דתרי מעוטי כתיבי. כתיב מדמה. וכתיב אותה בתרא דקרא דכבוש ומריקה ושטיפה כתיב (ויקרא ו) כל זכר בכהנים

פרק יא **א דם** חטאת שנתז על הבגד. הרי זה טעון כבוס א). אף על פי שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות ב). שנאמר (ויקרא ו) במקום קדוש תאכל ג). אחד הנאכלת. ואחד הפנימית טעונות כבוס. שנאמר תורת החטאת ד). תורה אחת לכל החטאות ה): **ב** חטאת פסולה אין דמה טעון כבוס ה). בין שהיה לה שעת הכושר ו). בין שלא היה לה שעת הכושר. איזו היא שהיה לה שעת הכושר.

*) כר"ב ד"ל ברגש הציון ב' במקום שלפניו הציון ג' והציון ג' נרשם קודם ד"ה עד שלא הופשט.

יכין תפארת ישראל יכין

ולא"כ מה חזית לומר דתאכל לאו דוקא ותשחט דוקא אימא איפכא. י"ל דמסתבר למעוטי עוף דלא דמי לחטאת תלונה, לענין שחיטה, ולפון, וקבלת דם בכלי, ומתן קרן, ואגבע, ותוך חזרה, ואישים, ולא דמי להדדי רק לענין שדמה ניתן בחוץ ונאכלת]: ה) מדכתיב מדמה במשיק הא, קמ"ל דרק בכשרה דמיירי בה קרא, ולא בפסולה: ו) לזריקה: שלא

ציונים תוספת יו"ט דם חטאת פרק יא זבחים ר"ע מברטנורה

פי"א א דם חטאת שנתז על הבגד. נ"ב ע"ח מיי' פ"ח מה' מעשה הקרבנות הי"ח: אחד הנאכלת כו' תורה אחת לכל החטאות. מיי' פ"ו מה' מעשה ב' מיי' שם ה"ב והי"ג: ב חטאת פסולה. נ"ב פ"ח מעילה ה' פ"ח:

שנויי נוסחאות

פי"א א שנתז על הבגד. בד"ל וכי"ק שנתן.. אע"פ. בכי"ב' ובכי"ק ואפ"ם. בנאכלות. במכב"ב ד"ו בנאכלת. אחד הנאכלת וא' הפנימית. במכב"ב א' הנאכלת וא' הפנימיות וכ"ם בכי"ק. שנאמר תורת החטאת. בכי"ק שנא' ואת תורת.. במכב"ב ד"ו.. תורת חטאת. ב חטאת פסולה. בכי"ק.. הפסולה. בין שהיה לה כו' שלא היה. במכב"ב.. שהיתה.. שלא היתה וכן בסמוך.

תוספות חדשים

פי"א א בששנה טעון. כבוס. והכבוס הוא בשבעה שמנין שמעכיין על הכתם כמ"ש הרמב"ם בפ"ח מהמה"ק:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org